

Učenje temeljeno na igri u školskim knjižnicama

Pongrac, Stjepan

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:958173>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-04**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet
Dvopredmetni diplomski studij Informatologije i Nakladništva

Stjepan Pongrac

Učenje temeljeno na igri u školskim knjižnicama

Diplomski rad

Mentor: doc. dr. sc. Milijana Mićunović
Komentor: izv. prof. dr. sc. Ivana Martinović

Osijek, 2024.

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet Osijek
Odsjek za informacijske znanosti
Dvopredmetni diplomski studij Informatologije i Nakladništva

Stjepan Pongrac

Učenje temeljeno na igri u školskim knjižnicama

Diplomski rad

Područje, polje i grana

Društvene znanosti, informacijske znanosti, knjižničarstvo

Mentor: doc. dr. sc. Milijana Mićunović

Komentor: izv. prof. dr. sc. Ivana Martinović

Osijek, 2024.

IZJAVA

Prilog: Izjava o akademskoj čestitosti i o suglasnosti za javno objavljivanje

Obveza je studenta da donju Izjavu vlastoručno potpiše i umetne kao treću stranicu završnog odnosno diplomskog rada.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napravio te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku, datum

19.8.2024.

Stjepan Pamgrac 012225850
ime i prezime studenta, JMBAG

SAŽETAK

Učenje, kao proces, je sastavni dio čovjekova života. Proces učenja započinje od samoga rođenja. Od toga što čovjek uči hodati, govoriti, pa sve do kompleksnijih radnji poput učenja jezika. Igra kao takva je prirodna čovjeku i on se uz igru može opustiti, no može i učiti te stjecati određene sposobnosti i vještine. Uz pravilno usmjereno učenje, igru, čovjeku samo treba motivacija koja bi ga potaknula na ispunjenje svojih ciljeva. Ispunjavanje osobnih ciljeva odvija se nakon učenja i stjecanja novog znanja koje utječe na promjenu ponašanja kod pojedinca. Cilj je rada ispitati stajališta učenika o školskoj knjižnici i školskim knjižničarima s naglaskom na njihov utjecaj u učenju i obrazovanju. Stoga, ovaj rad istražuje navike i strategije učenja, posjećenost školskoj knjižnici te motivaciju za učenje. Učenje, osim što je bitan faktor u čovjekovu životu od rođenja, od velike je važnosti u školskom obrazovanju kod učenika. S obzirom da je igra prirodan proces za čovjeka, učenje temeljeno na igri donosi razne dobrobiti koje učenika mogu motivirati i pomoći mu u učenju. Istraživanje za potrebu ovoga rada je provedeno u Osnovnoj školi „Mladost“ u Osijeku s učenicima 6. razreda. Provedena je radionica u vidu Escape room-a temeljenog na stvaralaštvu Vesne Parun i njezinoj antologijskoj pjesmi „Ti koja imaš nevinije ruke“. Cilj provedbe radionice bio je istražiti može li se Escape room-om doprinijeti motivaciji za učenje. Rezultati su pokazali kako su učenici nakon završetka osjetili motiviranost za čitanje poezije Vesne Parun. Također, nekolicina učenika ističe kako su stekli nova znanja iz, ne samo života hrvatske književnice Vesne Parun, nego i ostalih motiva iz poezije iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik i književnost, ali i primjerice, prirode i društva. Escape room je novija metoda koja se sve češće primjenjuje u obrazovanju širom svijeta, pa i u Hrvatskoj. Spoznaje dobivene ovim istraživanjem mogu se iskoristiti u budućim istraživanjima s obzirom da su u Hrvatskoj istraživanja poput utjecaja školske knjižnice i igre na učenje nedovoljno zastupljena.

Ključne riječi: escape room, soba za bijeg, školska knjižnica, gamifikacija, igrifikacija

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Učenje	2
2.1. Teorije učenja.....	5
2.2. Mehanizmi, metode, stilovi i strategije učenja.....	9
3. Uloga motivacije u učenju i školskom uspjehu.....	13
3.1. Dokimologija i školski uspjeh.....	13
3.2. Motivacija	14
3.2.1. Motivacija u učenju.....	16
4. Uloga školske knjižnice u učenju.....	20
4.1. Školska knjižnica i rad s mladima.....	23
5. Igrifikacija (<i>gamifikacija</i>)	25
5.1. Escape room u obrazovanju (pregled istraživanja)	28
6. Istraživanje – Escape room „Ti koja imaš nevinije ruke – Vesna Parun“.....	33
6.1. Cilj istraživanja	33
6.2. Metodologija, instrumenti i uzorak istraživanja.....	34
6.3. Rezultati istraživanja.....	36
6.3.1. Učenička percepcija obrazovne uloge školske knjižnice i školskog knjižničara	36
6.3.2. Posjet i korištenje prostora i usluga školske knjižnice.....	38
6.3.3. Preferirane metode i načini učenja kod učenika	40
6.3.4. Uloga igrifikacije u motiviranju i provedbi nastavnog sata kroz Escape room	42
6.3.5. Učenje kroz zagonetke na temelju Escape room-a „Ti koja imaš nevinije ruke – Vesna Parun“	43
6.4. Rasprava.....	45
7. Zaključak.....	51
LITERATURA	53
PRILOZI	57

1. Uvod

Čovjek kako bi stekao novu vještinu, sposobnost ili znanje, mora učiti. To je proces u kojem ljudi krenu učiti od rođenja odnosno „malih nogu“ pa ga nastave kroz cijeli život. Kroz samo učenje pojedinac može steći nove vještine i savladati prepreke. Učenjem pojedinac zapravo radi na sebi, na promjeni vlastitog ponašanja. Ukoliko kroz učenje čovjek promjeni ponašanje, pokazuje kako je zapravo savladao ono naučeno.

U drugom poglavlju predstavlja se nekoliko definicija učenja, koja je njegova svrha te kada proces učenja započinje u životu pojedinca. Zatim se donose teorije učenja, znanstvenici koji su najznačajniji za određenu teoriju i njihove razlike. Također, predstavljaju se i razni mehanizmi, metode i strategije kojima se pojedinac koristi kada pristupa učenju. Trećim poglavljem definira se školski uspjeh, odnosno ocjene i njegova povezanost s motivacijom. Zatim, definira se što je to motivacija, kakva ona može biti te koju ulogu ima motivacija u procesu učenja. Nadalje, četvrto poglavlje predstavlja školsku knjižnicu i školskog knjižničara. Ističe se njihova uloga u učenju te se predstavljaju određene smjernice za rad s djecom i mladima. Peto poglavlje predstavlja sam pojam igrifikacije, odnosno učenja temeljenog na igri. Pobljiže označava koju ulogu igra u životu i razvoju pojedinca, a posebice u odgojno-obrazovnom procesu. Osim samog pojma igrifikacije, predstavljen je i ogled istraživanja. Pobljiže su predstavljeni rezultati raznih istraživanja koji se vezani uz igrifikaciju i njezin utjecaj na učenje. Također, u ovom potpoglavljju, doneseni su rezultati koji su vezani i uz Escape room. S obzirom da je fokus rada usmjeren na Escape room kao aktivnost, usporedit će se rezultati istraživanja utjecaja Escape room-a u obrazovne svrhe.

Istraživački dio rada donosi detaljniji opis ciljeva istraživanja te korištene metodologije, instrumenta i uzorka istraživanja. U sadržajnoj analizi predstavljeni su rezultati istraživanja. Oni prikazuju na koji način učenici percipiraju školsku knjižnicu i školskog knjižničara, koliko često borave u školskoj knjižnici koristeći se uslugama i koliko im ista pomaže u učenju te motiviranost učenika za učenje i čitanje nakon sudjelovanja u Escape room-u. U raspravi se interpretiraju i tumače dobiveni rezultati uzimajući u obzir kontekst i cilj rada. Zaključak objedinjuje sve važnije spoznaje do kojih se došlo kako proučavanjem teorije, tako i u empirijskom dijelu rada.

2. Učenje

U referentnoj literaturi učenje je definirano kao proces te se može različito tumačiti. Navodi se kako prilikom učenja dolazi do trajne promjene u ponašanju pojedinca zbog stečenih, naučenih, novih sposobnosti.¹ Također, naglasak se stavlja na to da su promjene kod pojedinca došle kao posljedica novog, naučenog, iskustva. Međutim, važno je napomenuti da učenje ne mora uvijek rezultirati kao novo, pozitivno, iskustvo jer postoje i negativna naučena ponašanja.² Kako bi se ogradio od prethodne tvrdnje, Petz navodi da s razlogom koriste izraz trajna promjena. Naime, negativna strana naučenog ponašanja može se smatrati privremenom.³ Kada se govori o procesu učenja, važno je napomenuti kako je to proces koji počinje na mikroskopskoj staničnoj razini. Naime, mozak se sastoji od nekoliko vrsta stanica koje utječu na učenje. Od nekoliko spomenutih staničnih vrsta koje utječu na učenje, ponajviše su predmet istraživanja neuroni. S druge strane, za razliku od neurona, interneuroni, odnosno glije, su najbrojnije stanice u tom procesu. Glavna razlika između neurona i interneurona, osim količine, jest u obnavljanju. Naime, kada stanica neurona odumre, ona se ne zamjenjuje s novom. Također, neuron je zadužen za integriranje i proizvodnju informacija. No, njegova uloga je posrednička, odnosno neuron ne interpretira informaciju, već ju šalje dalje. Ono što ljudski mozak radi odlično, jest učenje. Proces učenja utječe na promjenu strukture samog mozga jer ista reagira na svaki podražaj. Sam početni podražaj pokreće učenje. On se može očitovati kao unutarnje djelovanje, procjena ideje ili neka nova aktivnost. Rezultatom tog procesa navodi se potencijalno pamćenje odrađene aktivnosti. Učenje novih stvari, slušanje nove glazbe, gledanje novih filmova, posjet novih mjesta i sl. zapravo dovodi do stimulacije mozga. Novi mentalni poticaji proizvode više pozitivne energije nego što to čine već naučene, stare stvari. Unos novina prevodi se putem živčanih impulsa koji se kasnije izlučuju i raspoređuju.⁴ Sama provedba nove aktivnosti može vidljivo izmijeniti buduću reakciju. Stoga, ponavljanje određene funkcije nekoliko puta može dovesti do promjene strukture funkcije. To

¹ Usp. Furlan, Ivan...[et al.]. Psihologijski rječnik. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2005., str. 521

² Usp. Učenje. // Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. URL: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/ucenje> (2024-7-6)

³ Usp. Furlan, Ivan...[et al.]. Nav. Dj., str. 521

⁴ Usp. Jensen, Eric. Super-nastava: nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje. Zagreb: Educa, 2003., str. 15-17

može rezultirati kao novi, naučeni, oblik ponašanja. No, s druge strane da bi se moglo definirati učenje, potrebno je osvrnuti se na same promjene koje se, pod određenim utjecajem, očituju u nekom novom obliku ponašanja pojedinca.⁵ Međutim, bitno je istaknuti da, osim promjene ponašanja i stjecanja vještina, učenje utječe na čovjeka u cjelini. Odnosno, kroz učenje se formiraju i definiraju stavovi, stvaraju novi interesi, stječu razne životne vrijednosti. Također, stječu se razne norme i pravila ponašanja, grade se etičnost čovjeka i druge socijalne vještine. Utječe i na savladavanje emocija, opažanje i kritičko mišljenje. Ono ne traje samo tijekom školovanja pojedinca i sve navedeno utječe na poboljšanje i prilagodbu životnoj okolini pojedinca nakon učenja.⁶

Učenje kao takvo, potječe i prije rođenja. Naime, od samog početka, kao dijete, čovjek uči. Između ostaloga, uči hodati, jesti, govoriti, odnosno obavljati niz ostalih aktivnosti koje obavlja i odrastao čovjek. Kako bi pojedinac razvio određene sposobnosti, potreban je period sazrijevanja i učenja.⁷ Djeca od vrlo rane dobi počinju uočavati obrasce ponašanja i vezati određene događaje. Primjerice, kroz plač bebe mogu naučiti kako njihova akcija može kreirati reakciju. Stoga, naučen je određeni obrazac gdje bebe očekuju određenu reakciju koja će omogućiti da ih se nahrani, podigne i sl.⁸ Savladavanjem čitanja, prvenstveno je potrebno savladati i jezik. Materinji jezik ima posebnu ulogu u učenju i čitanju. Učenje jezika ovisno je o djetetovoj svakodnevnici i okolini. Učenjem jezika, dijete se priprema na svoje osnovne aktivnosti. Jezik pripomaže u razvoju slušanja, govorenja, čitanja i pisanja.⁹ Sposobnost da čovjek savlada jezik ga zapravo odvaja od drugih živih vrsta, po tome je čovjek jedinstven. Naime, jezik koristimo kako bismo komunicirali, ali i govorili sami sebi. Iako se učenjem pokreću moždane stanice, učenje jezika je moguće zbog evolucije. Naime, ljudski mozak nije predodređen, odnosno ne posjeduje određeni mehanizam pomoću kojega uči i shvaća jezik.¹⁰ Stoga, ljudski mozak nije imao predodređenu strukturu kako bi mogao učiti čitati promatrajući druge. Odnosno, sam proces čitanja je zapravo čovjek izumio unazad tek nekoliko tisućljeća. Time je čovjek evoluirao i prilagodio mozak za spomenuti proces. Savladavanje svakodnevnog

⁵ Usp. Grgin, Tomislav. Edukacijska psihologija. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2004., str. 12

⁶ Usp. Ibid. Str. 12

⁷ Usp. Ibid. str. 12

⁸ Usp. Howe, Michael J.A. Psihologija učenja: priručnik za nastavnike. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2008., str. 13

⁹ Usp. Peti-Stantić, Anita. Čitanjem do (spo)razumijevanja; od čitalačke pismenosti do čitateljske sposobnosti. Zagreb: Ljevak, 2019., str. 30-31

¹⁰ Usp. Howe, Michael J. A. Nav. Dj., str. 11-14

jezika zapravo predstavlja mogućnost da se nešto obavi uspješno.¹¹ Time se ljudski mozak počeo razlikovati od drugih sisavaca. Stečena je sposobnost da svaki pojedinac nauči osnovu jezika, dok kod drugih vrsta to nije bilo moguće. Naime, smatra se da i djeca s kojom se nije radilo na poučavanju jezika, steknu određene govorne vještine.¹²

Znanje koje želimo naučiti je zapisano i pohranjeno u knjige. Stoga, mora se savladati čitanje kako bi se sadržaj mogao kvalitetno proučiti te potrebno naučiti.¹³ Čitanje, kao i učenje, jest proces, odnosno aktivnost koja može pojedincu omogućiti osobni razvitak. Tako da čitanje, odnosno čitanje s razumijevanjem, može doprinijeti u lakšoj i boljoj prilagodbi u svijetu.¹⁴ Odnosno, to je zapravo proces u kojem dolazi do spoznaje pročitanoog teksta. Bilo to u svrhu informiranja, radi zabave ili učenja. Također, važno je istaknuti kako je danas u fokusu način čitanja, tj. brzina i stupanj razumijevanja. Te dvije sastavnice čine učinkovito čitanje.¹⁵ Kroz aktivnost čitanja, pospješuje se razvitak određenih sposobnosti koje pospješuju za problemsko rješavanje u životu pojedinca. Ono počiva na neuronskim mehanizmima primatskog vida koji su očuvani tijekom evolucije, a omogućavaju prepoznavanje predmeta. S obzirom da su neuronske aktivnosti direktno povezane s kodiranjem i prepoznavanjem slova, čitanje je jedinstvena ljudska sposobnost. Odnosno, ljudski mozak je primatski vid prepoznavanja stvari uspio prenamijeniti na raspoznavanje slova, odnosno čitanje.¹⁶ Proces se sastoji od dva dijela. Prvi dio je onaj koji vodi razumijevanju, a drugi dio je zapravo njego krajnji produkt. Krajnjim produktom smatra se komunikacija, odnosno razumijevanje onoga što se čita. S obzirom da se radi o složenom procesu razvijeno je 7 aspekata čitanja. Aspekti čitanja su sljedeći: senzorni, odnosi se na opažanje vizualnih, taktilnih i auditivnih znakova. Zatim, perceptivni koji se odnosi na prepoznavanje i interpretiranje riječi. Nadalje, sekvencijalni se odnosi na slijed logičkih obrazaca napisanog. Iskustveni se bazira na značenju riječi. Misaoni se odnosi na zaključivanje o pročitanoom. Afektivni aspekt odnosi se na poticanje čitanje. Te je važno posebno istaknuti aspekt učenja. On se odnosi na povezanost između čitanja i učenja

¹¹ Usp. Peti-Stantić, Anita. Nav. Dj., str. 38-46

¹² Usp. Howe, Michael J. A. Nav. Dj., str. 15

¹³ Usp. Vodopija, Štefanija. Učenjem u društvo znanja: savjetnik za učenike, studente i roditelje. Zadar: Naklada, 2009., str. 21

¹⁴ Usp. Peti-Stantić, Anita. Nav. Dj., str. 43-48

¹⁵ Usp. Vizek Vidović, Vlasta...[et al.]. Psihologija obrazovanja. Zagreb: IEP-Vern, 2014., str. 411

¹⁶ Usp. Peti-Stantić, Anita. Nav. Dj., str. 43-48

koja se realizira u aspektu učenja. Odnosno povezivanje novih činjenica s onima koje su pojedincu već poznate, odnosno naučene.¹⁷

2.1. Teorije učenja

Bit i svrha učenja predmet je istraživanja još od trenutka kada se spoznalo koliki zapravo utjecaj učenje ima na samog čovjeka. Naročito nakon spoznaje da se kroz učenje može mijenjati i sam čovjek i njegova osobnost. Iako istraživači nastoje donijeti jedinstvenu teoriju koja će definirati svrhu učenja, no još uvijek postoji više, različitih, teorija.¹⁸ Psihologijski rječnik donosi definiciju teorije učenja. Naime, po rječniku teorije učenja zapravo razjašnjavaju podatke, mnoštvo činjenica i zakonitosti, koje su prikupljene putem znanstvenih istraživanja ili u samoj pedagoškoj praksi.¹⁹

Zbog njihovih brojnosti, teorije učenja kategorizirane su. Neke od njih, najučestalije, su S-R, konekcionistička i kognitivna teorija.²⁰ Nadalje, javljaju se i asocijativne teorije učenja koje objedinjuju pravce raznih filozofa i znanstvenika.²¹ Također, postoji nekoliko biheviorističkih pristupa učenju, socijalne teorije učenja te transfer učenja.²² Psihološki pravac sa značajnim utjecajima na razna područja psihologije je biheviorizam. Bihevioristi se fokusiraju na prirodne znanosti te proučavaju objektivna i mjerljiva ponašanja kod čovjeka koji u cilju imaju predviđanje kontroliranog ponašanja. Ovaj model se zasniva na klasičnom uvjetovanju. Pojedinaac na taj način uči na podražaje odgovarati automatizmom, no oni prije samog učenja nisu kod njega izazivali reakciju. Jedan od značajnijih eksperimenata klasičnog uvjetovanja proveo je Ivan Petrovič Pavlov. Pavlovljevi eksperimenti prikazali su niz reakcija, kako životinjskih tako i ljudskih, koje su naučene klasičnim uvjetovanjem.²³ Naime, S-R teorija zapravo predstavlja bihevioristički model koji analizira ponašanje pri podražajima koji se nazivaju i *Stimulus* i njihovim reakcijama

¹⁷ Usp. Vizek Vidović, Vlasta...[et al.]. Nav. Dj., str. 411

¹⁸ Usp. Grgin, Tomislav. Nav. Dj., str. 25

¹⁹ Usp. Furlan, Ivan...[et al.]. Nav. Dj., str. 499

²⁰ Usp. Ibid., str. 499

²¹ Usp. Grgin, Tomislav. Nav. Dj., str. 25

²² Usp. Vizek Vidović, Vlasta...[et al.]. Nav. Dj., str. 150-203

²³ Usp. Ibid, str. 150

na te iste podražaje, odnosno *Response*.²⁴ Međutim, ukoliko se neutralni podražaj ponavlja bez bezuvjetnog podražaja, reakcija će se teže usvojiti.²⁵ Nadalje, psihološki pravac koji istražuje veze između podražaja i reakcija naziva se konekcionizam. Temelji se na, već spomenutoj, pretpostavci kako je mozak sustav koji djeluje kroz neuronske mreže. Stoga, istraživanjem tih veza pokušavaju se utvrditi neuralne aktivnosti i kognitivne funkcije²⁶. Uz spomenute, važno je napomenuti i asocijativnu teoriju učenja. Naime, spomenuta teorija datira još iz 4. stoljeća. Spominje ju filozof Aristotel, koji smatra kako procese zapamćivanja i učenja treba izjednačiti. Naime, proces zapamćivanja je zapravo asocijacija na određeni doživljaj uzeći u obzir prostornu i vremensku bliskost. Stoga, ako smo određenu situaciju doživjeli u kratkom vremenskom razmaku, svaki idući, sličan, doživljaj asociirat će nas na prethodna dva. Tako se može reći da zapamćivanje pojedinac temelji na asocijaciji i sličnosti. Nadalje, među brojnim teorijama ističe se i ona B. F. Skinnera. Općenita teorija pod nazivom Skinnerova teorija instrumentalnoga uvjetovanja učenje tumači potkrepljivanjem. Ono značajno u ovoj teoriji jest podjela ljudskog ponašanja u dvije skupine. Naime, prva skupina obuhvaća responditivne reakcije na vanjske podražaje. Primjerice, suženje zjenice i sekrecija sline. Dok s druge strane, druga skupina obuhvaća operantna ponašanja koja nisu pod utjecajem vanjskih podražaja. Primjerice, pisanje pisma, vožnja automobila i učenje. Skinnerove pretpostavke učenja su sljedeće: individuum započinje slijed reakcija, reakcije koje želimo učvrstiti nalazimo u repertoaru ponašanja, željena reakcija se javlja prije potkrepljenja koje slijedi odmah nakon.²⁷ Teorije učenja koje se baziraju na uvjetovanju kako bi objasnile proces učenja, nerijetko zanemare sam kognitivni proces koji se odvija kod pojedinca prilikom učenja. Jedno od najvažnijih polazišta kognitivnog učenja jest da se isto prikazuje kroz opće znanje. Kod kognitivne teorije, do izražaja dolazi i učenje uvidom. Naime, Wolfgang Kogler, začetnik geštalt psihologije, dokazuje kako kod ljudi, a i životinja, postoji učenje uvidom. Ono se najčešće pojavljuje pri rješavanju problemskih situacija. Osim spomenutog učenja uvidom, važno je istaknuti i utjecaj prikrivenog učenja.²⁸ Kako bi se razumjela teorija kognitivnog učenja, važno je spomenuti jednog ključnog znanstvenika kojeg se vezuje uz kognitivno-razvojnu teoriju. Jean Piaget je teoretičar kognitivnog razvoja koji napominje kako čovjek ne započinje svoj život kao

²⁴ Usp. Furlan, Ivan...[et al.]. Nav. Dj., str. 459

²⁵ Usp. Vizek Vidović, Vlasta...[et al.]. Nav. Dj., str. 153

²⁶ Usp. Ibid., str. 207

²⁷ Usp. Grgin, Tomislav. Nav. Dj., str. 25-36

²⁸ Usp. Zarevski, Predrag. Psihologija pamćenja i učenja. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2007., str. 147

kognitivno biće.²⁹ Poneki izvori navode kako je sam Jean Piaget zapravo uveo pojam učenja. Naime, prijašnji modeli kojima se prenosilo znanje okarakterizirali su učenika isključivo kao primatelja znanja. Međutim, novi model uključuje i povratnu informaciju, odnosno učenje iz razlika onoga što je očekivano i onoga što je utvrđeno.³⁰ Piaget je ostavio veliki utjecaj u obrazovanju djece, posebice u dobi ranog i srednjeg djetinjstva. Poznajemo tri principa koja su ostala u upotrebi do danas. Prvi princip jest učenje kroz otkrivanje. Po spomenutom principu, djeca se potiču na spontano otkrivanje okoline, a ne isključivo na verbalni prijenos znanja od učitelja ka djetetu. Učitelji organiziraju razne aktivnosti poput slagalica, društvenih igara, knjiga, te raznih drugih pomagala. Nadalje, drugi princip se bazira na osjetljivosti dječje spremnosti na učenje. Odnosno, učitelji ne smiju požurivati djecu i ubrzavati njihov razvoj, tj. zainteresiranost i spremnost za učenje.³¹ Naime, Piaget je je dječju dob procijenio kroz razne stupnjeve spremnosti za učenje određenih aktivnosti. Smatra kako su stupnjevi striktno određeni te dijete nije u stanju naučiti složene operacije, ukoliko nije savladao prethodne stupnjeve. Međutim, određeni broj znanstvenika ne slaže se s Piagetovom tvrdnjom o spremnosti te navode kako su istraživanja pokazala da djeca mlađe dobi, ukoliko su kvalitetno poučena, mogu savladati kompleksnije operacije. Važno je samo zadavanje zadatka prilagoditi dobi djeteta od kojega se očekuje učenje, po Piagetovom standardu, zahtjevnije operacije.³² Uz teoriju koju je utemeljio Jean Piaget, vezujemo i onu koju je utemeljio Lav Semijonovič Vigotski. Teorija kognitivnog razvoja koja se svrstava u socijalni konstruktivizam.³³ Njegove teorije su s druge strane spektra te su oprečne s onima koje donosi Piaget. Vigotski u fokus postavlja jezik te smatra da je isti ključan za kognitivni razvoj pojedinca. U ranoj dobi dijete razvija govor na glas gdje samo sebi zadaje upute koje će mu pomoći pri rješavanju problema. Kasnije, kroz rast i razvoj, dijete govor pretvara u šapat te se to naziva privatni govor. Odnosno, unutarjni dijalog pojedinca. Vigotski smatra kako se učenje kod djece odvija kod rješavanja problemskih zadataka koji su teški za samostalno rješavanje. U tom slučaju, unutar zone proksimalnog razvoj, djetetu pomažu odrasle osobe te tako ono i samo uči. Zona prokimsalnog razvoja označava područja približnog razvoja. Odnosno, to su zadatci određene težine pri samostalnom rješavanju kod djece. Međutim, djeca ih mogu savladati uz

²⁹ Usp. Berk, Laura. E. Dječja razvojna psihologija. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2015., str. 224

³⁰ Usp. Jagarinec, Tanja. Učenje učenja. // Varaždinski učitelj: digitalni stručni časopis 2. 2(2019), str. 2 URL: <https://hrcak.srce.hr/224275> (2024-7-5)

³¹ Usp. Berk, Laura E. Nav. Dj., str. 256-257

³² Usp. Vizek Vidović, Vlasta...[et al.]. Nav. Dj., str. 57

³³ Usp. Vizek Vidović, Vlasta...[et al.]. Nav. Dj., str. 59

pomoć odraslih ili vršnjaka koji su stekli traženu kompetenciju. No, iako je utjecaj Vigotskog sličan onomu Piageta, njegov današnji utjecaj na obrazovanje pridodaje i potpomognuto otkrivanje. Odnosno, učitelji aktivno sudjeluju u radu s djetetom te se potiče i suradnja s vršnjacima.³⁴ Nadalje, važno je istaknuti i socijalne teorije učenja gdje se ističe i Albert Bandura. Naime, on navodi kako bi učenje bilo rizično ukoliko bi ljudi ovisili isključivo o učinku svog ponašanja. Stoga, korisno je što postoji učenje kroz tuđe primjere. Opservacijsko učenje koje je utemeljio Bandura zasniva se na pretpostavkama preuzetima iz biheviorističkih i kognitivnih teorija učenja. Naime, on smatra da uz kognitivnu strukturu pojedinca, sama okolina utječe na njegovo ponašanje. Odnosno, iako su ljudi ovisni o okolini, mogu i utjecati na nju. Opservacijsko učenje zasniva se na dva oblika, na učenje modeliranjem i vikarijsko učenje. Modeliranje se odnosi na promjene koje su se dogodile kod pojedinca promatrajući druge i ima veliku važnost u učenju. Primjerice, djeca češće oponašaju ono što roditelji čine, nego rade ono što im roditelji govore. Stoga, roditelji moraju biti dobar primjer. Najbolji prikaz korištenja modela u školi jest na satu tjelesnog kada učenici oponašaju vježbu koju je prikazao nastavnik tjelesnog. Vrste modeliranja su sljedeće: direktno modeliranje, direktno oponašanje ponašanja modela. Zatim, simboličko modeliranje, oponašanje ponašanja elemenata iz knjiga ili filmova. Sintetizirano modeliranje, kombinacija opaženih akcija. Te naposljetku, apstraktno modeliranje, kreiranje sustava pravila opažanjem primjera. Drugi oblik je vikarijsko učenje. Glavna pretpostavka ovog učenja jest u tome da ljudi uče kroz promatranje nagrada ili kazni koje su dovele druge kao posljedica neke akcije. Čest primjer u učionicama jest kada učitelj odluči nagraditi kao primjer posebno marljive ili za primjer drugima kazniti posebno zločeste. Naposljetku, među teorijama učenja važno je istaknuti i transfer učenja. Utjecaj prethodno stečenog znanja i učenja te primjenjivanje na nove zadatke smatra se transferom učenja. Iako prijenos nije uvijek jednostavan, novo učenje zahtjeva određenu dozu predznanja i bez stečenog znanja nema novog. Prednost prijenosa stečenih znanja i vještina danas je korisna u raznim sferama života. Također, prilagodba novim životnim okolnostima zapravo ovisi o mogućnosti pojedinca i njegovom kapacitetu za cjeloživotno učenje te razini usvojenosti transferabilnih vještina.³⁵ Cjeloživotno učenje označava učenje tijekom života kako bi unaprijedili znanja i vještine. Odnosno, učenje i odgoj tijekom cijeloga života, točnije od čovjekova rođenja do njegove smrti. Uključuje sve sposobnosti, aktivnosti, kvalifikacije za

³⁴ Usp. Berk, Laura E. Nav. Dj., str. 265-267

³⁵ Usp. Vizek Vidović, Vlasta...[et al.]. Nav. Dj., str. 190-203

napredovanje u svim sferama života.³⁶ Cjeloživotno učenje knjižničara u području knjižničnih i informacijskih znanosti je zapravo proces kojim se usavršavaju znanja i vještine knjižničara tijekom njegove poslovne karijere. Obuhvaća razne oblike učenja, formalno i neformalno te i učenje u radnoj okolini.³⁷

2.2. Mehanizmi, metode, stilovi i strategije učenja

S obzirom da ne postoji jedna, standardizirana jedinstvena teorija učenja koja bi obuhvatila sve znanstvene pravce, ljudi su razvili razne mehanizme i procese koji pomažu pri učenju. Neki od mehanizama obuhvaćaju procese različite kompleksnosti, od kojih se neki vezuju uz same teorije učenja. Primjerice, uvjetovanje, klasično ili instrumentalno, specifično je za bihevoriste, a odnosi se na mehanizmu uvjetovanih refleksa. Nadalje, prilikom stjecanja vještina i učenja, kod djece i odraslih, koristi se i mehanizam pokušaja i pogrešaka. Naime, spomenuti mehanizam označava izloženost subjekta neprilagođenoj situaciji u kojoj isti treba ispravno reagirati. Ovaj mehanizam sastoji se od raznih pokušaja dok se ne nauči ispravna reakcija. Također, sličan je i mehanizmu imitacije. U ovom mehanizmu učenik ne uči na svom primjeru, nego isključivo imitirati druge i njihove reakcije. Navodi se kako je ovim mehanizmom stečeno najviše vještina, odnosno navika. No, najsloženiji mehanizam je onaj koji daje subjektu uvid u samu situaciju te je karakterističan za učenje odraslih. To je proces same razgradnje sadržaja i struktura. Bazira se na utvrđivanju točaka gradiva, grupiranju dijelova, otkrivanju veza i logičkom povezivanju. Važno je istaknuti kako mehanizmi predstavljaju razne mogućnosti učenja te nije nužno koristiti se jednim.³⁸ Međutim, uz mehanizme sam način učenja se, prema nekim znanstvenicima, može postaviti u dva temeljna načina. Prvi način je globalna metoda, odnosno učenje sadržajne cjeline. Dok s druge strane imamo parcijalno učenje, učenje sadržaja podijeljenog u dijelove. Globalnu metodu karakterizira učenje cjelokupnog sadržaja. Prolaze se dijelovi, ali se usvaja cjelina koja donosi samu bit sadržaja. Međutim, parcijalnu metodu predstavlja učenje dijelova. Odnosno pojedinac

³⁶ Usp. Lazzarich, Lea; Popović, Evgenia. Online tečajevi za knjižničare kao oblik cjeloživotnog učenja. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 48, 1(2005), str. 57 URL: <https://arhiva.hkdrustvo.hr/vbh-2009/datoteke/137.pdf> (2024-8-12)

³⁷ Usp. Maštović, Tihomil. Projekt „Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost“. // Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost. Zagreb: Nacionalna i Sveučilišna knjižnica, 2009., str. 13

³⁸ Usp. Grgin, Tomislav. Nav. Dj., str. 47-50

prođe kroz cjelinu, koju kasnije dijeli na manje cjeline, dijelove. Tako da se uči jedan dio sadržaja te se ne prelazi na drugi dio dok prvi nije savladan, naučen. Tom metodom se lakše uče činjenice, ali nedostaje povezanost cjeline iz prethodnog načina. Spajanjem ovih dvaju metoda nastaje treća, kombinirana ili progresivna metoda. Nju karakterizira prolazak kroz cjeline gradiva te razdvajanje na dijelove. Taj aspekt je preuzet iz parcijalne. Međutim, kod parcijalne ide prvi dio, drugi dio pa treći itd., no kod kombinirane, kada se prođe prvi dio, slijedi drugi te nakon drugog se uči prvi i drugi dio zajedno. Tim činom se dodaje aspekt globalne metode gdje se dobiva povezanost cjeline, bit sadržaja.³⁹ Također, učenje se može podijeliti i na oblike učenja koji su sljedeći: asocijativno, perceptivno, socijalno i programirano učenje. Asocijativno učenje jest učenje gdje se nove reakcije vezuju s određenim podražajima i asocijacijama. Perceptivno u fokus stavlja iskustvo i percepciju, a socijalno je ono uvjetovano okolinom, odnosno društvom. Naposljetku, programirano temelji se na podijeljenoj cjelini sadržaja za učenje te stalnoj povratnoj informaciji o napretku i stadiju učenja. Važno je istaknuti kako je djelotvornost i uspješnost učenja podložna raznim faktorima, poput dobi, spolu, motivaciji te fizičkom i psihičkom stanju pojedinca koji uči.⁴⁰ Također, uz načine i metode važno je napomenuti i stilove učenja. Stil učenja je preferirani način obrade i razumijevanja gradiva, odnosno informacija. Razna istraživanja dokazuju kako se učenički uspjeh povećava ukoliko uče na svoj željeni način. Odnosno, ukoliko odaberu način i stil koji im odgovara. Ljudski mozak zbog svoje kompleksnosti nema isključivo jedan stil učenja. Izbor i vrsta stila ovisi o danim okolnostima i o materiji koja se pokušava naučiti. Stoga, postoji više stilova učenja, a pet najpoznatijih modela su sljedeći: Bandler-Grinderov, Herrmannov, Dunn i Dunnov, Gregorc-Butlerov i 4-MAT sustav.

Strategije učenja su zapravo operacije kojima se učenici koriste kako bi si olakšali stjecanje i pohranjivanje novih informacija na, sebi svojstven, lakši i bolji način. To je zapravo cijeli proces koji za cilj ima olakšati stjecanje i transferiranje znanja kontrolirajući emocije i ponašanje.⁴¹ Istraživanja u obrazovanju dokazala su povezanost između uspješnosti učenja i primjeni strategije učenja. danas se stavlja sve veći naglasak na važnost strategije učenja i približavanje iste učenicima. Kao i kod načina, mehanizama i stilova, odabir strategije učenja ovisi o osobnosti

³⁹ Usp. Grgin, Tomislav. Nav. Dj., str. 117-118

⁴⁰ Usp. Učenje. // Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Nav. Dj. URL: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/ucenje> (2024-7-6)

⁴¹ Usp. Sorić, Izabela. Samoregulacija učenja: možemo li naučiti učiti. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2014., str. 456

učenika, motivaciji, zrelosti, okruženju i mentalnoj razini. Strategije učenja svoje uporište u znanosti nalaze u kognitivnoj psihologiji. Stoga, važno je učenike poučiti o razumijevanju i učinkovitosti strategija učenja. Mora se podići svijest o procesima, postupcima i aktivnostima koje pomažu u napretku. Prije odabira same strategije, učenik mora biti vješt u čitanju, kako bi mogao čitati naglas i razumjeti pročitano. Te mora biti vješt u pisanju, kako bi mogao voditi vlastite bilješke. Same strategije dijele se na kognitivne, metakognitivne i društveno-afektivne strategije. Odabir kognitivne strategije omogućava lakše učenje i povezivanje.⁴² One obuhvaćaju memoriju te im se dodjeljuju i naziv primarne strategije.⁴³ Dijeli se na strategiju ponavljanja čija je svrha zapamćivanje. Nadalje, svrha strategije elaboracije je povezivanje novog znanja s predznanjem. Te naposljetku, organizacijska strategija čija je svrha smisljeno povezivanje naučenog.⁴⁴ Neke od tehnika koje se navode su mnemotehnika, sažetak ili misaoni obrazac.⁴⁵ Mnemotehnika, točnije mnemonički sustav, definira načine koji pomažu pri pamćenju sadržaja. Bit je u povezivanju sadržaja kroz slike koje asociraju na ono što je potrebno naučiti.⁴⁶ Odabir društveno-afektivne strategije dovodi do bolje međusobne suradnje kod učenika. Naglašava se zajedničko rješavanje te smanjenje stresa i straha. Temelj ove strategije je suradničko učenje. Ono se sastoji od vršnjačkog učenja koje može biti konzultativno ili mentoriranje. Zatim, skupni rad čija je uloga zajedničko ostvarenje cilja. Također, navode se i timski rad, rad u paru te grupni rad. Nadalje, metakognitivne strategije odnose se na procjenu učinkovitosti, cilj te praćenje vlastitog procesa učenja i njegovu uspješnost. Dije se na strategije planiranja, nadgledanja i samoregulacije. Strategija planiranja naglašava odabir cilja učenja, dijeljenje sadržaja na manje dijelove i planiranje učenja u koracima. Samonadgledanje i samokoncentracija su temelji u strategiji nadgledanja. Naime, u ovoj strategiji naglašava se samostalnost, odnosno vlastita provjera naučenog. Te zadnja podjela je samoregulacija, odnosno provjera uspješnosti odabrane strategije.⁴⁷ Samoregulacija učenja kod djeteta se, u današnje vrijeme, smatra temeljom za uspješno učenje. Samoregulacija učenja odnosi se na stjecanje vještina za uspješnije učenje. Naglasak se stavlja na samostalnom odlučivanju i planiranju uspješnog učenja. Samostalan utjecaj na proces učenja djeluje motivirajuće te učenici

⁴² Usp. Češi, Marijana; Ivančić, Đurđica. Izazovi i umijeća učenja i poučavanja: hrvatski jezik i inkluzivni pristup. Zagreb: Ljevak, 2019., str. 59-62

⁴³ Usp. Jagarinec, Tanja. Nav. Dj., str. 3 URL: <https://hrcak.srce.hr/224275> (2024-7-6)

⁴⁴ Usp. Češi, Marijana; Ivančić, Đurđica. Nav. Dj., str. 64-65

⁴⁵ Usp. Jagarinec, Tanja. Nav. Dj., str. 3 URL: <https://hrcak.srce.hr/224275> (2024-7-6)

⁴⁶ Usp. Furlan, Ivan...[et al.]. Nav. Dj., str. 267-268

⁴⁷ Usp. Češi, Marijana; Ivančić, Đurđica. Nav. Dj., str. 62-97

mogu aktivno utjecati na ishod učenja. Potiče pojedinca na aktivno određivanje i ispunjavanje vlastitih ciljeva. Također, učenici koji su uspješni u samoregulaciji svog učenja postavljaju bolje ciljeve, odabiru učinkovitije strategije učenja te su skloni tražiti pomoć ukoliko im je potrebna. Također, istraživanja su pokazala kako se takvi učenici više trude, uporni su i žele ostvariti svoj postavljeni cilj. Uz samoregulaciju često se veže i sama motivacija. Učenici koji su skloni samoregulaciji ipak moraju biti motivirani kako bi postavili i ostvarili svoje ciljeve. Stoga, motivacija je bitan faktor u kreiranju i održavanju učeničkog cilja u učenju. Samoefikasnost u samoregulaciji odnosi se na učenikovo uvjerenje kako može učiti koristeći ovu strategiju. Percepcija njegove samoefikasnosti zapravo utječe na motivaciju koja je povezana s učenjem i školskim uspjehom. Odnosno učenici koji su uvjerenja da mogu kontrolirati svoje ponašanje te da isto ima utjecaj na njihovu okolinu, ostvaruju dobre rezultate.⁴⁸

⁴⁸ Usp. Sorić, Izabela. Nav. Dj., str. 22-196

3. Uloga motivacije u učenju i školskom uspjehu

3.1. Dokimologija i školski uspjeh

Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi iz 2010. donosi temeljne načine vrednovanja i ocjenjivanja u školi. Naime, navode kako je vrednovanje zapravo prikupljanje podataka o samom procesu učenja te rezultatima. Obuhvaća stečena znanja, vještine i sposobnosti koje zadovoljavaju elemente koji su unaprijed predodređeni. Nadalje, ocjenjivanje se definira kao dodavanje opisne vrijednosti iskazane brojkom, koja opisuje razinu stečenih znanja i vještina i ono predstavlja učenikov uspjeh.⁴⁹

Dokimologija, kako Petz navodi, dolazi od grčke riječi što znači dokazan, odnosno prokušan. Svoje temelje kao znanost pronalazi u francuskoj psihologiji te se definira kao znanost o ocjenjivanju. Već 1929. godine su psiholozi Pieron i Laugire započeli istraživanja te su dokazali kako je ocjenjivanje nepouzdan. Naime, ocjenjivanje je aktivnost koja je isključivo prepuštena čovjeku te se pojavljuju greške koje samo čovjek ocjenjivač može napraviti. Nakon francuskih istraživanja, među prvima su bila ona u Zagrebu 1939. gdje su znanstvenici R. Bujas, Z. Bujas i Blašković prikazali slabosti ocjenjivanja u školama.⁵⁰ Jedna od glavnih zadaća dokimologije je pronaći i ispitati prikladnije i učinkovitije načine ocjenjivanja. Školska dokimologija je grana dokimologije koja se bavi isključivo procjenom znanja i postignuća učenika u školi. Zadaća joj je ispitati sve subjektivne čimbenike koji se javljaju prilikom ocjenjivanja učenika te ponuditi objektivne alternative ocjenjivanja. Navodi se kako učitelji možda jesu usmjereni na kvalitetnu nastavu, ali važan čimbenik njihova rada je zapravo adekvatno paćenje napretka učenika. Praćenje napretka se temelji na bilježenju razvoja, motivacije te školskog postignuća. Ono je aspekt ocjenjivanja te se koristi kao sustav prikupljanja informacija koje se odnosi na razinu i samu kakvoću nastavnog obrazovanja uzimajući u obzir zadane ciljeve. Sve prikupljene informacije

⁴⁹ Usp. Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi. // Narodne novine 112(2010). URL: [Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi \(nn.hr\)](#) (2024-7-9)

⁵⁰ Usp. Furlan, Ivan...[et al.]. Nav. Dj., str. 87-88

kroz sustav praćenja su zapravo temelj za donošenje odluke o samoj ocjeni učenika. Stoga su praćenje i sam učenikov razvoj u suodnosu. Samo praćenje obuhvaća određene stavke koje učitelj treba obuhvatiti kako bi učenik dobio korisnu povratnu informaciju. Ona treba biti odmah nakon izvršene provjere, sadržavati jasne informacije, konstruktivne kritike te jasno definiran način ocjenjivanja. S obzirom na važnost i ulogu praćenja u učeničkom napretku, postoje tri temeljne svrhe. Prva svrha praćenja je formativna, odnosno prikupljeni podatci pomažu učitelju kako bi izradio bolju i učinkovitiju strategiju poučavanja. Nadalje, druga svrha je normativna, ona označava korisnost uspoređivanja učeničkih rezultata u svrhu poticaja. Naposljetku, treća svrha je sumativna, ona se odnosi na prikupljanje informacija nakon što je poučavanje učenika završilo. U ovoj svrsi nastaje ocjena, jer profesori, nakon poučavanja, određuju sintetičku ocjenu koja se odnosi na cjelokupne aktivnosti i zadatke učenika.⁵¹

No, ne slažu se svi znanstvenici s trenutnim načinom ocjenjivanja. Cvjetko Strahinić u svojoj knjizi *Škola bez ocjena* navodi kako je odmicanje od trenutnog sustava ocjenjivanja zapravo evolucija, a ne revolucija pedagogije. Ističe kako su učenici ti koji su promjenjivi te nisu isti kakvi su bili prije i poslije nastavnog sata. Pedagogija kao takva je znanost koja se bavi proučavanjem mijenjanja učenika. Dok je razvitak učenika dinamičan aspekt, brojčana ocjena je statična. Ona je nepromjenjiv pokazatelj stanja učenika u određenom trenutku koje je već u idućem u njegovoj prošlosti. No, bez obzira na kasniju promjenu, ocjena tog trenutka i stanja učenika ostaje ista. Kao ključnu stvar navodi se kako trenutačan način ocjenjivanja nije u stanju pratiti svakodnevni napredak učenika. Stoga se ocjenu opisuje kao stanje prošlosti, odnosno može se reći da je ocjena povijest.⁵²

3.2. Motivacija

Motivacija potječe iz latinske riječi *movere* što u prijevodu znači kretati se. Stoga se motivacija često opisuje kao pokretačka sila pojedinca ka provođenju određenoj aktivnosti.⁵³

⁵¹ Usp. Kadum-Bošnjak, Sandra. *Dokimologija u primarnom obrazovanju*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2013., str. 15-17

⁵² Usp. Strahinić, Cvjetko. *Škola bez ocjena*. Osijek: Grafika, 2012., str. 12

⁵³ Usp. Vizek Vidović, Vlasta...[et al.]. *Nav. Dj.*, str. 223

Mrežno izdanje Hrvatske enciklopedije donosi definiciju motivacije i opisuje ju kao psihički proces koji pojedinca može potaknuti na mentalnu ili tjelesnu aktivnost, odnosno utječe na ponašanje. Povezuje motivaciju s hijerarhijskom teorijom motivacije nastalom prema Maslowljevoj hijerarhiji potreba. Ona navodi kako svaka potreba pojedinca ima svoj redosljed kojim se pojavljuje.⁵⁴ Redosljed prati njegovu piramidu potreba koja na prvo mjesto stavlja temeljne potrebe koje se sastoje od, prve stavke, fizioloških potreba, zatim potrebe za sigurnošću. Nadalje, Maslow predstavlja psihološke potrebe koje se dijele na potrebu za pripadanjem, potrebu za uvažavanjem te naposljetku potrebu za samoostvarenjem.⁵⁵ Definicija Psihološkog rječnika Borisa Petza neznatno se razlikuje od one s Hrvatske mrežne enciklopedije. No Petzov pojam još napominje kako je motivacija teško definiran pojam. Smatra se kako motivacija nije jedini čimbenik usmjerenja ponašanja, nego je tu i učenje. Sam pojam motivacije zapravo dolazi od pojma volje koji je s vremenom zamijenjen. Volja kao pojam je bila nedovoljno operacionalizirana te kategorički nejasna. Glavni uzrok otežanog definiranja je zbog toga što pojedinac sve što radi, radi zbog motiviranosti. No novije psihološke teorije razdvajaju ta dva stanja, ono željeno od onog učinjenog.⁵⁶

S obzirom na iskustvo pojedinac je motiviran na provođenje određene aktivnosti na dva općenita načina. Kroz unutarnju motivaciju, odnosno intrinzičnu te kroz vanjsku motivaciju, odnosno ekstrinzičnu. Iako ove dvije motivacije izgledaju slično, znatno se razlikuju. Primjerice, ako se usputno promatra pojedinac pri obavljanju neke aktivnosti, teško je zaključiti koja motivacija ga potiče. Intrinzična motivacija opisuje se kao unutarnja naklonjenost ka određenim interesima, aktivnostima pomoću kojih učimo i uvježbavamo svoje vještine. Intrinzična motivacija spontano proizlazi iz psiholoških potreba pojedinca, potreba za razvitkom. Često se opisuje da se bavljenjem određene aktivnosti, intrinzičnim motiviranjem, zapravo pojedinac bavi onime što ga istinski zanima.⁵⁷ Petzov Psihologijski rječnik navodi kako je kod intrinzične motivacije sama potreba, pretočena u određenu aktivnost, nastala unutar pojedinca, no zadovoljstvo je nastalo isključivo iz same aktivnosti.⁵⁸ S druge strane, ekstrinzična motivacija opisuje se kao motivacija

⁵⁴ Usp. Motivacija. // Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. URL: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/motivacija> (2024-7-13)

⁵⁵ Usp. Vizek Vidović, Vlasta...[et al.]. Nav. Dj., str. 226

⁵⁶ Usp. Furlan, Ivan...[et al.]. Nav. Dj., str. 275-276

⁵⁷ Usp. Reeve. Johnmarshall. Razumijevanje motivacije i emocija. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2010., str. 137-138

⁵⁸ Usp. Furlan, Ivan...[et al.]. Nav. Dj., str. 183

koja proizlazi iz utjecaja okoline te raznih posljedica poput novca, hrane i sl. Za razliku od intrinzične koja je produkt osjećaja zadovoljstva bavljenja određenom aktivnošću, ekstrinzična je odvojena od same aktivnosti. To je motivacija za obavljanjem određene aktivnosti nakon koje pojedinac očekuje određenu nagradu. Primjerice dobru ocjenu, trofej, tuđe divljenje i sl.⁵⁹ Ekstrinzična se motivacija može opisati kao motivacija čije se porijeklo nalazi u potrebama koje nisu unutarnje, već psihološke. Neki znanstvenici faktore ekstrinzične motivacije opisuju kao higijenskim, a one unutarnje motivatorima.⁶⁰ Stoga, može se reći kako je glavna razlika između spomenute dvije motivacije izvor ponašanja. Kao što je navedeno, intrinzično ponašanje je produkt psiholoških potreba, dok je ekstrinzično ponašanje isključivo o uvjetovanom poticaju ili posljedici.⁶¹

3.2.1. Motivacija u učenju

Motivacija se opisuje kao jedna od ključnih sastavnica koje utječu na ishode učenja pojedinca. Čimbenici su brojni te su izrazito teški za mjerenje. Neki od čimbenika mogu biti osobni interesi te ciljevi pojedinca koje je spreman i voljan, učenjem, ostvariti.⁶² Motivacija bi stoga trebala dovesti do ispunjenih ishoda učenja. Naime, ishod učenja označava vještine koje će učenik steći nakon učenja sadržaja. Ishod se sastoji od raznih elemenata pomoću kojih se može utvrditi razina naučenog nakon završenog učenja. Na taj način učitelj jasno definira cilj odgojno-obrazovnog procesa.⁶³

Motivaciju u učenju se može gledati kroz dva različita načina. Prvi način je opća motivacija za učenje. To je vrsta motivacije koja se najviše prepoznaje prilikom želje za usvajanjem znanja u raznim situacijama. Ukoliko je razvijena, ona je trajna i ne prestaje za života pojedinca. Stoga, ona se zadržava i nakon učenja u obrazovnom sistemu te se prenosi na posao te svakodnevne životne situacije. S druge strane, specifična motivacija za učenje je vezana isključivo za stjecanje novih znanja i vještina usko povezanih uz obrazovni sistem. Ona se javlja prilikom učenja određenog

⁵⁹ Usp. Reeve. Johnmarshall. Nav. Dj., str. 137

⁶⁰ Usp. Furlan, Ivan...[et al.]. Nav. Dj., str. 104

⁶¹ Usp. Reeve. Johnmarshall. Nav. Dj., str. 138

⁶² Usp. Vizek Vidović, Vlasta...[et al.]. Nav. Dj., str. 223

⁶³ Usp. Stanić, Ivana; Borić, Edita. Mjerila ocjenjivanja u razrednoj nastavi. Zagreb: Školska knjiga, 2016., str. 11

školskog predmeta ili školskog područja. Za razliku od opće, ona se prenosi na ostale sfere života pojedinca. Krucijalna razlika jest što opća motivacija donosi određenu stabilnost u učenju. No, njezino razvijanje zahtjeva više vremena. Međutim, specifična motivacija potaknuta je vanjskim čimbenicima, poput sadržaja ili predavača. Ona se lakše formira, kontrolira i mijenja te prilagođava raznim strategijama učenja.⁶⁴

Nastavnici u školama primjećuju sve veći nedostatak intrinzične motivacije učenika za učenje. Njihov odgovor je uporaba ekstrinzične motivacije, a to je korištenje ocjena, pohvala i povlastica.⁶⁵ Školsko postignuće, uspjeh kroz odlične ocjene smatra se glavnom ekstrinzičnom motivacijom učenika za učenje. Stoga, ukoliko učenici učestalo dobivaju loše ocjene, ulaze u stanje koje se naziva naučena bespomoćnost. Naučena bespomoćnost odnosi ne ometanu reakciju koje je produkt šoka od loše ocjene. To kreira problem gdje učenici mogu odbiti učenje jer unaprijed smatraju kako će rezultat biti negativan. Uvelike na ovaj problem utječe gledanje na uspjeh kroz prizmu numeričke ocjene. Naime, kako učenici tako i roditelji procjenjuju uspjeh učenika kroz ocjenu dobivenu po određenim kriterijima. Te navode kako počesto ne razumiju po kojim kriterijima su ocjenjeni.⁶⁶ Štefanija Vodopija u svom priručniku daje nekoliko smjernica učenicima o poboljšanju djelotvornosti. Naime, ona navodi kako je za uspješno učenje potrebnu pronaći djelotvornu motivaciju. Većina učenika ima problem rasipanja energije tijekom učenja. To rasipanje energije dovodi do neiskorištenosti potencijala. U učenju je važno postaviti ciljeve. Ispunjavanje postavljenih ciljeva potiče radost i zadovoljstvo te dodatno motivira na nastavak učenja. Prilikom kreiranja ciljeva potrebno je zadati kratkoročne rokove. Primjerice, ukoliko učenik postavi kratkoročni rok te ga ispuni, može steći motivaciju kako bi ispunio onaj krajnji, dugotrajni cilj. Potrebno je odrediti vrijeme učenja, njegov početak i završetak. Po mogućnosti, povezati kraj kratkoročnog roka s određenim zadatkom. Nakon rješavanja odabranog zadatka ispunjen je prvi kratkoročni rok. Također autorica predlaže odabir raznih knjiga koje pričaju o temi koja se uči. Na taj način se može proći kroz isto gradivo na različite načine. Također, važno je

⁶⁴ Usp. Vizek Vidović, Vlasta. Nav. Dj., str. 223-224

⁶⁵ Usp. Reeve, Johnmarshall. Nav. Dj., str. 136

⁶⁶ Usp. Cerinski, Tomislav. Zadovoljstvo učiteljem, ciljne orijentacije u učenju i optimizam/pesimizam učenika sedmog i osmog razreda i ocjena Fizike kao prediktori školskog uspjeha i strah. // Napredak 161, (1-2)(2020), str. 29 URL: <https://hrcak.srce.hr/239889> (2024-7-13)

istaknuti da učenje postaje zanimljivije od trenutka kada pojedinac primijeti razvitak znanja. Znanje pojedinca ispunjava određenom moći i sigurnosti te unaprjeđuje samopouzdanje.⁶⁷

Uz razne oblike nagrada, ocjene su na samom vrhu nagrada za motivaciju. One su te koje određuju i kategoriziraju učenika i njegov pristup daljnjem stjecanju znanja. Ukoliko se učenik ne iskaže kroz ocjene, vrlo lako se može izgubiti pravo na željeno školovanje. Upravo su ocjene glavni argument zagovaratelja suvremene škole. Naime, oni navode kako su ocjene jedini i najučinkovitiji način motivacije pojedinca u učenju. Stoga, ocjenu stavljaju u centar pedagogije. Navodi se kako učenikovi postavljeni ciljevi, željeni fakultet, osobni razvoj i sl., mogu biti odličan motiv bez obzira na ostvarenu ocjenu.⁶⁸ Poželjno je koristiti pohvale koje će potaknuti na napredak i zalaganje. U pohvalama u fokus treba staviti isključivo zalaganje učenika, a ne samo njegove sposobnosti. Mora biti iskrena i specifična. Ukoliko učenici djelotvornu pohvalu pripisuju svom zalaganju, bit će potaknuti na napredak i nastaviti će s trudom. Dok gledanje na uspjeh kroz sposobnosti može kratkotrajno motivirati učenika.⁶⁹ Oslanjanje isključivo na stečene sposobnosti i ocjene ne može predstaviti cjelokupnu sliku učenikova zalaganja. Naime, ocjena odličan, kojoj svi teže, nije jedina ocjena, a negativne ocjene ne mogu biti pozitivni i učinkoviti motivi za učenje. Negativna ocjena nije stimulativna i može dovesti do negativnog učinka kod motivacije. Može dovesti do uvjerenja učenika da je puno neznanja i nesposobnosti.⁷⁰ Stoga se može reći kako i same nagrade koje dolaze nakon učenja kao glavna ekstrinzična motivacija imaju negativne posljedice. Najveći, negativni, utjecaj imaju u kreativnom procesu učenika. Ekstrinzična motivacija preuzima fokus te nadjačava intrinzičnu motivaciju. No, kreativni proces isključivo je povezan uz unutrašnje potrebe osobe, odnosno intrinzičnu motivaciju. Stoga, nagrade smanjuju takvu vrstu motivacije i kreativni proces pada u drugi plan zbog toga što učenik teži isključivo prema nagradi. Dok je kreativnost rijetko tražena i rijetko je dio sustava nagrađivanja. Poneki znanstvenici navode kako nagrade utiču demotivirajuće na učenika. Selektivne su i pripadaju kontroliranom sistemu. Ljudi su kompleksna bića i, na duže staze, nagrade mogu negativno utjecati. Ne bude kreativnost i razmišljanje nego potiču na odrađivanje zadatka u kratkom roku kako bi se dobila nagrada. Ukoliko se učenik navikne na nagrade, u slučaju izostavljenosti iste,

⁶⁷ Usp. Vodopija, Štefanija. Nav. Dj., str. 98-102

⁶⁸ Usp. Strahinić, Cvjetko. Nav. dj., str. 107-108

⁶⁹ Usp. Vizek Vidović, Vlasta...[et al.]. Nav. Dj., str. 272

⁷⁰ Usp. Strahinić, Cvjetko. Nav. Dj., str. 110-118

motivacija učenika pada. No, mogu biti korisne za određene, manje, zahtjeve, jer se ipak one mijenjaju u određenom trenutku, a ne osoba koja ih dobije.⁷¹

Naposljetku, evidentno je kako motivacija, bila ona ekstrinzična ili intrinzična, ima veliku ulogu u ostvarivanju dobrog akademskog uspjeha. Kako bi učenik postigao željeni uspjeh, mora postaviti i jasno definirati ciljeve učenja. Važno je stvoriti disciplinu u učenju te produkte učenja smatrati nagradom.⁷² Pojedini znanstvenici navode kako je uspjeh zapravo motivacija koju slijede pozitivna emocija i jačanje samopouzdanja. Uspjeh je dostignuće u učenju i stvara osjećaj ponosa. Dobra ocjena povećava motivaciju i doprinosi održavanju iste.⁷³ Međutim, važno je istaknuti da pojedini znanstvenici navode kako uloga škole nije poučavati učenika za školu nego za život. Stoga, školski uspjeh ne bi trebao biti glavna motivacija u učenju i želji za znanjem učenika. Učenici su sposobni naučiti i razvijati se bez obzira na ocjene.⁷⁴

⁷¹ Usp. Jesnen, Eric. Nav. Dj., str. 269-272

⁷² Usp. Zorec, Mojca. Potpora učenicima za uspješno učenje. // Varaždinski učitelj – digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje 6, 13(2023), str. 3 URL: <https://hrcak.srce.hr/308717> (2024-7-13)

⁷³ Usp. Češi, Marijana; Ivančić, Đurđica. Nav. Dj., str. 252

⁷⁴ Usp. Strahinić, Cvjetko. Nav. Dj., str. 107-108

4. Uloga školske knjižnice u učenju

Školska je knjižnica mjesto čuvanja i organiziranja, kako knjižne tako i neknjižne građe, koju nabavlja, obrađuje te daje na korištenje svojim korisnicima.⁷⁵ Odnosno, to je mjesto koje učenicima daje mogućnost informiranja, stjecanja vještina, razvijanja mašte, a temelji na informacijama i znanju.⁷⁶ No, važno je napomenuti kako školska knjižnica osim informacijske, kulturne, socijalne i tehnološke uloge ima i onu odgojno-obrazovnu. Dio je nastavnog procesa te je uključena i u samo učenje svojih korisnika i pripremi za njihovu ulogu u društvu. Njezina uloga se, pod utjecajem informacijskog razvoja, mijenjala te se fokus s reproduciranja znanja prebacio na odgojno-obrazovni dio, odnosno na učenje.⁷⁷ Zadaća je školske knjižnice, propisana zakonom, organizacija knjižnične građe u raznim oblicima, pružanje usluga te rad školskog knjižničara mora biti u skladu s potrebama korisnika. Navedene potrebe mogu biti odgojno-obrazovne, informacijske, stručne te kulturne. Školski je knjižničar član osoblja škole koji je zadužen za vođenje školske knjižnice u suradnji s ostatkom školske zajednice te ostalim knjižnicama. Njegova je uloga ispunjavati ciljeve i zadatke kako škole u kojoj djeluje tako i školske knjižnice. Posjeduje određena znanja i vještine koje su nužne za informiranje i upotrebu izvora. Kreira okruženje koje je prikladno za raznodnu, ali i za proces učenja te je raspoloživo svima.⁷⁸ Teorijske pretpostavke kurikulumskog pristupa obuhvaćaju sljedeće odgojno-obrazovne procese u školskim knjižnicama: učenjem se pristupa raznim sferama života, bilo koje mjesto i vrijeme, uz druge aktivnosti, nije strogo kategorizirano. Također, naglasak je na razvoju vještina korisnih za suočavanje s problemima kod učenika. Te se temelji na praktičnom učenju, kroz situacije gdje se potiče rješavanje, istraživanje i ispitivanje postignuća. Povezuje se prethodno znanje s novim kroz teme, sadržaje i ishode učenja.⁷⁹ Prema Standardu, punim nazivom stručni suradnik knjižničar obvezan je na trajno usavršavanje. To podrazumijeva pristupanje raznim skupovima, međunarodnim ili domaćim na državnoj i županijskoj razini. Također, pohađanje edukativnih programa pri Centru

⁷⁵ Usp. Galić, Sanja. *Suvremeno školsko knjižničarstvo. // Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja* 58, 28(2012), str. 207 URL: <https://hrcak.srce.hr/95252> (2024-8-16)

⁷⁶ Usp. Saetre, Tove Pemmer; Willars, Glenys. *IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za školske knjižnice*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004., str. 10

⁷⁷ Usp. Galić, Sanja. *Nav. Dj.*, str. 207

⁷⁸ Usp. Saetre, Tove Pemmer; Willars, Glenys. *Nav. Dj.*, str. 10-17

⁷⁹ Usp. Kovačević, Dinka; Lovrinčević, Jasmina. *Mjerila kvalitete rada u hrvatskom školskom knjižničarstvu*. Osijek: Sveučilište, Odsjek za kulturologiju, 2014., str. 67

za stalno stručno usavršavanje ili na školskoj razini.⁸⁰ Spomenuti Centar osnovan je 2001. godine. Njegova uloga je pružiti knjižničarima daljnje stručno usavršavanje koje se smatra dijelom cjeloživotnog učenja.⁸¹ Standard također propisuje i ulogu školske knjižnice u odgojno obrazovnoj djelatnosti. Školska je knjižnica uključena u sam plan i program rada škole te i u školski kurikulum. Naime, rad obuhvaća suradnju stručnog suradnika knjižničara s učenicima, njihovim roditeljima i zaposlenicima škole uz plan i program za odgojno-obrazovni rad. Stoga, rad s učenicima obuhvaća sljedeće: kreiranje uvjeta koji su prikladni za učenje, razvijanje odgojno-obrazovnog rada, kreiranje uvjeta za razne pristupe nastavi, poticanje kritičkog mišljenja, poučavanje i pomoć u učenju putem fonda ili usluga, poticanje interdisciplinarnog pristupa u nastavi, razvoj svijesti o životnim vrijednostima i kulturi te priprema nastavnih sati.⁸² Znanja i vještine stručnog suradnika knjižničara u današnjici stavljaju se u veći fokus. Naime, današnji nastavni sati iziskuju drugačije provođenje nastave, interaktivnije. Metode koje obuhvaćaju razne aktivnosti i radionice. To povećava suradnja samih nastavnika sa školskim knjižničarima. Pomoć pri organizaciji, primijeni sadržaja uz nove tehnologije i raznu vrstu građe.⁸³ Ta suradnja, među zaposlenicima u školi je nužna kako bi se školska knjižnica pretvorila u prostor istraživanja i učenja. To omogućuje međupredmetno povezivanje knjižnično-informacijskih ciljeva s ciljevima predmeta koje vodi nastavnik suradnik. Takav tip povezivanja nastavu čini interaktivnom, zanimljivom te dinamičnijom.⁸⁴ Također, osim suradnje unutar škole, bitna je suradnja i s ostalim knjižnicama. Primjerice, kao rezultat uloge vizualnih medija, poput GIF-ova i emotikona u današnjoj komunikaciji, dvije osnovne škole, odnosno školske knjižnice, iz Osijeka započele su suradnju. Cilj je zajedničkog projekta Osnovne škole Jagode Truhelke te Osnovne škole „Grigor Vitez“, koristeći se digitalnim medijima, bio naučiti učenike kreirati vlastiti vizualni identitet. Koristeći kompetencije stečene kroz razna stručna usavršavanja, u projektu se ističe kako vizualni mediji nisu samo mediji za komunikaciju nego i za učenje. Pomoću raznih vizualnih medija izrađuju se

⁸⁰ Usp. Standard za školske knjižnice. Narodne novine 61(2013). URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_06_61_1024.html (2024-8-16)

⁸¹ Usp. Horvat, Aleksandra. Cjeloživotno učenje knjižničara u Hrvatskoj: stanje i mogućnosti. // Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009., str. 27

⁸² Usp. Standard za školske knjižnice. Narodne novine 61(2013). URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_06_61_1024.html (2024-8-16)

⁸³ Usp. Galić, Sanja. Nav. Dj., str. 214

⁸⁴ Usp. Urbanec, Andreja. Školska knjižnica – s rukom u ruci s odgojno-obrazovnim procesom. // Knjižničar/Knjižničarka: e-časopis Knjižničarskog društva Rijeka 10, 10(2019), str. 130-133 URL: <https://hrcak.srce.hr/236251> (2024-8-16)

obrazovni materijali, prezentacije i razna ostala pomagala u učenju. Spomenuti projekt predstavlja digitalnu transformaciju učenja i poučavanja te se promovira pogled na školsku knjižnicu kao na sretno mjesto koje učenike može motivirati i gdje učenici mogu otkrivati.⁸⁵

Osim spomenute uloge u odgojno-obrazovnom procesu, važno je istaknuti ulogu školskih knjižničara u inkluzivnom obrazovanju. Naime, inkluzivno obrazovanje odnosi se na sposobnost i obrazovanje pojedinca za uvažavanje i prihvaćanje različitosti u razredu, školi te svakodnevnom okruženju. Ono ovisi o samim učenicima i zaposlenicima škole, odnosno učiteljima, ravnatelju te stručnim suradnicima. Školsko okruženje mora biti prilagođeno svakom učeniku bez obzira na fizičku, intelektualnu, socijalnu ili neku drugu različitost. Školovanje koje je inkluzivno utječe na razvijanje ne samo inkluzivnog školstva nego i inkluzivnog društva. Takav tip školovanja obuhvaća uključivanje svih učenika, omogućavanje pristupa radu, učenju i prostoru za igru. Istraživanja inkluzivnog obrazovanja navode kako je školski knjižničar, kao stručni suradnik, jedan od važnijih dijelova provođenja takvog obrazovanja. Stoga, nastoji se educirati školske knjižničare o spomenutoj ideji te ih osposobiti za kvalitetno sudjelovanje u kreiranju takvog školskog okruženja, a kasnije i društva. Naime, školski knjižničar po pravilniku obvezan je raditi sa svim učenicima, nevezano na poteškoće i različitosti. Kada provodi radionicu, nastavni sat, odnosno bilo koji odgojno-obrazovni rad, uključuje sve učenike škole u kojoj djeluje. Stoga se navodi kako su školski knjižničari već spremni na razvijanje inkluzivnog društva. Učenici provode svoje slobodno vrijeme u knjižnici, što školskom knjižničaru omogućuje provođenje radionice ili aktivnosti koja će doprinijeti razvitku inkluzivnog obrazovanja. Prostor školske knjižnice je namijenjen i prilagođenim svim učenicima škole, tamo im je omogućeno učenje, čitanje, istraživanje i korištenje građe bez osuđivanja, što također utječe na razvitak inkluzivnog školskog okruženja.⁸⁶

⁸⁵ Usp. Purgar, Marija; Bando, Irena. Školska knjižnica kao izvor sreće i znanja: postavljanje standarda. // Knjižničarstvo: glasnik Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema 28, 2(2024), str. 127 URL: <https://hrcak.srce.hr/316716> (2024-8-16)

⁸⁶ Usp. Rakonić Leskovar, Ivana. Školski knjižničar u inkluzivnom obrazovanju. // Knjižničarstvo: glasnik Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema 22, 1-2(2018), str. 30-36 URL: <https://hrcak.srce.hr/239615> (2024-8-16)

4.1. Školska knjižnica i rad s mladima

Ciljani korisnici školskih knjižnica su, osim zaposlenika, učenici škole u kojoj ona djeluje. S obzirom na svoje većinske korisnike, postoji nekoliko smjernica koje donose određene preporuke za rad s djecom i mladima. IFLA (*International federation of library associations and institutions*) predstavlja nekoliko svojih smjernica koje su korisne za rad u školskoj knjižnici. Sa smjericama koje su prilagođene školi potrebno je iskoristiti puni potencijal školske knjižnice. Iskoristiti njezine mogućnosti i ispuniti ciljeve. S obzirom da se one tiče svih u školskoj zajednici, potrebno je uključiti i ostale članove, uz školskog knjižničara. Prilikom izrade plana potrebno je, osim ciljeva škole, uvrstiti i financije, prostor, izvore, osoblje i organizaciju. Svi ti dijelovi su nužni za ostvarivanje plana. Uloga školskog knjižničara uključivat će istraživanje potreba korisnika, stručne poslove, planiranje nabave, podučavanje, promidžbu, upravljanje, organizaciju te pripremu programa i aktivnosti. Programi koji doprinose razvoju obrazovanja su prioritetni među pojedinim ciljevima. Potrebno je raditi na razvitku informacijske pismenosti, korištenju informacijskih izvora te pristupu znanju i informacijama. Odnosno, učenicima pomoći na razvijanju vještine samog pronalaska i upotrebe pronađenih, potrebnih, informacija. Također, naglasak se stavlja i na promidžbu samostalnog učenja. Ta vještina je nužna za razvoj cjeloživotnog učenja i stoga učenici moraju biti upoznati s izvorima, vrstama medija i kritičkim mišljenjem. Uloga je školskog knjižničara u tom procesu, osim promidžbe, djelovati kao savjetnik i partner u učenikovom učenju.⁸⁷ Za rad s djecom, školska knjižnica ima za zadaću osigurati raznoliki izbor literature i aktivnosti. Djecu treba upoznati s opcijama koje školska knjižnica nudi kako bi im pomogli pri razvijanju vještina. Stoga, moraju ih podupirati u učenju učenja i učenju čitanja, pritom pazeći na njihovu dob. Poželjno je korištenje raznovrsne knjižne i neknjižne građe, odnosno u raznim formatima poput knjiga, časopisa, AV građe, edukativnih igračka i računala. No, važno je da se korisnici osjećaju uključeno, stoga se prema njima treba ponašati kao i prema starijim korisnicima.⁸⁸ S obzirom na dob učenika škole, u jednom trenutku događa se prijelaz korisnika iz djece u mladež. Stoga, postoje i smjernice za knjižničare koje donose određene preporuke vezane uz prijelaz usluga i ostvarivanje potreba svih korisnika. Naime, usluge su vrlo slične onima za djecu, samo su prilagođene dobi mladih. Neke od usluga su slobodan pristup internetu,

⁸⁷ Usp. Saetre, Tove Pemmer; Willars, Glenys. Nav. Dj., str. 10-25

⁸⁸ Usp. Smjernice za knjižnične usluge za djecu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004., str. 3-9

organizirani obilasci drugih knjižnica, suradnja i sl. Također, važno je uključiti mlade u sam proces planiranja programa ili aktivnosti. Dopustiti im sudjelovanje u donošenju odluka što može pozitivno utjecati na njihov razvoj. Napominje se kako mladi najbolje znaju što žele i što ih može privući kao korisnike. Stoga, treba ispitati njihove potrebe, mišljenja o uređenju prostora, novoj građi te nekim ostalim pitanjima. Ovdje se predlaže poticanje osnivanja kluba mladih koji će skupa razvijati planove i predlagati ideje o napretku školske knjižnice. Kako bi se pokrenule spomenute ideje, potrebno je školsku knjižnicu promovirati mladima. Putem promidžbenih materijala, objava na mrežnoj stranici, plakata i sl. Primjerice, vidljivost na raznim društvenim platformama je korisna za promociju, ali i povezivanje s korisnicima. Uspostavljanje FaceBook stranice ili neke druge društvene mreže može biti korisno, na primjer, za vođenje čitateljskog kluba. Promovirati usluge može se i kroz videozapis. Primjerice, snimiti upute za pretraživanje, korištenje građe ili o ponašanju u knjižnici, ali i najave za događaje. Također, još neki od načina privlačenja mladih korisnika su razne usluge koje im mogu biti korisne ili zabavne. U Danskoj postoji usluga pomoći pisanja zadaće za korisnike. Također, može se osnovati čitateljski klub, koji će povezati mlade, pružiti im prostor za druženje, razmjenu mišljenja, a i potaknut će ih na čitanje i korištenje usluga. Nadalje, preporuka je i organiziranje večeri društvenih igara, kreativne radionice i sl.⁸⁹

⁸⁹ Usp. Smjernice za knjižnične usluge za mladež. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009., str. 12-90

5. Igrifikacija (*gamifikacija*)

Igra je aktivnost koja se odvija pod razrađenim pravilima, vremenskim ograničenjima, granicama i izvan materijalne nužde. Ona donosi osjećaj oduševljenja, ushićenja te napetosti, ali i uživanja. Ona je zapravo prirodna ljudska aktivnost u kojoj veliku ulogu igra i intrinzična motivacija. To intrinzično iskustvo koje pruža igra direktno utječe na razvoj znanja i stjecanje vještina kod pojedinca. Osim kao vid razonode, može utjecati na razne sfere života pojedinca, ali i zajednice.⁹⁰ Ona može imati i terapijski učinak na dijete. Naime, definicija terapije igrom navodi kako je to najučestalija terapija kada su u pitanju djeca. Igra se uspoređuje s katarzom, odnosno kroz igru dijete može otkriti unutarnji konflikt, strah i sl.⁹¹ Osim u prethodne dvije situacije, igra svoju svrhu sve češće pronalazi u odgojno-obrazovnom procesu. S obzirom da sudionici koriste svoju maštu, mišljenje i znanje, povezuje se s umjetničkim i znanstvenim utjecajima. Usmjeren i vođena igra donosi novu razinu. Kroz takvu igru djeca mogu učiti hodati, govoriti, čitati, odnosno mogu steći razne vještine i sposobnosti. Takva vrsta igre koristi se i u odgojno-obrazovnim procesima. Kroz nju djeca mogu lakše savladati jezik ili primjerice, učiti o svijetu. Ono što je posebno zadržati jest taj osjećaj prirodne aktivnosti, steći povjerenje sa sudionicima i igru ostaviti igrom. Stoga, bitno je razviti poseban stav o učenju, onaj pozitivan. Važno je maknuti negativan prizvuk kod učenja te je potrebno definirati pravila igre i predstaviti ih kao potrebnima. Odnosno, ne prikazati odsutnost pravila slobodom, jer sloboda u igri leži u povjerenju kod sudionika, a ne u pravilima. To povjerenje je zapravo jedna od ključnih sastavnica igre. Ono se stječe primjerice, sudjelovanjem voditelja aktivnosti, prikazivanjem kako i odrasli mogu pogriješiti te je naglasak na onome što se može naučiti na kraju. U svijetu ovaj stav u ulozi igre u odgojno-obrazovnom procesu nije novost. No, kod nas, iako u sve češćoj upotrebi, fokus se stavlja na programirano učenje i sustav nije naklonjen ideji upravljanja vlastitim učenjem.⁹² Kao što je već spomenuto, učenje temeljeno na igri, pogotovo kod djece, nije nepoznanica. Naime, sve češće se javlja pojam igrifikacije i njezina primjenjivost u raznim kontekstima. Igrifikacija definira upotrebu elemenata igre u kontekstu proizvodnje, poslovanja, ali i obrazovanja. Odnosno, to je implementacija mehanike igre, strategije, pravila, u svrhu motivacije

⁹⁰ Usp. Peti-Stantić, Anita. Nav. Dj., str. 16-17

⁹¹ Usp. Furlan, Ivan...[et al.]. Nav. Dj., str. 501

⁹² Usp. Peti-Stantić, Anita. Nav. Dj., str. 17-19

određene skupine za rad u aktivnosti koja je iznad same igre. U samom odgojno-obrazovnom procesu, ona se koristi kako bi pospješila učenje ili pomogla pri rješavanju problema. Može predstaviti ciljeve učenja kao dinamičan i zanimljiv postupak. Njezino uporište zasniva se na nekoliko principa. Prvi princip je onaj koji navodi da igrifikacija mora biti usmjerena na krajnji cilj, a uspjeh je zapravo ispunjavanje tog cilja. Zatim, poticanje se povećava nekim nagradama, na primjer, bodovi ili kroz natjecanje između grupa ili pojedinaca. Naposljetku, važno je naglasiti da je igrifikacija usmjerena na zabavu i da sama aktivnost treba biti zabavna i tako će potaknuti korisnike.⁹³ Kao što je već spomenuto, igra može motivirati učenika na aktivno sudjelovanje u procesu učenja, jer ih ona potiče na rješavanje problema. Učenici kroz sudjelovanje dobivaju povratne informacije jer se aktivnosti s kojima se susreću vezuju uz njihove vještine, sposobnosti i način rješavanja. Ona također obuhvaća i razne aspekte učenja, primjerice, interaktivno sudjeluju u učenju, prihvaćaju rizik, sudjeluju u izazovima i rješavaju problem u zadanom vremenu i pod traženim zahtjevom. Također, veliki utjecaj ima na suradničko učenje jer mogu učiti kroz igru, a biti podijeljeni u parove, grupe, timove te zajedno dijeliti svoja znanja i vještine.⁹⁴ Stoga, razna istraživanja navode kako bi igrifikacija imala značajan utjecaj kada bi se uključila u nastavni proces. Naime, brojni znanstvenici smatraju kako bi igrifikacija utjecala na učinkovitost nastave jer bi povećala motivaciju u učenju, omogućila učenje na neki drugačiji način te bi ga predstavila kao proces u kojem učenici mogu pronaći užitek, a ne isključivo zamor. Također, ona je i primjenjiva u svim predmetima te u svim fazama nastavnog sata, od uvodnog dijela do provjere znanja. A njezina uloga utječe na tri sfere. Prva sfera, kognitivna, igračima može pružiti kompleksne prepreke koje oni moraju savladati. To se najviše povećava kroz postupnim otežavanjem zagonetki ili zadataka čiji napredak je jednak u igri kao i didaktici. Nadalje, emocionalna sfera utječe na izazivanje emocija kod sudionika, od znatiželje do ljutnje. Kako bi se ostvario pozitivan učinak, bitno je napomenuti kako neuspjeh u rješavanju nije loš, nego način u kojemu se može steći novo znanje i iskustvo. Takav pristup bi mogao stvoriti pozitivnu klimu u školskoj zajednici, jer se na neuspjeh rješavanja ne bi gledalo kao nešto krajnje, nego mogućnost poboljšanja s novim znanjem. Naposljetku, socijalna sfera omogućuje stjecanje nove perspektive

⁹³ Usp. Plantak Vukovac, Dijana; Škara, Maja; Hajdin, Goran. Korištenje i stavovi nastavnika o igrifikaciji u osnovnim i srednjim školama. // Zbornik Veleučilišta u Rijeci 6, 1(2018), str. 182-183 URL: <https://hrcak.srce.hr/199878> (2024-8-17)

⁹⁴ Usp. Borić, Ivica. Igrifikacija u nastavi. // Varaždinski učitelj: digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje 3, 3(2020), str. 3 URL: <https://hrcak.srce.hr/234715> (2024-8-18)

kroz preuzimanje novih uloga i pogleda. Ovdje se naglašava i timski rad, suradničko učenje, koje omogućuje ispunjavanje cilja zajedničkim snagama, suradnjom.⁹⁵ Osim uloge u učenju, učenje temeljeno na igri može biti iskorišteno u svrhu promocije i privlačenja novih korisnika. No, važno je pripaziti kako fokus ipak treba ostati na stjecanu novog znanja, odnosno učenju. Treba smanjiti distrakcije i naglasiti ključne informacije koje se mogu steći uz zabavu. Navodi se kako su istraživanja pokazala da igra može motivirati učenike i povećati njihovo znanje. No, bitno je u igru uključiti i razmišljanje kako bi i nakon provedene radionice igrači razmišljali o onome što su naučili, a ne staviti u fokus samo zabavu. Prikaz slučaja je Muzej suvremenih umjetnosti u Zagrebu (MSU) koji je proveo radionicu i evaluaciju sudionika koji su se temeljili na igrifikaciji i njezinom učinku. Cilj je bio predstaviti nove izložbe, motivirati posjetitelje na dolazak, ali i, kroz igru, ih naučiti. Jedan od zaključaka nakon provedene radionice je da težina zagonetki utječe na motiviranost, stoga je potrebno balansirati između težine te uključiti i lakše zagonetke koje potiču sudionike na nastavak. Također, radionica se smatra uspješnom te se navodi kako bi ista mogla povećati motivaciju za posjet, odnosno povećati broj posjetitelja muzeja. Jer igra kao takva potiče intrinzičnu motivaciju te povećava želju za znanjem.⁹⁶

Osim već spomenutih uključivanja igrifikacije u nastavu ili primjerice u promociju, po svemu navedenome, ona se može, a i treba, uključiti i u školske knjižnice. Istraživanja su pokazala da organizacija i provođenje aktivnosti iz područja igrifikacije mogu povećati svijest kod korisnika i povećati njihov dolazak u prostor knjižnice i korištenje ostalih usluga koje su nevezane uz igru. Time, knjižnice mogu privući korisnike koji će stečeno znanje i informacije prenijeti drugima. Implementacija igre u knjižnične aktivnosti ima nekoliko prednosti. Prvenstveno te prednosti su učenje, odnosno edukacija te rekreacija. Istraživanja pokazuju kako je učenje učinkovitije ako su oni koje uče aktivno uključeni u proces prijenosa znanja. Igra im pruža način da vide kako se stečeno znanje može primijeniti, iskoristiti na primjeru. Nadalje, istraživanja provedena u školskim knjižnicama bilježe kako igra može učenicima pomoći u razvijanju vještina, posebice socijalnih. Jer kroz sudjelovanje u raznim aktivnostima, učenici će raditi u grupama, povezivati se između sebe neovisno o dobi, spolu i sl. Školske knjižnice navode nekoliko područja u kojima im se učenje

⁹⁵ Usp. Lovrečki, Klara; Moharić, Ivan. Igrifikacija (elementi videoigara) u nastavi: pogled iz pedagoško-didaktičke perspektive. // Časopis za odgojne i obrazovne znanosti Foo2rama 5, 5(2021), str. 74-76 URL: <https://hrcak.srce.hr/273502> (2024-8-18)

⁹⁶ Usp. Jakopić, Dora. Igrifikacija u umjetničkim muzejima – Muzej suvremene umjetnosti kao studija slučaja. // Muzeologija 60(2023), str. 107-118 URL: <https://hrcak.srce.hr/318924> (2024-18-8)

temeljeno na igri pokazalo učinkovito. Između ostalog, izdvajaju učenje jezika, riječi te stjecanje vještina poput kritičkog razmišljanja. Stoga, navode kako je igrifikacija odlična taktika za povećanje informacijske pismenosti jer aktivno uključuje sudionike u proces učenja.⁹⁷

5.1. Escape room u obrazovanju (pregled istraživanja)

Najraniji evidentirani podatak o Escape room-u datira iz srpnja 2007. godine. Naime, te godine japanska tvrtka SCRAP objavljuje prvu inačicu ove igre, odnosno jednu sobu za tim od 5 do 6 igrača. Svoje razvijanje igre nastavili su i idućih godina gdje stječu popularnost u održavanju Escape room-ova uživo. Nakon toga popularnost igre proširuje se, između 2012. i 2013. godine, kroz Aziju, a zatim kroz Kanadu, SAD i Mađarsku.⁹⁸ Po svojoj definiciji, Escape room je igra čija radnja se odvija uživo i temelji se na skupu ljudi, timu, koji mora odgonetnuti zagonetke, spojiti slagalice, odnosno ispuniti sve zadatke s kojima se susretne. Glavni cilj je zapravo sam bijeg iz sobe, koji se događa nakon ispunjavanja svih zagonetki, u zadanom vremenskom roku. Jedan od glavnih razloga popularnosti ove igre jest naglasak na kooperativnosti i izazovima koje motiviraju sudionike na suradnju i rješavanje zadataka. Također, ono što posebno privlači sudionike jest činjenica da mogu direktno utjecati na tijek igre uživo. Korištenje ovog tipa igre u obrazovanju je pozitivno jer ono potiče učenike na suradnju, na timski rad i uspostavljanje kontakta među sobom. Ono što je ključno, fokus je na korištenju vještina i znanja koje sudionici posjeduju, a ne na sreći i dobroj igračkoj strategiji. Ono što posebno ide u korist implementaciji ove igre u nastavni sat je prostor i vrijeme. Naime, učionice su dovoljan prostor kako bi se ova igra uklopila i provela, a limitiranost vremenom, odnosno početak i kraj sata se idealno uklapaju u pravila ove igre.⁹⁹ Također, postoji nekoliko varijanti kod odabire prostorije koja će biti fokus za Escape room u nastavnom procesu. Primjerice, postoji ona klasična koja će uključiti učionicu predmeta, ali također to može biti i školska knjižnica. U tim prostorijama učenici mogu tražiti blago, biti na

⁹⁷ Usp. Hill, Christa. Play On: The Use of Games in Libraries. // *The Christian Librarian* 59, 1(2016), str. 35-41 URL: <https://doi.org/10.55221/2572-7478.1157> (2024-8-18)

⁹⁸ Usp. Nicholson, Scott. Peeking behind the locked door: A survey of escape room facilities. (2015), str. 3 URL: <https://scottnicholson.com/pubs/erfacwhite.pdf> (2024-8-19)

⁹⁹ Usp. Nicholson, Scott. Creating engaging escape rooms for the classroom. // *Childhood Education* 94, 1(2018), str. 1-2 URL: <https://scottnicholson.com/pubs/escapegamesclassroom.pdf> (2024-8-19)

tajnoj misiji, sve s ciljem bijega.¹⁰⁰ Među prijedlozima se posebno ističe stranica Breakout EDU. Naime, to je stranica koja sadrži na stotine igara osmišljenih od strane učitelja u svrhu učenja. Osnovana 2015. godine i čini platformu koja pruža pomoć edukatorima, učiteljima. Nudi cjelokupne materijale koji su dovoljni za provođenje nastavnog sata uključujući učenje temeljeno kroz igru. No, navodi se kako paketi nisu besplatni i cijena im je otprilike 100 dolara.¹⁰¹

Igrifikacija u obrazovanju postaje sve češći predmet istraživanja i proučavanja učinka koji ima u nastavnom procesu. Capponeto i suradnici su 2014. godine proveli analizu dostupne literature koja govori o igrifikaciji te su zaključili da je porast zanimanja o istoj započeo iza 2011. godine. Jagušić i suradnici su 2017. godine provodili istraživanje nad učenicima osnovne škole iz područja matematike. Sudjelovalo je 59 učenika koji su pohađali drugi i teći razred osnovne škole koji su pomoću aplikacije ponavljali gradivo. Navodi se kako ih je uključivanje igre motiviralo, ali postavljena ljestvica s bodovima je to smanjila. Plantak Vukovac i suradnici su 2018. godine ispitali stavove nastavnika, osnovnih i srednjih škola, o implementaciji igrifikacije. U istraživanju je sudjelovalo 124 nastavnika od kojih je 60 nastavnika osnovne, a 64 nastavnika srednje škole. U ispitivanju se navodi kako su profesori matematike te jezika, hrvatskoga i engleskoga, skloniji uključivanju igrifikacije u nastavni sat. Također, više od polovice ispitanika koji primjenjuju igrifikaciju, navode kako ista daje pozitivne učinke. Učitelji koji ju koriste, naveli su kako uključuju igru jer djeluje na motivaciju i sat može učiniti zanimljivijim. Dok s druge strane, učitelji koji ju ne uključuju, to čine jer nisu upoznati s načinima kako ili im priprema oduzima previše vremena.¹⁰²

Buljan Bašić je 2023. godine provela Escape room iz nastave Povijesti i Prirode i društva, ali u vidu izvanučioničke nastave, u prirodi. U Escape room-u su sudjelovali učenici 6. razreda u sklopu nastave Povijesti te učenici 3. razreda u sklopu nastave Prirode i društva. Obrađivala se tema iz nastave Povijesti koja govori o srednjovjekovnoj utvrdi Potrvnik. Učenici su, koristeći rane digitalne alate poput, na primjer, QR koda, Google Maps-a, kompasa i Pl@ntNet-a morali proći kroz sve zagonetke kako bi uspješno prošli kroz Escape room. Nakon provedene radionice, učenici su pristupili kvizu pod nazivom Mali vodič. Spomenuti kviz sastojao se od pitanja koja su

¹⁰⁰ Usp. Krstinić, Marija; Reljić, Dragica. Escape room aktivnosti u izvanučioničkoj nastavi povijesti. // Poučavanje povijesti 2, 1(2023), str. 145 URL: <https://hrcak.srce.hr/303435> (2024-8-19)

¹⁰¹ Usp. Nicholson, Scott. Nav. Dj., 2-3

¹⁰² Usp. Plantak Vukovac, Dijana; Škara, Maja; Hajdin, Goran. Nav. Dj., str. 184-191

bila vezana uz prethodno riješene zadatke. Učenici koji su uspješno riješili sve zadatke u kvizu imali su određene pogodnosti na nastavi, dodatni bodovi i sl. Kroz ovu aktivnost učenici su zajedno surađivali, imali su priliku istraživati i igrati se, a sve to uz korištenje prethodnih znanja i vještina, ali i naposljetku, stjecanja novih znanja i vještina.¹⁰³

Nastavnice iz osnovne škole u Splitu, Krstinić i Reljić, osmislile su i provele Escape room sa svojim učenicima. U pitanju je bio Escape room koji se fokusirao na gradivo iz Povijesti vezano uz povijest srednjovjekovne splitske komune s ciljem da učenici steknu novo znanje iz povijesti Splita. Radionica je bila provedena na samim ulicama Splita, a cilj je učenicima bio spasiti splitsku komunu i istražiti Split. Također, nakon provedene radionice učenici su odgovoriti na nekoliko pitanja, primjerice, koliko su poznavali povijest Splita, što su novo naučili, koje su prednosti ovakvog učenja i sl. Autorice navode kako igifikacija pozitivno utječe na motivaciju i da je prednost što učenici pristupaju rješavanju zadataka sa svojim tempom. Također, prednost je i što se na ovaj način mogu obuhvatiti i razni stilovi učenja, ali uz to ističu i prednost kinestetičkog stila učenja jer je u aktivnost bilo uključeno i kretanje.¹⁰⁴

Iduće istraživanje proveli su profesori Batzogiannis i Hatzikraniotis s grčkog sveučilišta. Njihov je bio drugačiji od ostalih. Naime, njihov je cilj bio zainteresirati učenike srednje škole za STEM područje te su se odlučili na Escape room kao alat motiviranja. No, cilj same radionice nije prolazak kroz Escape room, nego sama izrada. Na njihovoj radionici sudjelovalo je 32 učenika, od kojih je bilo 18 osoba ženskog spola, a 14 osoba muškog, u trajanju od 20 sati. Njihov zadatak je bio podijeljen u dvije faze. Prva faza obuhvaćala je oluju ideja, gdje su učenici predlagali zagonetke koje bi koristili i kako bi ih implementirali. Nakon što su osmislili 40 zagonetki uz zajedničku suradnju i raspravu, odlučili su se za njih 10. S obzirom da je radionica provedena u razmacima od dva tjedna, imali su vremena istražiti ideje na internetu te su imali organizirane posjete drugim Escape room-ovima. S obzirom na cilj radionice, jedini je uvjet bio da ideje budu iz STEM područja. Nadalje, druga faza uključuje kreiranje same priče koja će pratiti polaznike Escape room-a. Raspoređeni u manje grupe, učenici su zajedno morali osmisliti cilj, postupke, faze i razraditi cijelu priču. Uz to, morali su izraditi sve zagonetke i navesti komponente koje su im potrebne. Nakon 20 sati, učenici su dobili finaliziran i funkcionalan Escape room u trajanju od

¹⁰³ Usp. Buljan Bašić, Mirena. Potraga na Potravniku – srednjovjekovne utvrde (escape room u prirodi). // Poučavanje povijesti 2, 1(2023), str. 150-152 URL: <https://hrcak.srce.hr/303436> (2024-8-19)

¹⁰⁴ Usp. Krstinić, Marija; Reljić, Dragica. Nav. Dj., str. 146-149

sat vremena. Na kraju, rezultati su pokazali kako učenici na radionicu gledaju pozitivno, motivirala ih je, podigla im samopouzdanje, podigla osjećaj korisnosti te naposljetku ono najvažnije, većina se izjasnila kako se, u budućnosti, mogu vidjeti u nekom od STEM područja.¹⁰⁵

Sanchez-Martin i suradnici su 2020. objavili znanstveni rad u kojemu donose rezultate svog istraživanja koje su proveli na studentima ispitujući utjecaj Escape room-a u obrazovanju. U njihovom istraživanju sudjelovalo je 124 ispitanika, od kojih je 57 osoba ženskog spola, a 67 osoba muškog spola. Istraživanje se provodilo nad studentima edukacije i industrijskog inženjerstva. Uspješnost rješavanja Escape room-a kod studenata industrijskog inženjerstva bila je 100%, a kod studenata edukacije 60%. No, bez obzira na uspješnost, većina ispitanika izjasnila se kako im se aktivnost svidjela, opisali su je pozitivnom i motivirajućom. Naposljetku, navode kako je Escape room svakako dio aktivnog učenja i da se pokazao kao snažan alat za razvijanje kompetencija i stjecanje vještina.¹⁰⁶

Američki školski knjižničar, Reade, 2016. godine proveo je Escape room s učenicima njegove škole u svrhu upoznavanja istih sa školskom knjižnicom i njezinim uslugama. Ideju je dobio nakon što je u New York Times-u pročitao kako je Escape room fenomenalna kombinacija između video igara i kazališta. Escape room koji je Reade proveo trajao je dva dana, što kasnije u tekstu navodi kao nešto što bi trebalo promijeniti na jedan. Pri rješavanju zagonetki učenici su morali savladati korištenje knjižničnog kataloga, susreli su se s raznim citatima iz knjiga te naslovnicama knjiga. Tako su se upoznali s uslugama, s građom koje školska knjižnicama posjeduje te su naučili koristiti knjižnični katalog koji će im kasnije pomoći pri pretraživanju željenih naslova. Učenici su tijekom igre bili znatiželjni, entuzijastični i angažirani pri rješavanju zagonetki. Navodi kako je učenje kroz Escape room idealan način jer je ovo vid aktivnog učenja koje je temeljeno na stečenom iskustvu i upotrebi istoga. Naposljetku, navodi kako će ovo biti

¹⁰⁵ Usp. Batzogiannis, Illias; Hatzikraniotis, Evripidis. Enhancing student's motivation towards STEM by co-creating an escape room. // 12th International Technology, Education and Development Conference (2018), str. 2-6 URL: https://www.researchgate.net/publication/323897052_ENHANCING_STUDENTS'_MOTIVATION_TOWARDS_STEM_BY_CO-CREATING_AN_ESCAPE_ROOM (2024-8-19)

¹⁰⁶ Usp. Sanchez-Martin, Jesus...[et al.]. Exit for success. Gamifying science and technology for university students using escape room. A preliminary approach. // Heliyon 6(2020), str. 3-9 URL: [https://www.cell.com/heliyon/fulltext/S2405-8440\(20\)31184-1?returnURL=https%3A%2F%2Flinkinghub.elsevier.com%2Fretrieve%2Fpii%2FS2405844020311841%3Fshowall%3Dtrue](https://www.cell.com/heliyon/fulltext/S2405-8440(20)31184-1?returnURL=https%3A%2F%2Flinkinghub.elsevier.com%2Fretrieve%2Fpii%2FS2405844020311841%3Fshowall%3Dtrue) (2024-8-19)

aktivnost koju će nastaviti primjenjivati u svrhu educiranja i privlačenja novih korisnika u školsku knjižnicu.¹⁰⁷

Sveučilišni knjižničari, Pate i Malone, 2017. godine proveli su Escape room i istraživanje na studentima svog sveučilišta u SAD-u gdje je sudjelovalo 150 ispitanika. Zamisao je nastala nakon što je jedan kolega sudjelovao u konferenciji gdje je bila predstavljena platforma Breakout EDU te su onda odlučili izraditi Escape room koristeći materijale kupljene sa stranice. Navode kako je prije Escape room-a, od 150 ispitanika, 85%, u jednom trenutku, posjetilo prostor knjižnice, a njih 49% mrežnu stranicu. No, također ističu kako nije nužno da su bili upoznati s uslugama i samim prostorom. Sudionici su bili podijeljeni u timove koje su predvodili knjižničari te nijedan knjižničar nije imao tim koji nije bio zainteresiran ili nije aktivno sudjelovao u rješavanju. Stoga, 90% ispitanika izjavilo je kako sada bolje razumiju samu knjižnicu, a njih 95% mrežnu stranicu. Više od polovice studenata naučilo je imenovati dijelove stranice s potrebnim uslugama ili posebne zbirke u fondu knjižnice. Knjižničari su nakon toga surađivali s raznim odsjecima i proveli su nekoliko Escape room-ova, također su im posudili materijale koje su kupili s platforme Breakout EDU.¹⁰⁸

¹⁰⁷ Usp. Reade, Tripp. The Clock Is Ticking: Library orientation as puzzle room. // Knowledge Quest 45, 5(2017), str. 49-53 URL: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1144132> (2024-8-19)

¹⁰⁸ Usp. Pate, Jennifer; Malone, Derek. Beyond reinventing the library scavenger hunt: teaching library literacy to FYE students using an escape room. // LOEX Quarterly 44, 4(2018), str. 7-9 URL: <https://commons.emich.edu/loexquarterly/vol44/iss4/4/> (2024-8-19)

6. Istraživanje – Escape room „Ti koja imaš nevinije ruke – Vesna Parun“

6.1. Cilj istraživanja

Igrifikacija kao interaktivan način pedagoškog poučavanja pronalazi sve veći interes među nastavnim osobljem, ali i među školskim knjižničarima. Stručni suradnici u nastavi, odnosno školski knjižničari, dio su informativno-obrazovnog i odgojnog procesa učenika škole u kojoj djeluju. Osim osnovnih zadaća, njihova uloga je edukativnog karaktera. Učenje kroz igru smatra se učinkovitim i aktivnim načinom poučavanja. Cilj je rada ispitati percepciju učenika o školskoj knjižnici, školskom knjižničaru te utjecaja u obrazovanju u svrhu prikaza stavova učenika i prepoznatljivosti uloge školske knjižnice. Također, cilj je istražiti koje to usluge školske knjižnice učenici koriste te koliko često u svrhu provjere usluga koje nude slične aktivnosti. Nadalje, istražiti će se načini i metode učenja koje učenici koriste u svrhu predstavljanja Escape room-a kao jednog od načina učenja, onog kroz igru. Naposljetku, jedan od ciljeva je istražiti učinkovitost i primjerenost učenja kroz igru, odnosno kroz Escape room u svrhu prikaza povećane motiviranosti za učenjem i uloge školske knjižnice u poticanju učenja. Istražit će se koliko je radionica bila uspješna kroz odgovore o motiviranosti i stečenom znanju sudionika. Kroz primjer Escape room-a, odnosno Sobe za bijeg, učenici su upoznati sa stvaralaštvom Vesne Parun učeći kroz igru. Kroz razne zagonetke, inspirirane temama Vesne Parun, morali su pronaći sve točne odgovore kako bi uspješno pobjegli iz sobe. Vesna Parun je hrvatska književnica i prevoditeljica. Osim brojnih djela suvremenog hrvatskog pjesništva, napisala je i brojne knjige za djecu.¹⁰⁹ Njezina antologijska pjesma „Ti koja imaš nevinije ruke“ bila je tema Sobe za bijeg te je pratila učenike od prve do zadnje zagonetke.

Istraživačka pitanja su sljedeća:

1. Kako učenici percipiraju školskog knjižničara i njegovu ulogu u obrazovanju?
2. Kojim uslugama školske knjižnice se učenici koriste?
3. Koji načini i metode učenici preferiraju u učenju?

¹⁰⁹ Usp. Vesna Parun. // Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. URL: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/parun-vesna> (2024-7-23)

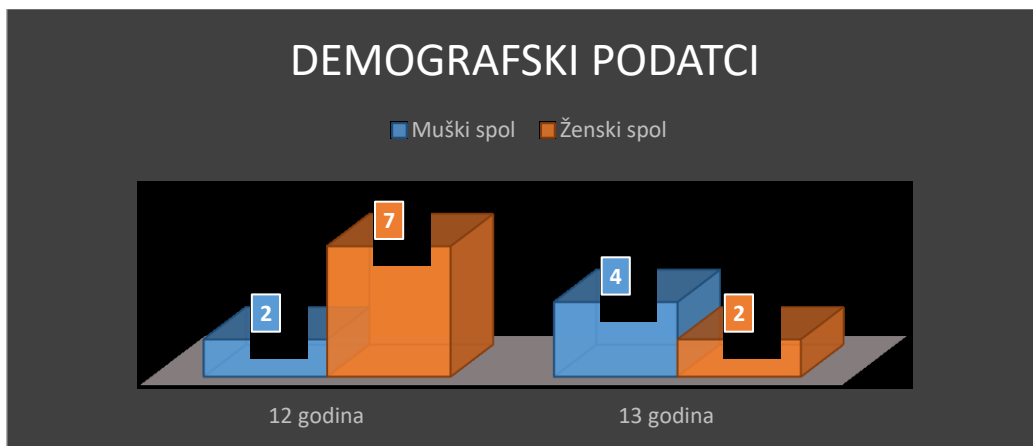
4. Može li soba za bijeg biti adekvatan način motiviranja za učenje?

6.2. Metodologija, instrumenti i uzorak istraživanja

Istraživanje se zasniva na spoju akcijskog istraživanja, odnosno radionice i kvalitativne metode, odnosno intervjua. Akcijsko istraživanje definira se temeljnom strategijom razvitka koja uključuje individualno ili grupno ispitivanje prakse u svrhu uspješnijeg učenja kod učenika. Metoda akcijskog istraživanja omogućuje uvid u poučavanje i učenje. Cilj ovakvog istraživanja jest unaprjeđenje nastavne prakse.¹¹⁰ Akcijsko je istraživanje jedna vrsta eksperimentalnog istraživanja koju je osmislio K. Lewin. Pitanja koja proizlaze su praktičnog karaktera. Svrha je analizirati poduzete akcije i posljedice procesa.¹¹¹ Akcijski dio istraživanja obuhvaća radionicu Escape room pod nazivom "Ti koja imaš nevinije ruke – Vesna Parun" koja je provedena 6.6.2024. godine u OŠ "Mladost" Osijek. Istraživanje je odobreno od strane Etičkog povjerenstva (Klasa: 602-04/24-04/103, URBROJ: 2158-83-02-24-2) te je 22. svibnja 2024. dobilo pozitivno mišljenje. U dogovoru su sudjelovale profesorica hrvatskoga jezika Snježana Majsterić i školska knjižničarka Ljiljana Šakić. Radionica je održana u prostoru školske knjižnice u svrhu isticanja važnosti školske knjižnice i motivacije učenika za buduće dolaske. Za sudjelovanje učenika u istraživanju prikupljene su pisane suglasnosti potpisane od strane roditelja ili skrbnika učenika. Na radionici je sudjelovalo 15 učenika 6.C. razreda koji su bili podijeljeni u 2 grupe. Prva grupa činila je 8 učenika, a druga grupa preostalih 7. Učenike je, nasumičnim odabirom, u grupe rasporedila razrednica 6.c razreda, prof. Majsterić. S obzirom da se provodi i intervju, odabran je manji, reprezentativni, uzorak kako bi se mogla detaljnije istražiti percepcija učenika jednog razreda. S obzirom da je naglasak na učenju učenika kroz igru u školskoj knjižnici, odabrani uzorak odražava ciljanu skupinu.

¹¹⁰ Usp. Markowitz, Alan. Akcijska istraživanja učitelja u nastavi: drugačiji pogled. // Akcijsko istraživanje i profesionalni razvoj učitelja i nastavnika / Priredile Dubravka Kovačević i Renata Ozorlić Dominić. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje, 2011. str. 12-13

¹¹¹ Usp. Furlan, Ivan...[et al.]. Nav. Dj., str. 12-13

Slika 1. Demografski podatci (spol i dob učenika)

Escape room sastojao se od 10 zagonetki koje su bile raspoređene po prostoru knjižnice. Cilj je bio potaknuti učenike na snalaženje u prostoru knjižnice u svrhu edukacije o rasporedu građe po polici i sl. Zatim, nakon radionice, je proveden intervju. U pitanju je strukturirani intervju koji se sastoji od 10 pitanja, otvorenog tipa, koja daju odgovore na 4 istraživačka pitanja. Intervju je proveden u školskoj knjižnici 11.6.2024. godine. S obzirom da je naglasak na učinkovitosti metode učenja kroz igru, za provedbu intervju bilo je nužno da učenici prvenstveno prođu kroz radionicu, odnosno Escape room. Odabrana je metoda intervju kako bi se stavovi i postupci učenika mogli detaljno ispitati i analizirati. Na sam intervju pristupilo je 13 učenika, a dva preostala učenika, koja su sudjelovala na radionici, nisu bili u školi na dan intervju. Podatci su anonimni i prikupljeni su individualnim pristupanjem učenika na intervju. Razgovor je snimljen mobilnim telefonom te je kasnije transkribiran u Word inačicu. Učenici su upoznati s anonimnošću i daljnjom upotrebom njihovih podataka. Također, svi intervjuirani učenici su priložili potpisanu suglasnost roditelja ili skrbnika kojom je dana dozvola za korištenje njihovih odgovora. S obzirom na korišteni instrument, intervju, podatci će se analizirati sadržajno. Snimljeni intervjui su transkribirani u tekstualni dokument. Rezultati će biti raspoređeni po temama koje su uočene pregledom transkribiranih zapisa odgovora ispitanika. Također će se usporediti rezultati istraživanja s teorijskim dijelom rada te pregledom drugih istraživanja. Sama kvaliteta prikupljenih

podataka provjerena je metodom reprezentativnosti gdje se usporedilo prikazuju li podatci tipičnu ili reprezentiraju promatranu pojavu.¹¹²

6.3. Rezultati istraživanja

6.3.1. Učenička percepcija obrazovne uloge školske knjižnice i školskog knjižničara

Na početku samog intervjua, kod učenika se najprije ispitala njihova percepcija školske knjižnice. Način na koji oni zamišljaju što je to zapravo školska knjižnica. S obzirom da i po svojoj definiciji, školska knjižnica se vezuje uz mjesto koje pohranjuje knjižnu i neknjižnu građu te ju daje na korištenje.¹¹³ Tako i većinski broj učenika školsku knjižnicu smatra mjestom gdje može posuditi knjige (I1, I2, I3, I7, I8, I9, I10, I12). Također, njihov pogled na školsku knjižnicu prenosi se i na školskog knjižničara te je većina učenika izjavila kako je školski knjižničar netko tko im posuđuje knjige (I1, I4, I5, I8, I10). Među knjižničnom građom, posebno su se izdvojili lektirni naslovi (I4, I9) i časopisi na koje je knjižnica pretplaćena (I1). Međutim, navodi se još kako školski knjižničar, osim posudbe, daje preporuke za knjige, odnosno za nove naslove (I2, I8, I10). Nadalje, pomaže pri pronalasku knjiga (I4, I5, I10) i pomaže im u samom prostoru (I3). Odnosno, pruža im određene informacije vezane uz preporuke, smještaj knjižnične građe i ostalo (I2, I3, I6, I8, I10), vodi brigu o knjigama, njihovom stanju (I4, I5) i prostoru školske knjižnice (I4). Osim navedenih stručnih dijelova, školsku knjižničarku opisuju kao osobu koja im je super (I7, I11) i koju posjećuju s užitkom u srcu (I7). Navode da je draga (I9) te im daje ljubav, osjećaj sigurnosti (I12) i mir (I13).

„...osoba koja nam daje znanje, ljubav...i nekako se osjećamo sigurno kad' smo ovdje s njom.“ (I12)

¹¹² Usp. Milas, Goran. Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2009., str. 610

¹¹³ Usp. Galić, Sanja. Nav. Dj., str. 207 URL: <https://hrcak.srce.hr/95252> (2024-9-5)

S obzirom da se u sklopu školske knjižnice nalazi i čitaonica, odnosno prostor s klupama i računalom koji su namijenjeni učenicima. Učenici su izdvojili kako u čitaonicu dolaze čitati (I2, I3, I4, I5, I8, I11) jer u školskoj knjižnici pronalaze mir (I2, I4, I5, I12, I13) i privatnost (I2). Neki na školsku knjižnicu gledaju kao na učionicu (I2) gdje se može pisati zadaća (I4, I8), informirati (I6), učiti (I7, I19, I10, I11) te steći novo znanje (I12) ili sudjelovati u nekim aktivnostima (I4). Međutim, prostor školske knjižnice se smatra i prostorom za zabavu (I5, I8, I11), druženje s prijateljima (I4) ili druženje sa školskom knjižničarkom (I5).

„...sve odgovore na sva naša pitanja možemo zapravo pronaći u knjižnici.“ (I6)

Kada je u pitanju obrazovni aspekt školske knjižnice, učenici navode kako im školska knjižnica i školski knjižničar mogu pomoći u učenju (I3, I4, I5, I9, I10, I11, I12) te utječu na njihov razvoj (I2). Jedan ispitanik navodi kako na školskog knjižničara gleda kao na osobu koja je pročitala puno knjiga (I8). Za primjer pomoći koju mogu potražiti u školskoj knjižnici, navode da se ista može odviti kroz posudbu i preporuku knjiga (I4, I5, I7, I9, I10, I12) od kojih jedan ispitanik izdvaja časopise i referentnu građu (I8). Također, ispitanicima koristi informiranje (I2, I3, I6), i pomoć pri čitanju (I1, I2). Jedan ispitanik navodi kako u školskoj knjižnici, osim teorije, može dobiti i životne mudrosti od školskog knjižničara (I13).

„...mogu pomoći pri nekoj temi koju ne razumijem ili...dati neku knjigu koja mi može pomoć' pri učenju...“ (I4)

„...ona nam uvijek pomaže...kada smo u potrazi za nekim informacijama...pomaže nam u učenju“ (I6)

„...školska knjižnica je nešto super, jer tu mogu učiti, posuditi neke knjige i naučiti...“ (I7)

Osim učenja u samom prostoru knjižnice, učenici navode kako njihova školska knjižničarka dolazi, ponekad, na nastavne sate (I1, I2, I5, I8, I10, I12, I13). Neki od razloga njezinog dolaska budu u svrhu informiranja (I1, I2, I3, I9, I11, I13), dijeljenja časopisa (I10, I13) i predstavljanja knjiga (I13). Često dolazi na nastavne sate kao zamjena nastavnica (I3, I4, I5, I6, I7, I8, I11, I12). Ponekad im dođe održati sat (I10, I13) te provesti neku radionicu (I7) ili aktivnost (I8, I10) od kojih se izdvojila B1 aktivnost (I5). Učenici navode kako im na satima bude zabavno (I2) te nauče nešto novo (I10), ali ipak većinu vremena provode s njom u knjižnici (I6).

„...knjižničarka ponekad dođe na neke aktivnosti, onda nam provodi sat i nauči nas nešto novo, a ponekad je samo zamjena.“ (I10)

6.3.2. Posjet i korištenje prostora i usluga školske knjižnice

Kako bi ispitali ulogu školske knjižnice u obrazovanju učenika, potrebno je ispitati njihovu posjećenost prostora i tip usluga kojima se koriste. Između 13 ispitanika, od kojih neki dolaze često (I6, I7), odnosno nekoliko puta mjesečno (I7, I8, I10, I13) ili nekoliko puta tjedno (I4, I5, I6, I12). Ne toliko učestalo ističu (I1, I2, I3, I9), a samo 1 ispitanik navodi kako se više koristi narodnom nego školskom knjižnicom (I1).

„Pa, skoro svaki dan.“ (I5)

S obzirom da je posudba knjiga prva pomisao na školsku knjižnicu, najkorištenija usluga je posudba (I2, I3, I5, I7, I8, I9, I10, I11, I12, I13). Učenici navode kako ih u sam prostor zapravo privlači knjižna građa (I2, I3, I6, I8, I9, I12, I13) od koje se posebno izdvajaju lektire (I1, I2, I3, I8, I9, I12, I13). Uz posudbu, čitanje u čitaonici preferira dio ispitanika (I2, I3, I6, I10), a učenje u čitaonici izdvaja 1 ispitanik (I10). Također, koriste se informativni uslugama knjižnice (I5, I6, I12), odnosno razgovorom sa školskom knjižničarkom koja im pomaže pri učenju (I6, I7). Među

odgovorima, ističe se i aktivnost Knjižničari (I4, I11, I13) gdje učenici uče više o školskoj knjižnici i popravljaju knjige (I4).

„Imamo knjižničare. U toj aktivnosti popravljamo knjige i uređujemo ih i, i zabavljamo se“ (I4)

„Ovdje zapravo nekad sa knjižničarkom ponavljamo za školu, ovako, pomaže nam s učenjem...“ (I6)

Osim obrazovne uloge, prostor se koristi i u slobodno vrijeme (I7), a neki od razloga dolazaka vezani su uz izgled školske knjižnice (I4, I12) i mirnu atmosferu (I8). Onda mogu, na primjer, čitati (I6, I8) ili pisati zadaću (I7). Također, ispitanike privlači rad, odnosno posao, školskog knjižničara (I4, I11) te razne aktivnosti (I4) i znatiželja (I12). U školskoj knjižnici vole zabavu (I4), družiti se i provoditi vrijeme s prijateljima (I6, I10), ali i sa školskom knjižničarkom (I12).

„...Privlači me izgled knjižnice, aktivnosti...možda rad u knjižnici.“ (I4)

„...provodim dosta vremena ovdje sa svojim prijateljima...“ (I6)

„...smirujuće mjesto, nema puno buke...“ (I8)

Iako svaki ispitanik dolazi, barem ponekad, u školsku knjižnicu, važno je istaknuti što oni smatraju da bi ih privuklo na češće dolaske. Iako su pojedini ispitanici bili neodlučni (I1, I9), neki su izjavili kako su zadovoljni sa školskom knjižnicom i svime što im ona pruža (I4, I7). Ističu kako im trenutno odgovara mirna atmosfera, bez buke (I4, I12, I13), no nekada neki korisnici znaju bučiti pa im to smeta (I4). Ono što ih je već privuklo su poučne knjige koje školska knjižnica već posjeduje (I10), no privukle bi ih primjerice i nove knjige (I10). Pojedine ispitanike privukle bi razne aktivnosti (I2, I8), od kojih jedan ispitanik izdvaja i prethodno provedeni Escape room (I8).

Tu ističu kako bi nove korisnike privukla i pomoć koju im pri učenju pruža školska knjižničarka (I5, I6), ali je svakako prepreka u češćem dolasku zapravo manjak slobodnog vremena (I10).

„...neke nove knjige...ili neke aktivnosti.“ (I2)

„...ovakve aktivnosti kao što se Vi sad proveli.“ (I8)

6.3.3. Preferirane metode i načini učenja kod učenika

Prije učinkovitosti učenja kroz Escape room, važno je ispitati metode i načine kojima se učenici služe kako bi savladali zadano gradivo. Neki ispitanici su naveli kako učenje započinju radom za stolom (I3, I4) ili pripremom plana učenja (I2, I8).

„Ja učim na svom radnom stolu i temu koju učim pročitam dvaput. Nakon toga zapišem i onda učim iz natuknica i onda na jedan prazan papir napišem sve čega se sjećam i onda na kraju pogledam...što nisam zapisala...i to opet učim“ (I4)

Većina gradivo uči iz knjige, odnosno udžbenika (I1, I2, I7, I8, I11, I12, I13) te većinom na početku gradivo čitaju (I2, I4, I5, I6, I7, I8, I9, I11). Određeni ispitanici gradivo pokušavaju naučiti napamet (I1, I8, I13). Jedan ispitanik navodi kako si na kraju učenja zadaje zadatke (I9), dok dva ispitanika navode kako ih na kraju naučeno ispituju roditelji (I5, I13). Većina se služi zapisivanjem (I3, I4, I5, I6, I7, I9, I11) i kreiranjem bilješki (I3, I4, I5, I6, I10, I12).

„Pa...kod kuće si napišem bilješke i onda ih pročitam nekoliko puta i moja mama i ja ili tata porazgovaramo prvi dan i onda me sljedeći dan pita...“ (I5)

Većina ih je probala drugačiji način učenja (I3, I4, I5, I6, I8, I10, I12, I13), nekoliko njih nije (I7, I9, I11), a jedan ispitanik planira (I7). Međutim, bili su zadovoljni svojim starim načinom učenja (I3, I5, I6, I8, I12, I13). Neki od isprobanih načina su: samo čitanje (I5, I6) uz podertavanje koje je popraćeno kvizom (I5), prepisivanje (I13) ispisivanje kartica (I10), samo ponavljanje (I6, I13) te izrada umnih mapa (I3).

„...pokušala sam jednostavno čitanje teksta...no, ovo je jednostavno način na koji sam ja vidjela da je meni najbolji i koristim se s njime u gotovo pa svakoj situaciji“ (I6)

„...Volio bih probati neke metode...“ (I7)

Međutim, važno je istaknuti i učenje na samom nastavnom satu. S obzirom da ih je provedena radionica aktivno uključila u novo gradivo, ispitan je i preferiran način između aktivnog i pasivnog sudjelovanja u nastavnom procesu. Više od polovice učenika preferira aktivno sudjelovanje i uključivanje u nastavni sat (I1, I2, I4, I5, I8, I9, I10, I11, I12, I13). Pojedini ispitanici navode da pod aktivno sudjelovanje podrazumijevaju neku aktivnost (I1), pitanja (I2) ili neku zabavnu i edukativnu igru (I13). Tek jedan ispitanik navodi kako preferira pasivno praćenje nastave (I6), a dva ispitanika navode kako smatraju da su oba načina, ovisno o lekciji, podjednako važna (I3, I7).

„...mislim...da je zabavnije ako igramo neku igru...onako edukativnu, onda mislim da bolje zapamtimo i nekako se više zabavimo pa nam je zanimljivije i onda pratimo...ovako kad samo sjedimo i slušamo neko može odlutati s mislima i...može biti dosadno.“ (I13)

6.3.4. Uloga igrifikacije u motiviranju i provedbi nastavnog sata kroz Escape room

Prvenstveno, važno je ispitati gdje učenici pronalaze motivaciju kada je u pitanju učenje i obrazovanje. Motivacija ima jednu od ključnih sastavnih uloga na ishod učenja kod pojedinca. Neki od poticaja za učenje mogu biti osobni interesi te ciljevi pojedinca koje je spreman i voljan, učenjem, ostvariti.¹¹⁴ Većina ispitanika motivaciju u učenju pronalaze u ocjenama (I1, I2, I3, I4, I6, I7, I8, I9) koje su direktno povezane s motivacijom koju pronalaze u željenom daljnjem obrazovanju i životu (I3, I4, I6, I8, I10, I12, I13). Također, ulogu u njihovom motiviranosti imaju i roditelji (I3, I5, I7). Osim ocjena, pojedini pronalaze intrinzičnu motivaciju, u samome sebi (I12, I13) ili samoj želji za znanjem (I13). Dok, neki ispitanici motivaciju pronalaze u sportu (I7), dosadi ili pripremi za nadolazeći ispit (I11).

„Pa, definitivno želim imati dobar ocjene i dobar prosjek...to mi je definitivno velika motivacija...“
(I6)

„...mene osobno motiviraju dobre ocjene... kad imam dobre ocjene motiviraju me i roditelji...“
(I7)

Međutim, učenici su, na pitanje vezano uz motiviranost samog Escape room-a, odgovorili kako su nakon radionice bili motivirani za učenje, istraživanje ili čitanje (I3, I5, I6, I7, I8, I10, I11, I12, I13). Pojedini ispitanici bili su motivirani za istraživanjem, primjerice, pjesničkih slika (I5), učenje i čitanje kroz zabavu (I11) ili su osjetili neku općenitu motiviranost (I8). Nekoliko ispitanika izjavilo je kako ih je Escape room motivirao i probudio interes za istraživanjem i čitanjem djela Vesne Parun (I6, I10, I12, I13). No, nekoliko učenika je navelo kako ih Escape room nije motivirao (I4, I9), nisu sigurni (I1) ili ih nije motivirao kao neka druga knjiga (I2)

¹¹⁴ Usp. Vizek Vidović, Vlasta...[et al.]. Nav. Dj., str. 223

„...definitivno me sad počela zanimati Vesna Parun i razmišljam da pročitam neke njezine pjesme...“ (I6)

„Pa, motivirala me tako što, nakon toga me stvarno zanimalo tko je bila ona pa sam čak malo istražila...“ (I13)

Kao glavnu prednost učenja kroz Escape room ispitanici navode učenje kroz zabavu (I1, I3, I4, I5, I8, I9, I12). Takav način učenja, kako jedan ispitanik navodi učenje kroz igru (I1), nije dosadno (I5), potiče na povezivanje pročitano (I10) te na samo razmišljanje (I5, I6, I12). Jedan ispitanik navodi kako bi bilo korisno gradivo za ispit učiti na spomenuti način (I10), ostali navode kako je to radi lakšeg pamćenja (I3, I4, I8). Također jedan ispitanik navodi kako je ovaj vid učenja dobar za kreiranje vlastitog mišljenja (I13). Nadalje, pojedini ispitanici su se izjasnili kako su prednosti što su oni sami naučili nešto novo nakon što su prošli kroz radionicu (I3, I7). Njih dvoje izjavilo je kako ne mogu navesti neke prednosti (I2, I11).

„...to je učenje na novi način i definitivno potaknulo nas je na istraživanje, potaknulo nas je na razmišljanje...nekada tokom običnog školskog sata, možda ne prate svi, svatko je u svom svijetu...A na ovaj način svi smo sudjelovali...“ (I6)

„...djeca više nauče te pojmove, uđe u glavu jer kroz zabavu to učimo i kad se nešto radi kroz zabavu onda je to zanimljivije učenicima i tako je zapravo lakše zapamtiti.“ (I8)

„...možda bi...više naučili kroz to čitanje...I onda bi...sva'ko...stvorio svoju sliku o tome...Kada gledamo prezentaciju već je ne'ko stvorio nekakvu sliku o tome. A ovako sami imamo...mišljenje.“ (I13)

6.3.5. Učenje kroz zagonetke na temelju Escape room-a „Ti koja imaš nevinije ruke – Vesna Parun“

Kako bi se predstavili ishodi nakon radionice, najprije se mora ispitati uspješnost same radionice, od provedbe, potrage do zagonetki s kojima su se učenici susretali. Učenici su istaknuli svoje

zadovoljstvo s provedenim Escape room-om (I1, I3, I7, I8, I10, I11, I12) te ga opisuju kao zanimljivim (I4). Posebno ističu suradnju pri rješavanju, odnosno timski rad (I1, I2, I7, I10). Sam način rješavanja zagonetki, koje prvo moraju pronaći po samom prostoru knjižnice, im se najviše svidio (I2, I3, I4, I5, I6, I7, I8, I10, I11, I12, I13). Zagonetke su opisali kao zanimljive (I4, I5, I6, I7, I10, I13), dobre (I1, I12) i zabavne (I1, I2, I5, I8, I9, I11), a jedan ispitanik ističe svoje zadovoljstvo i s križaljkom koja je uslijedila nakon Escape room-a (I5). U križaljci su se učenici susreli s pitanjima čija rješenja su obuhvatili uspješno rješavajući sve zagonetke, u svrhu ponavljanja i provjere znanja.

„Svidjelo mi se kako su odgovori bili skriveni u knjizi, da nije sada ispred knjige pa da se ne vidi. Nego baš se mora promisliti koja je to knjiga i pogledati...(I4)

Težinu zagonetki su rangirali kao lakše (I2, I3, I5, I7, I8), one srednje težine (I6, I8, I12) te teške (I2, I4, I5, I8, I9, I11). Jedan ispitanika navodi kako smatra da su zagonetke bile prikladne razredu kojemu su namijenjene (I2) i kako je brzo prošlo vrijeme (I8). Učenici ističu kako se nadaju novom Escape room-u (I5) i kako bi ga rado ponovili (I2, I4).

„...neke su bile malo teže, al' neke su bile malo lakše. Bilo mi je smiješno i zabavno...i nadam se da će to još biti nekih tak'ih stvari.“ (I5)

„...ja ju ne bih sam riješio...Ali svakako mi je bilo zanimljivo i čak i ne toliko teško. Timski rad je puno doprinio.“ (I7)

„...bile su jako zanimljive...ovo je stvarno bilo kao pravi Escape Room...stvarno mi se svidjelo...naučili smo puno iz tog i bilo je u knjižnici u nekakvom prostoru gdje sam već bila, pa sam se znala snaći.“ (I13)

Naposljetku, važno je ispitati i istaknuti edukativni aspekt radionice, odnosno ono naučeno. S obzirom da je ispitanike Escape room motivirao na istraživanje o Vesni Parun, najviše su kroz radionicu naučili o Vesni Parun (I3, I4, I6, I7). Nekolicina izdvaja kako su naučili pojedinosti iz

hrvatskoga jezika i književnosti (I3, I8) te razne općenite podatke s kojima su se susreli u zagonetkama (I4, I12) ili rješenjima križaljke (I11). Također, jedan ispitanik ističe kako je naučio više o važnosti timskog rada (I2). No manji broj navodi kako ne znaju ili nisu sigurni što bi izdvojili kao naučeno (I5, I9, I10, I13).

„...naučio sam i jednostavno mislim da bi tako mogli i kroz neke druge lekcije sa ostalim nastavnicima.“ (I7)

„...da je timski rad na prvom mjestu...“ (I2)

„...malo više o lirskim pjesmama...“ (I3)

„...vrstu dupina i...pjesmu...koju je napisala Vesna Parun...koju nisam znala.“ (I4)

„...pojmove književnosti koji mi sad trebaju za odgovaranje.“ (I8)

6.4. Rasprava

U provedenom istraživanju koristio se strukturirani intervju kako bi se prikupili stavovi i mišljenja učenika o školskoj knjižnici, učenju i Escape room-u. U intervjuima je sudjelovalo 13 učenika Osnovne škole „Mladost“ u Osijeku. Svi ispitanici su učenici istog razreda, 6.C. te su između dobi od 12 i 13 godina.

Školska knjižnica, kao mjesto koje nabavlja, čuva i organizira knjižničnu građu, a sve u svrhu dostupnosti za korištenje.¹¹⁵ Međutim, pruža usluge informiranja, stjecanja vještina i razvijanja mašte, a svoje temelje postavlja na informacijama i znanju.¹¹⁶ Osim informacijske, kulturne, socijalne i tehnološke uloge ima i onu odgojno-obrazovnu. S obzirom da je dio nastavnog procesa, uključena je u učenje svojih korisnika i pripremi za njihovu ulogu u društvu.¹¹⁷

Kako i u izvorima, tako i po odgovorima ispitanika u svrhu ovoga rada, uloga školske knjižnice je raznolika. Međutim, rezultati potvrđuju kako većina ispitanika školsku knjižnicu gleda

¹¹⁵ Usp. Galić, Sanja. Nav. Dj., str. 207 URL: <https://hrcak.srce.hr/95252> (2024-9-7)

¹¹⁶ Usp. Saetre, Tove Pemmer; Willars, Glenys. Nav. Dj., str. 10

¹¹⁷ Usp. Galić, Sanja. Nav. Dj., str. 207

kao na mjesto koje im omogućuje pristup i posudbu knjižnične građe. Također, važno je istaknuti raznoliku funkciju knjižnice koja učenicima pruža mir, privatnost i mjesto za povezivanje i druženje s prijateljima. No, jedna od bitnih uloga je ona odgojno-obrazovna, a rezultati istraživanja potvrđuju citirani izvor te ispitanici navode kako u knjižnici pišu zadaću, uče i stječu nova znanja. S obzirom da knjižnica temelje, između ostalog, pronalazi u informaciji.¹¹⁸ Informiranje je jedna od važnih usluga školske knjižnice. Rezultati nam daju uvid u tome kako učenici školsku knjižnicu ne gledaju isključivo kao mjesto u kojem se skladište knjige, nego mjesto informiranja, učenja, ali i zabave.

Školski knjižničar posjeduje određena znanja i vještine koje su nužne za informiranje i upotrebu izvora.¹¹⁹ Kreira uvjete koji su prikladni za učenje, razvijanje, poticanje kritičkog mišljenja i pomoć u učenju uz korištenje fonda i usluga.¹²⁰ Uloga školskog knjižničara uključuje stručne poslove, nabavu, podučavanje, organizaciju i pripremu programa i aktivnosti. Učenicima pomažu pronaći i upotrijebiti tražene informacije.¹²¹

Rezultati istraživanja koji se odnose na učeničku percepciju školskog knjižničara, potvrđuju gore spomenute navode. Naime, ispitanici također potvrđuju kako im školski knjižničar može pomoći u učenju i razvoju. Iako većina njegovu ulogu promatra kroz posudbu knjiga, ističu se usluge informiranja, pomoći pri traženju željene informacije ili naslova. Također, prepoznaju njegovu ulogu u nastavnim satima te provedenim radionicama i aktivnostima. Međutim, osim odgojno-obrazovne uloge, ističu osjećaj ljubavi, mira i sigurnosti koji im je bitan.

Muzej suvremenih umjetnosti u Zagrebu proveo je radionicu čiju je uspješnost kasnije ispitao kod sudionika. Cilj je bio predstaviti novu izložbu i motivirati posjetitelje na dolazak kroz igru, ali ih i naučiti. Iz toga proizlazi kako učenje temeljeno na igri može biti iskorišteno u svrhu promocije usluga i privlačenja novih korisnika.¹²²

Poboljšanje posjećenosti i korištenja usluga knjižnice jedna je od zadaća školskog knjižničara. Ispitanici napominju kako, iako su zadovoljni svojom školskom knjižnicom, postoje

¹¹⁸ Usp. Saetre, Tove Pemmer; Willars, Glenys. Nav. Dj., str. 10

¹¹⁹ Usp. Saetre, Tove Pemmer; Willars, Glenys. Nav. Dj., str. 10-17

¹²⁰ Usp. Standard za školske knjižnice. Narodne novine 61(2013). URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_06_61_1024.html (2024-8-16)

¹²¹ Usp. Saetre, Tove Pemmer; Willars, Glenys. Nav. Dj., str. 10-25

¹²² Usp. Jakopić, Dora. Nav. Dj., str. 107-118 URL: <https://hrcak.srce.hr/318924> (2024-9-7)

određene stavke koje bi potaknule njih, a i druge, na češće dolaske. Naime, kao što je izvedeno iz odgovora nakon radionice Muzeja u Zagrebu, tako i ovdje ispitanici ističu kako bi ih privukle razne aktivnosti. Među odgovorima, posebno je istaknuta aktivnost Escape room. A istraživanja pokazuju kako igra može privući korisnike i na kasnije korištenje usluga nepovezanih uz samu igru.¹²³

Kako bi si olakšali sam proces učenja, poželjno je koristiti se strategijama učenja. Njihova svrha je olakšati stjecanje i transferiranje znanja uz kontrolu emocija i ponašanja.¹²⁴ Istraživanja pokazuju povezanost uspješnosti učenja i primjene strategije. Međutim, odabir strategije učenja ovisi o učeniku, njegovoj motivaciji, zrelosti i mentalnoj razini. Prije odabira strategije, učenik mora biti vješt u čitanju radi razumijevanja pročitano te pisanju radi vođenja bilješki.¹²⁵

Ispitanici potvrđuju kako se, većinom, koriste već poznatim metodama učenja. Primjerice, najučestalija jest ona koja se odnosi na čitanje i učenje iz samog udžbenika. Poneki ispitanici ističu i pomoć treće strane u vidu roditelja i ispitivanja naučenog. Kao što je gore navedeno, istraživanje potvrđuje važnost vještine pisanja. Naime, većina ispitanika služi se zapisivanjem gradiva i kreiranjem vlastitih bilježaka iz kojih će kasnije učiti. S obzirom da strategije obuhvaćaju najlakši, osobni, način učenja. Istraživanje pokazuje kako je većina isprobala neki drugi način učenja dok nije pronašla onaj koji im najbolje odgovara, ovisno o njihovoj osobnosti i motivaciji.

Kao jedan od načina učenja, postoji učenje kroz igru. Igra, odnosno aktivnost s razrađenim pravilima, vremenskim ograničenjima i granicama, donosi osjećaj oduševljenja, napetosti, ali i uživanja te direktno utječe na razvoj znanja i stjecanje vještina kod pojedinca.¹²⁶ Igrifikacija obuhvaća implementaciju mehanike igre, strategije i pravila u svrhu motivacije određene skupine za rad i učenje. U odgojno-obrazovnom procesu se koristi kako bi pospješila učenje ili pomogla pri rješavanju problema.¹²⁷ Poticanje rješavanja problemskih zadataka kroz igru može motivirati učenika za učenje jer aktivno sudjeluje u samom učenju. Dobiva se izravna povratna informacija

¹²³ Usp. Hill, Christa. Nav. Dj., str. 35-41 URL: <https://doi.org/10.55221/2572-7478.1157> (2024-9-7)

¹²⁴ Usp. Sorić, Izabela. Nav. Dj., str. 456

¹²⁵ Usp. Češi, Marijana; Ivančić, Đurđica. Nav. Dj., str. 59-62

¹²⁶ Usp. Peti-Stantić, Anita. Nav. Dj., str. 16-17

¹²⁷ Usp. Plantak Vukovac, Dijana; Škara, Maja; Hajdin, Goran. Nav. Dj., str. 182-183 URL: <https://hrcak.srce.hr/199878> (2024-9-7)

jer pokazuju svoje vještine, sposobnosti i načine rješavanja. Timsko rješavanje problema i zajednička suradnja omogućuje međusobno dijeljenje znanja i vještina.¹²⁸

Već u prvom dijelu intervjua, ispitanici ističu kako, između aktivnog i pasivnog sudjelovanja u satu, oni biraju ono aktivno. Bilo to u vidu postavljanja pitanja, aktivnosti ili edukativne igre. U aktivnom sudjelovanju prepoznaju njihovu ulogu u procesu učenja. Interakcija proizašla iz aktivnosti im omogućuje kreiranje vlastite slike o naučenom. Također, nekolicina ispitanika ističe važnost timskog rada i spominje kako bez suradnje ne bi mogli izvršiti pojedine zadatke.

Escape room je igra koja se odvija uživo i uključuje skupinu ljudi koja mora odgonetnuti zagonetke, odnosno ispuniti sve zadane zadatke. Cilj je bijeg iz sobe koji se događa nakon ispunjavanja svih zadataka. Preporuča se korištenje Escape room-a u obrazovanju jer potiče učenike na suradnju, odnosno timski rad.¹²⁹ Plantak Vukovac i suradnici u svom istraživanju iz 2018. godine navode kako primjenjivanje Escape room-a utječe na motivaciju i čini sat zanimljivijim.¹³⁰ Nastavnice iz osnovne škole u Splitu, Krstinić i Reljić u rezultatima svog istraživanja navode kako je radionica pozitivno utjecala na motivaciju jer su postavili tempo i koristili vlastite stilove učenja. Također, ističe se i kinestetički stil učenja jer je uključeno kretanje.¹³¹

Ispitanici Escape room opisuju kao zanimljivo iskustvo te ističu suradnju i timski rad. Važno je napomenuti da im se posebno svidjelo istraživanje po prostoru knjižnice, jedna od prednosti kinestetičkog stila učenja. Od onog naučenog, ispitanici posebno ističu kako su kroz ovaj Escape room naučili više o Vesni Parun i njezinoj poeziji. On ih je motivirao da pobliže istraže njezin opus i upoznaju se s njezinim književnim stvaralaštvom. Međutim, nekolicina ispitanika ističe naučeno iz područja hrvatskoga jezika i književnosti, općeg znanja, ali i važnosti timskog rada.

Također, istraživanje u Muzeju u Zagrebu u svojim rezultatima ističe važnost težine zagonetki. Odnosno, istraživanje zaključuje kako težina zagonetki izravno utječe na motiviranost

¹²⁸ Usp. Borić, Ivica. Nav. Dj., str. 3 URL: <https://hrcak.srce.hr/234715> (2024-9-7)

¹²⁹ Usp. Nicholson, Scott. Nav. Dj., str. 1-2 URL: <https://scottnicholson.com/pubs/escapegamesclassroom.pdf> (2024-8-19)

¹³⁰ Usp. Plantak Vukovac, Dijana; Škara, Maja; Hajdin, Goran. Nav. Dj., str. 184-191

¹³¹ Usp. Krstinić, Marija; Reljić, Dragica. Nav. Dj., str. 146-149

sudionika za nastavak radionice. Stoga je potrebno napraviti balans između težine zagonetki te uz one teže, dodati i lakše zagonetke koje potiču na daljnji nastavak radionice.¹³²

Težina zagonetki bila je dio rezultata ovoga istraživanja. Naime, ispitanici ističu kako su im zagonetke bile zanimljive, dobre. Navode osjećaj sudjelovanja u već posjećenim, komercijalnim, Escape room-ovima. No, također nekolicina ističe kako je bilo i težih zagonetki te da neke zagonetke ne bi mogli riješiti sami. Međutim, uz timski rad i balans između onih težih i lakših, navode kako su zagonetke bile dobre i svi su uspješno riješili Escape room.

Buljan Bašić je 2023. godine provela Escape room gdje su sudionici nakon riješenog Escape room-a pristupili kvizu koji je imao pozitivan učinak i učenici s prikupljenim svim bodovima, dobili su dodatne bodove na nastavi. Učili su kroz suradnju i koristili prethodna znanja, ali i stekli nova.¹³³

S obzirom da je po završetku rješavanja zagonetki, uslijedila i križaljka, ona je isto bila sredstvo učenja. Naime, nakon izvršenja zadataka, učenici su morali odgovoriti na pitanja s kojima su se susreli. Ovo je bio jedan od osiguranja da će učenici proći kroz sve zagonetke te da će morati zadatke ispunjavati s razumijevanjem. Gore spomenuto bodovanje može biti smjernica za daljnje provedbe. Naime, ukoliko će se radionice provoditi kao suradnja školskog knjižničara i nastavnika, može se koristiti bodovni sustav. Važno je pripaziti na ranije spomenuto istraživanje koje pokazuje kako je ljestvica negativno utjecala na samo izvršavanje te da bodovi moraju biti poticaj, a ne kazna.

Zaključno s intervjuima ovog istraživanja proizlazi kako učenici percipiraju važnu ulogu školske knjižnice i školskog knjižničara u njihovom obrazovanju. Nove aktivnosti, radionice, posebice Escape room su pokazale kao dobro sredstvo, ne samo promocije i privlačenja novih korisnika, nego i učenja. Rezultati pokazuju kao učenici imaju želju za uključivanjem i interaktivnim pristupom u nastavnim procesima. Uz ovo, brojna druga istraživanja ističu povećanu motivaciju i stjecanje novih znanja. Escape room omogućuje djeci potpuno drugačiji način učenja te ih direktno uključuje u sam proces. Učenje kroz igru je čovjeku prirodno te stoga i pokazuje iznimne rezultate. Također, za upotpunjavanje istraživanja bilo bi korisno nakon određenog

¹³² Usp. Jakopić, Dora. Nav. Dj., str. 107-118 URL: <https://hrcak.srce.hr/318924> (2024-9-7)

¹³³ Usp. Buljan Bašić, Mirena. Nav. Dj., str. 150-152 URL: <https://hrcak.srce.hr/303436> (2024-9-7)

vremena kroz kratak upitnik ispitati što su naučili. Primjerice, istražiti koliko sada poznaju književno djelovanje Vesne Parun i jesu li pročitali neko njezino djelo. Provjeriti povećanost dolazaka ili želje za novim radionicama. Međutim, važno je istaknuti kako je sveukupni odabir uzorka bio adekvatan, no bilo bi ubuduće poželjnije grupe razdvojiti na manji broj sudionika. Naime, u istraživanju su bile dvije grupe po 7 i 8 sudionika i, iako su svi bili zainteresirani, zbog većeg broja u trenucima se moglo primijetiti kako pojedinci preuzimaju vodstvo te se ne mogu svi istaknuti. Nadalje, u istraživanjima ostalih područja obrazovanja, na primjer, uz suradnju s nastavnicima može se provesti Escape room koji će obuhvatiti ispitno gradivo te će se analizirati njihovi rezultati nakon ispita. Naposljetku, s obzirom na implementaciju IKT-a, može se ispitati učinak Escape room verzije online i uživo.

7. Zaključak

Učenje je proces koji pojedinac započinje od samoga rođenja. Čovjek na svom početku uči govoriti, jesti, hodati, odnosno stječe sve kompetencije koje će mu kasnije trebati. Istraživanja pokazuju kako je igra zapravo prirodna aktivnost i pomaže čovjeku kako bi savladala sve prethodne sposobnosti. No, učenje možemo pronaći u raznim načinima, raznim teorijama. Postoje teorije koje se više fokusiraju na čovjekovu prirodu, s druge strane imamo one koje u središte stavljaju iskustvo. Međutim, ono što ih sve povezuje je finalna svrha učenja, a to je promjena ponašanja. Naime, učenje je bitno kako bi promijenilo čovjekovo ponašanje, kako bi čovjek stekao neku novu kompetenciju, vještinu i sl. Kako bi olakšali put do željene promjene, ljudi se odlučuju za razne strategije učenja. Naime, strategija ima mnogo, a čovjekov cilj je pronaći jednu ili više strategija, ovisno koje mu odgovaraju, kako bi lakše ispunio svoje ciljeve. U tom procesu veliku ulogu igra i motivacija. Ona potiče pojedinca da u svom cilju ne odustaje, da napreduje i da se razvija. Motivacija se kao takva može pronaći na razne načine, može biti ona unutarnja, intrinzična ili pak ona vanjska, ekstrinzična. Važno je napomenuti da jedna ne isključuje drugu i da se čovjek može motivirati na razne načine. Neke motivira stjecanje novih znanja, neke promjena, a neke učenike, pak motiviraju ocjene i odličan školski uspjeh. Tako u fokus dolazi učenje temeljeno na igri, proces učenja koji se bazira na zabavi, a opet u svrhu stjecanja znanja. Istraživanje prikazano u radu potvrđuje da u igri sudionici pronalaze motivaciju. Primjerice ostala istraživanja spomenuta u radu prikazuju učinak Escape room-a kao vrlo motivirajućim za sudionika. No, osim motivacije, koja je bitna, čovjek dođe i do onog željenog cilja, a to je stjecanje novog znanja.

Ovim se radom nastojao pružiti uvid u iskustva učenika osnovne škole i njihovog načina učenja, s posebnim naglaskom uloge školskog knjižničara i školske knjižnice u procesu učenja. Ispitano je njihovo viđenje gore spomenutog te uspješnost provedene Escape room radionice i njezinog učinka na njihovo znanje i motivaciju. Provedeno istraživanje prikazuje pozitivni učinak koji je Escape room ostavio na učenike. Učenje temeljen kroz igru zasniva se na edukaciji i zabavi, a iz odgovora ispitanika da se proizvesti kako su stekli nova znanja, ali se i zabavili. Ispitanici navode kako više preferiraju kada aktivno sudjeluju u nastavnom procesu te im to omogućava da steknu vlastitu sliku i lakše uče, što im je ova radionica i pružila. Osim toga, zabilježena je povećana motivacija za istraživanje tematike koja je bila prožeta kroz cijeli Escape room i njegove zagonetke. Sam način traženja tragova, rješavanja zagonetki i poseban naglasak na timski rad,

ostavio je pozitivne učinke na sudionike. Ovim istraživanjem su se potvrdila njihova viđenja školske knjižnice kao mjesta gdje mogu pronaći knjige, ali i steći tražena znanja.

Rezultati kvalitativnog istraživanja koji su predstavljeni u ovom radu mogu se iskoristiti za bolje razumijevanje utjecaja igrifikacije na odgojno-obrazovne procese te ulogu koju imaju školski knjižničar i školska knjižnica u tom procesu. Također, buduća istraživanja mogla bi se provesti na većem uzorku ili na usporedbi Escape room-a uživo i online.

LITERATURA

1. Batzogiannis, Ilias; Hatzikraniotis, Evripidis. Enhancing student's motivation towards STEM by co-creating an escape room. // 12th International Technology, Education and Development Conference (2018) URL: https://www.researchgate.net/publication/323897052_ENHANCING_STUDENTS'_MOTIVATION_TOWARDS_STEM_BY_CO-CREATING_AN_ESCAPE_ROOM (2024-8-19)
2. Berk, Laura. E. Dječja razvojna psihologija. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2015.
3. Borić, Ivica. Igrifikacija u nastavi. // Varaždinski učitelj: digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje 3, 3(2020) URL: <https://hrcak.srce.hr/234715> (2024-8-18)
4. Buljan Bašić, Mirena. Potraga na Potravniku – srednjovjekovne utvrde (escape room u prirodi). // Poučavanje povijesti 2, 1(2023) URL: <https://hrcak.srce.hr/303436> (2024-8-19)
5. Cerinski, Tomislav. Zadovoljstvo učiteljem, ciljne orijentacije u učenju i optimizam/pesimizam učenika sedmog i osmog razreda i ocjena Fizike kao prediktori školskog uspjeha i strah. // Napredak 161, (1-2)(2020) URL: <https://hrcak.srce.hr/239889> (2024-7-13)
6. Češi, Marijana; Ivančić, Đurđica. Izazovi i umijeća učenja i poučavanja: hrvatski jezik i inkluzivni pristup. Zagreb: Ljevak, 2019.
7. Furlan, Ivan...[et al.]. Psihologijski rječnik. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2005., str. 521
8. Galić, Sanja. Suvremeno školsko knjižničarstvo. // Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja 58, 28(2012) URL: <https://hrcak.srce.hr/95252> (2024-8-16)
9. Grgin, Tomislav. Edukacijska psihologija. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2004.
10. Hill, Christa. Play On: The Use of Games in Libraries. // The Christian Librarian 59, 1(2016) URL: <https://doi.org/10.55221/2572-7478.1157> (2024-8-18)
11. Horvat, Aleksandra. Cjeloživotno učenje knjižničara u Hrvatskoj: stanje i mogućnosti. // Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009.

12. Howe, Michael J.A. Psihologija učenja: priručnik za nastavnike. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2008.
13. Jagarinec, Tanja. Učenje učenja. // Varaždinski učitelj: digitalni stručni časopis 2. 2(2019) URL: <https://hrcak.srce.hr/224275> (2024-7-5)
14. Jakopić, Dora. Igrifikacija u umjetničkim muzejima – Muzej suvremene umjetnosti kao studija slučaja. // Muzeologija 60(2023) URL: <https://hrcak.srce.hr/318924> (2024-18-8)
15. Jensen, Eric. Super-nastava: nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje. Zagreb: Educa, 2003.
16. Kadum-Bošnjak, Sandra. Dokimologija u primarnom obrazovanju. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2013.
17. Kovačević, Dinka; Lovrinčević, Jasmina. Mjerila kvalitete rada u hrvatskom školskom knjižničarstvu. Osijek: Sveučilište, Odsjek za kulturologiju, 2014.
18. Krstinić, Marija; Reljić, Dragica. Escape room aktivnosti u izvanučioničkoj nastavi povijesti. // Poučavanje povijesti 2, 1(2023) URL: <https://hrcak.srce.hr/303435> (2024-8-19)
19. Lazzarich, Lea; Popović, Evgenia. Online tečajevi za knjižničare kao oblik cjeloživotnog učenja. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 48, 1(2005) URL: <https://arhiva.hkdrustvo.hr/vbh-2009/datoteke/137.pdf> (2024-8-12)
20. Lovrečki, Klara; Moharić, Ivan. Igrifikacija (elementi videoigara) u nastavi: pogled iz pedagoško-didaktičke perspektive. // Časopis za odgojne i obrazovne znanosti Foo2rama 5, 5(2021) URL: <https://hrcak.srce.hr/273502> (2024-8-18)
21. Markowitz, Alan. Akcijska istraživanja učitelja u nastavi: drugačiji pogled. // Akcijsko istraživanje i profesionalni razvoj učitelja i nastavnika / Priredile Dubravka Kovačević i Renata Ozorlić Dominić. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje, 2011.
22. Maštrović, Tihomil. Projekt „Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost“. // Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost. Zagreb: Nacionalna i Sveučilišna knjižnica, 2009.
23. Milas, Goran. Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2009.
24. Motivacija. // Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. URL: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/motivacija> (2024-7-13)

25. Nicholson, Scott. Creating engaging escape rooms for the classroom. // *Childhood Education* 94, 1(2018) URL: <https://scottnicholson.com/pubs/escapegamesclassroom.pdf> (2024-8-19)
26. Nicholson, Scott. Peeking behind the locked door: A survey of escape room facilities. (2015) URL: <https://scottnicholson.com/pubs/erfacwhite.pdf> (2024-8-19)
27. Pate, Jennifer; Malone, Derek. Beyond reinventing the library scavenger hunt: teaching library literacy to FYE students using an escape room. // *LOEX Quarterly* 44, 4(2018) URL: <https://commons.emich.edu/loexquarterly/vol44/iss4/4/> (2024-8-19)
28. Peti-Stantić, Anita. Čitanjem do (spo)razumijevanja; od čitalačke pismenosti do čitateljske sposobnosti. Zagreb: Ljevak, 2019.
29. Plantak Vukovac, Dijana; Škara, Maja; Hajdin, Goran. Korištenje i stavovi nastavnika o igrifikaciji u osnovnim i srednjim školama. // *Zbornik Veleučilišta u Rijeci* 6, 1(2018) URL: <https://hrcak.srce.hr/199878> (2024-8-17)
30. Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi. // *Narodne novine* 112(2010). URL: [Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi \(nn.hr\)](#) (2024-7-9)
31. Purgar, Marija; Bando, Irena. Školska knjižnica kao izvor sreće i znanja: postavljanje standarda. // *Knjižničarstvo: glasnik Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema* 28, 2(2024) URL: <https://hrcak.srce.hr/316716> (2024-8-16)
32. Rakonić Leskovar, Ivana. Školski knjižničar u inkluzivnom obrazovanju. // *Knjižničarstvo: glasnik Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema* 22, 1-2(2018) URL: <https://hrcak.srce.hr/239615> (2024-8-16)
33. Reade, Tripp. The Clock Is Ticking: Library orientation as puzzle room. // *Knowledge Quest* 45, 5(2017) URL: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1144132> (2024-8-19)
34. Reeve. Johnmarshall. Razumijevanje motivacije i emocija. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2010.
35. Saetre, Tove Pemmer; Willars, Glenys. IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za školske knjižnice. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004.
36. Sanchez-Martin, Jesus...[et al.]. Exit for success. Gamifying science and technology for university students using escape room. A preliminary approach. // *Heliyon* 6(2020) URL: [https://www.cell.com/heliyon/fulltext/S2405-8440\(20\)31184-](https://www.cell.com/heliyon/fulltext/S2405-8440(20)31184-)

[1?_returnURL=https%3A%2F%2Flinkinghub.elsevier.com%2Fretrieve%2Fpii%2FS2405844020311841%3Fshowall%3Dtrue](https://www.flinkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S2405844020311841%3Fshowall%3Dtrue) (2024-8-19)

37. Smjernice za knjižnične usluge za djecu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004.
38. Smjernice za knjižnične usluge za mladež. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009.
39. Sorić, Izabela. Samoregulacija učenja: možemo li naučiti učiti. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2014.
40. Standard za školske knjižnice. Narodne novine 61(2013). URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_06_61_1024.html (2024-8-16)
41. Standard za školske knjižnice. Narodne novine 61(2013). URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_06_61_1024.html (2024-8-16)
42. Stanić, Ivana; Borić, Edita. Mjerila ocjenjivanja u razrednoj nastavi. Zagreb: Školska knjiga, 2016.
43. Strahinić, Cvjetko. Škola bez ocjena. Osijek: Grafika, 2012.
44. Učenje. // Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. URL: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/ucenje> (2024-7-6),
45. Urbanec, Andreja. Školska knjižnica – s rukom u ruci s odgojno-obrazovnim procesom. // Knjižničar/Knjižničarka: e-časopis Knjižničarskog društva Rijeka 10, 10(2019) URL: <https://hrcak.srce.hr/236251> (2024-8-16)
46. Vesna Parun. // Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. URL: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/parun-vesna> (2024-7-23)
47. Vizek Vidović, Vlasta...[et al.]. Psihologija obrazovanja. Zagreb: IEP-Vern, 2014.
48. Vodopija, Štefanija. Učenjem u društvo znanja: savjetnik za učenike, studente i roditelje. Zadar: Naklada, 2009.
49. Zarevski, Predrag. Psihologija pamćenja i učenja. Jastrebarsko: Naklada Slap, 2007.
50. Zorec, Mojca. Potpora učenicima za uspješno učenje. // Varaždinski učitelj – digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje 6, 13(2023) URL: <https://hrcak.srce.hr/308717> (2024-7-13)

PRILOZI

Transkripti intervjua

Ispitanik 1 (I1)

PZI1: Možeš li opisati što je za tebe školska knjižnica?

I1

Pa, školska knjižnica je negdje gdje možeš posudit' knjige ili časopise ili bilo što.

PZI2: Možeš li opisati tko je za tebe školski knjižničar?

I1

Pa, onaj koji ti daje te, te knjige i časopise i...

a. Sudjeluje li knjižničarka na vašim nastavnim satima?

I1

Pa ponekad da nam nešt' kaže.

PZI3: Na koji način knjižnica i knjižničar utječu na tvoje obrazovanje, odnosno učenje?

I1

Pa, može mi pomoć' da bolje čitamo i, pa da, može pomoć' da bolje čitamo.

PZI4: Koristiš li se školskom knjižnicom, njezinim prostorom, građom, uslugama i aktivnostima. Ako koristiš, možeš li obrazložiti zašto da, a ako ne koristiš, možeš li obrazložiti zašto ne?

I1

Dakle, recimo, koristim ovu gradsku.

PZI15: Koliko često posjećuješ knjižnicu?

I1

Pa ne baš često. Svaki put kad imam lektiru.

a. Što bi tebe kao korisnika privuklo da češće dolaziš učiti u knjižnicu?

I1

Pa, ne znam baš.

PZI6: Možeš li mi opisati na koji način učiš?

I1

Ufff... pa probam zapamtiti' sve. Pa više učim iz knjige.

b. Učiš li bolje kroz pasivno slušanje nastavnog sata ili više zapamtiš kroz aktivno sudjelovanje u nastavnom satu?

I1

Pa, sviđa mi se ako imamo neku aktivnost.

PZI7: Tko ili što te može motivirati i potaknuti da učiš?

I1

Ocjene.

PZI8: Nakon što si prošao/la kroz sobu za bijeg i kada znaš da je izrađena na temelju pjesme Vesne Parun *Ti koja imaš nevinije ruke*. Kako su ti se činile zagonetke?

I1

Pa, bile su jako zabavne i bile su dobre.

a. Što bi posebno izdvojio kao dobro, a što bi poboljšao?

I1

Pa, kad smo svi surađivali.

PZI9: Možeš li mi opisati koje su za tebe prednosti provođenja školskog sata kroz Escape room?

I1

Pa, možemo se, možemo se igrati' dok učimo. Možemo se zabavljati'.

PZI10: Na koje načine te današnja igra motivirala za učenje obrađenih pojmova ili čitanje poezije Vesne Parun?

I1

To ne znam baš...

Ispitanik 2 (I2)

PZI1: Možeš li opisati što je za tebe školska knjižnica?

I2

Pa školska knjižnica je za mene otprilike, kao, gdje ljudi, kao dolaze posuđivati knjige i mogu kao ovdje čitati u miru, bez buke i to sve. Ili da tu posuđivaju i onda kući pročitaju. To je za mene knjižnica. To je možda kao meni učionica, samo što je puno bolja sa više privatnosti.

PZI2: Možeš li opisati tko je za tebe školski knjižničar?

I2

Pa.. to je kao, školski knjižničar je za mene otprilike kao koji nam vodi, kao, gdje su knjige i šta. Koji nam pomaže, koje knjige su najbolje za pročitati, koje najlakše i to je za mene.

a. Sudjeluje li knjižničarka na vašim nastavnim satima?

I2

Ponekad dolazi kako bi nas kao obavijestila za neke... neke važne slučajeve ili to koje kao treba za nekih pokus i tak' nešto. Bude kao zabavno.

PZI3: Na koji način knjižnica i knjižničar utječu na tvoje obrazovanje, odnosno učenje?

I2

Pa, možda kao da se snađem negdje, gdje sad, možda zapravo, gdje je zapravo novi Escape Room. Pa da možda kao da pomogne kak' to onak' izgleda i da nam, da nam poboljša kao komunikaciju u vezi čitanja i to. Mozak da nam se razvija.

PZI4: Koristiš li se školskom knjižnicom, njezinim prostorom, građom, uslugama i aktivnostima. Ako koristiš, možeš li obrazložiti zašto da, a ako ne koristiš, možeš li obrazložiti zašto ne?

I2

Da, koristim se. Posebno mi se sviđa jer ima tu jako puno knjiga i meni je najbolja knjiga Kapetan Gaćeša i to sam jednu ili dva put pročitao na ovom mjestu i stvarno mi se sviđa. Čitam u ovom prostoru.

PZI5: Koliko često posjećuješ knjižnicu?

I2

Pa... onako otprilike za lektiru. Posudim neku knjigu, pa ju uzmem, koju, na primjer, nemam. A sada ako imamo po odabiru, onda od kuće čitam.

a. Što bi tebe kao korisnika privuklo da češće dolaziš učiti u knjižnicu?

I2

Možda me mogu privući neke nove knjige ili kao nešto što su novo sad radili, na primjer, ne znam šta su novo sad radili, ali u biti knjige me privlače. Ili neke aktivnosti.

PZI6: Možeš li mi opisati na koji način učiš?

I2

Pa, ja prvo vidim šta me tek čeka, koliko stranica imam da se pripremim. Onda, isplaniram si na kalendar šta ću kad učiti. Sad je, evo, ponedjeljak je. Prvo, vratim se iz škole, mi imamo ponedjeljak 6 sati. Završi u pol' dva. Vratim se, pol' sata se malo odmorim od škole i krenem učiti do pol četiri. I, onak' malo gledam knjigu, pročitam i to sve malo si u glavi, u glavi kao zapamtiš šta kao trebam čitati. Onda se spremim za trening, vratim se u šest, opet to sve ponovim i to je to.

b. Učiš li bolje kroz pasivno slušanje nastavnog sata ili više zapamtiš kroz aktivno sudjelovanje u nastavnom satu?

I2

Pa zapamtim kada... zapamtim kada se javljam i to sve.

PZI7: Tko ili što te može motivirati i potaknuti da učiš?

I2

Motivacija je samo da ne dobijem jedan, tj. nedovoljnu ocjenu.

PZI8: Nakon što si prošao/la kroz sobu za bijeg i kada znaš da je izrađena na temelju pjesme Vesne Parun *Ti koja imaš nevinije ruke*. Kako su ti se činile zagonetke?

I2

Pa neke su bile teške, neke su bile lagane za shvatiti, ali u biti dobar. Dobar je bio čak Escape Room, nije bio baš toliko puno težak, jer baš ono za šesti razred je namijenjen. i u biti svi učenici bi taj Escape Room trebali za u biti različite razine. Kao za sedmi razred sedmi, razina za osmi i osmi, a u biti dobar je bio escape room.

a. Što bi posebno izdvojio kao dobro, a što bi poboljšao?

I2

Uh, sad se ne sjećam kakav je bio baš Escape room, ali bilo je teško neka pitanja, ili da pronađemo neka pitanja. Neki je bio, nalazio se u kosturskoj glavi tak' da ga nismo mogli pronać'. Da je bilo dobro, pa bilo je dobro što smo se svi zajedno zabavljali, što smo svi zajedno surađivali. Bilo mi je super to što smo... ovaj... dobili neke lakše zagonetke kako bi sve brže riješili i vrijeme nam je najviše bilo bitno. Da što brže. Ništa ne bi promijenio.

PZI9: Možeš li mi opisati koje su za tebe prednosti provođenja školskog sata kroz Escape room?

I2

Pa... ne znam sad šta bi' naveo. Prednosti... školski... ne znam iskreno šta bih naveo.

PZI10: Na koje načine te današnja igra motivirala za učenje obrađenih pojmova ili čitanje poezije Vesne Parun?

I2

A, motivirala me jedna knjiga, Gregov Dnevnik. I to je baš ono smiješna knjiga, ima čak i filmove, tako da me to motiviralo da sad malo češće čitam.

IS

Aha, a je l' te možda Escape Room motivirao za nešto?

I2

Pa već sam bio u Escape Room-u i planiram opet ići za ljetu u Escape Room-u.

a. Što si novo naučio/la nakon što si prošao/la kroz Escape room?

I2

Što sam naučio? Pa, naučio sam da je timski rad na prvom mjestu. Naučio sam da, prije su bili, kad sam ja išao u neki Escape Room, bili su jako teški i sada su bili dosta lagani i uglavnom timski rad mi je bio najviše.

Ispitanik 3 (I3)

PZI1: Možeš li opisati što je za tebe školska knjižnica?

I3

Za mene je školska knjižnica je neko mjesto di podižem knjige i nekada ako trebam pročitati malo.

PZI2: Možeš li opisati tko je za tebe školski knjižničar?

I3

Za mene školski knjižničar je netko tko nam pomaže oko knjiga i, i o tako, tako tome. Na primjer, ako ne znamo nešto, šta, di se nalazi. Na primjer, šta ili kako, možemo nju pitati, zato što ona zna većinom vremena.

a. Sudjeluje li knjižničarka na vašim nastavnim satima?

I3

(Hmm) Naša knjižničarka je možda došla na jedan, dva, ne... ili tri sata preko cijele godine onak'. Bila... milim da je prvi. Ne, to je bila psihologinja, slično izgledaju. Ali ona nam je bila nešto malo pričala o ba... o knjigama i bila držala sat kada nije mogla nastavnica.

PZI3: Na koji način knjižnica i knjižničar utječu na tvoje obrazovanje, odnosno učenje?

I3

Pa, oni nam poma... poma... pomažu da nađemo točno to što nam treba da učimo. Za da, na primjer, ako trebamo naći za nešto za šesti razred, a ne možemo naći to. Oni nam mogu pomoći da, da nađemo za šeste razreda, a ne ovo naprednije. Za (hmmm) še... sedme, osme ili neke koje smo već radili, na primjer, pete razrede.

PZI4: Koristiš li se školskom knjižnicom, njezinim prostorom, građom, uslugama i aktivnostima.

I3

Pa ja većinom ovdje sam dođem da pokupim knjigu ili nekada da pročitam nešto malo.

- a. Koje usluge školske knjižnice koristiš? (posuđivanje knjiga, informiranje, pretraživanje kataloga, korištenje računala)**

I3

Usluga koju koristim je posudba i vratim onda kada je treba.

PZI5: Koliko često posjećuješ knjižnicu?

I3

Pa onako svaki mjesec zato što mi je tada lektira ili nekada podignem iz gradske pa onda, ne trebam ovdje.

- a. Što bi tebe kao korisnika privuklo da češće dolaziš učiti u knjižnicu?**

I3

Nisam čuo pitanje.

IS

- a. Što bi tebe kao korisnika privuklo da češće dolaziš učiti u knjižnicu?**

I3

Pa ne znam, ovdje je jako mirno, nema nikakve buke. Samo nekada dolaze djece iz prvih razrada da i oni dignu knjige i onda su jako glasni. Buka nekad smeta ovdje.

PZI6: Možeš li mi opisati na koji način učiš?

I3

Ja, na primjer, učim, ja sjednem za stol i krenem vaditi važne informacije.

a. Zašto baš na taj način učiš, jesi li probao neke druge načine?

I3

Pa jesam, al' se ne sjećam. Pa jesam, neke umne mape i na... nisu baš toliko bile korisne. Više mi je onako to za zapisivanje.

b. Učiš li bolje kroz pasivno slušanje nastavnog sata ili više zapamtiš kroz aktivno sudjelovanje u nastavnom satu?

I3

Pa jednako, onako oboje znam. Od oboje mi je bolje, dobro naučim.

PZI7: Tko ili što te može motivirati i potaknuti da učiš?

I3

Pa mene mama potakne da učim zato što moram i sada mi je nešto jučer rekla kao da mi zapravo sve ovisi o školi i da ne trebam, (hmm) da ne trebam se bez veze ponašati i bez veze učiti. Na primjer, tre... ako dobro osnovnu napravimo, onda idemo u dobru srednju. Ako dobro srednju, idemo na dobar faks. I onda ako dobro studiramo na faksu, onda ćemo dobiti dobar posao i onda ćemo imati dobar život. I možda neka ocjena.

PZI8: Nakon što si prošao/la kroz sobu za bijeg i kada znaš da je izrađena na temelju pjesme Vesne Parun *Ti koja imaš nevinije ruke*. Kako su ti se činile zagonetke?

I3

Da, lirske pjesme.. To smo sada bili nešto hrvatski, a imamo nešto na kraju knjige pojmovnik. (kašalj) Na kraju knjige imamo pojmovnik i tamo nam je bila zadala šta trebamo naučiti, podcrtali smo i onda smo to tako učili. Trebala nas je to jučer to pitati, ali na kraju će nas sutra. Zagonetke su bile zabavne. Nisu bile jako teške, malo nisam razumio, ali zato su onda drugi bili razumjeli pa sam ja malo bio prestao raditi, ali sam se onda vratio ponovno.

a. Što bi posebno izdvojio kao dobro, a što bi poboljšao?

I3

Pa ne znam, baš mi se sviđa taj aspekt pokušavanja naći, tih hintova i tako toga. Pronalaženje. Pa ne znam onako, jako je dobro, zabavno, lagano. Ne.. pa ne znam, onako sve mi je bilo dobro, ne znam šta bih poboljšao.

PZI9: Možeš li mi opisati koje su za tebe prednosti provođenja školskog sata kroz Escape room?

I3

Pa ne znam, onako bolje, malo je zabavnije pa lakše zapamtimo, tako. Ovako sam zapamtio baš što su lirske pjesme i tako to.

PZI10: Na koje načine te današnja igra motivirala za učenje obrađenih pojmova ili čitanje poezije Vesne Parun?

I3

Nisam čuo pitanje.

IS

PZI10: Na koje načine te današnja igra motivirala za učenje obrađenih pojmova ili čitanje poezije Vesne Parun?

I3

Pa, onako, bili smo, morali čitati pa sam i tako čitao da riješimo to i na kraju je bilo jako zabavno i da.

a. Što si novo naučio/la nakon što si prošao/la kroz Escape room?

I3

Nakon što sam bio izašao, bio sam naučio malo više o lirskim pjesmama. O toj, ne znam kak' se zove ta autorica pjesme... (hmm) Vesna Parun i da ta (hmm) Ruke nevine... (hmm) Ti koja imaš nevinije ruke.

Ispitanik 4 (I4)

PZI1: Možeš li opisati što je za tebe školska knjižnica?

I4

Mjesto gdje učenici mogu imati mir, čitati knjige, pisati zadaću. (Hmmm) Mogu se družiti, na primjer, i provoditi neke aktivnosti.

PZI2: Možeš li opisati tko je za tebe školski knjižničar?

I4

Osoba koja, koja treba pomagati učenicima u pronalasku knjiga, posuđivati lektire. Paziti na urednost knjiga i urednost knjižnice.

a. Sudjeluje li knjižničarka na vašim nastavnim satima?

I4

Paa, dolazi. Pa dijeli nam Smibove (časopis) ili često kada nema naše, kada nema učiteljice hrvatskog onda nam razrednica (knjižničarka) vodi sate i sve jasno razumijemo.

PZI3: Na koji način knjižnica i knjižničar utječu na tvoje obrazovanje, odnosno učenje?

I4

Pa, možda mi mogu pomoći pri nekoj temi koju ne razumijem ili mi mogu, na primjer, dati neku knjigu koja mi može pomoć' pri učenju ili od nekoj, nekoj posebnoj temi o kojoj mi treba pomoć.

PZI4: Koristiš li se školskom knjižnicom, njezinim prostorom, građom, uslugama i aktivnostima. Ako koristiš, možeš li obrazložiti zašto da, a ako ne koristiš, možeš li obrazložiti zašto ne?

I4

Da. Privlači me izgled knjižnice, aktivnosti i... možda rad u knjižnici.

- a. Koje usluge školske knjižnice koristiš? (posuđivanje knjiga, informiranje, pretraživanje kataloga, korištenje računala)**

I4

Imamo knjižničare. U toj aktivnosti, popravljamo knjige i uređujemo ih i, i zabavljamo se.

PZI5: Koliko često posjećuješ knjižnicu?

I4

Svaki drugi dan.

- a. Što bi tebe kao korisnika privuklo da češće dolaziš učiti u knjižnicu?**

I4

Pa... možda da... ne znam, meni je ovako dobra knjižnica. Zadovoljna sam.

PZI6: Možeš li mi opisati na koji način učiš?

I4

Ja učim na svom radnom stolu i temu koju učim pročitam dva put, nakon toga zapišem i onda učim iz natuknica i onda na jedan prazan papir napišem sve čega se sjećam i onda na kraju pogledam što mi je... što nisam zapisala i to opet naučim... i to opet učim.

a. Zašto baš na taj način učiš, jesi li probao neke druge načine?

I4

Jesam. Probala sam način učenja da čitam knjigu... da čitam udžbenik i onda rješavam neke kvizove.

b. Učiš li bolje kroz pasivno slušanje nastavnog sata ili više zapamtiš kroz aktivno sudjelovanje u nastavnom satu?

I4

Kada aktivno sudjelujemo.

PZ17: Tko ili što te može motivirati i potaknuti da učiš?

I4

Možda bolja ocjena i da znam za, na primjer, budući razred to gradivo koje će mi trebati.

PZ18: Nakon što si prošao/la kroz sobu za bijeg i kada znaš da je izrađena na temelju pjesme Vesne Parun *Ti koja imaš nevinije ruke*. Kako su ti se činile zagonetke?

I4

Zagonetke su mi bile vrlo zanimljive i moram priznati da je bilo teško otkriti odgovor. Ali mi smo se uspjeli snać' i riješiti zagonetke, većinu. Mislim riješili smo sve.

a. Što bi posebno izdvojio kao dobro, a što bi poboljšao?

I4

Svidjelo mi se kako su odgovori bili skriveni u knjizi, da nije sada ispred knjige pa da se ne vidi. Nego baš se mora promisliti koja je to knjiga i pogledati, a ne samo da vidiš i onda si otkrio.

PZI9: Možeš li mi opisati koje su za tebe prednosti provođenja školskog sata kroz Escape room?

I4

Pa možda djeca više upamte, zabave se i sat im je aktivniji.

PZI10: Na koje načine te današnja igra motivirala za učenje obrađenih pojmova ili čitanje poezije Vesne Parun?

I4

Pa nije, ali ja bi' opet radila istu takvu aktivnost, jer meni je ovo bilo baš zanimljivo.

a. Što si novo naučio/la nakon što si prošao/la kroz Escape room?

I4

Pa naučila sam neku vrstu dupina i naučila sam neku pjesmu o... neku pjesmu koju je napisala Vesna Parun, na primjer, koju nisam znala.

Ispitanik 5 (I5)

PZI1: Možeš li opisati što je za tebe školska knjižnica?

I5

Za mene je školska knjižnica mjesto čitanja, onako malo tišine da bude. Ali i onako zabave, kada se družimo sa knjižničarkom i tako.

PZI2: Možeš li opisati tko je za tebe školski knjižničar?

I5

Pa za mene je školski knjižničar onaj koji se brine za knjige, onaj koji nam pomaže da nađemo neku knjigu, onaj koji nam skenira knjige, da ih posudimo i tako.

a. Sudjeluje li knjižničarka na vašim nastavnim satima?

I5

Pa nekad nam dođe na zamjenu, ali nekad imamo B1 jedan aktivnost, pa onda nam tada... pa onda sam... Radimo ono što bi trebali raditi ako nam je na zamjeni, ali nije nam nikad došla, nekako kao da nam predaje.

PZI3: Na koji način knjižnica i knjižničar utječu na tvoje obrazovanje, odnosno učenje?

I5

Može mi pomoći, na primjer, da mi da neku knjigu koja mi pomaže oko učenja i onda, ovaj, saznam nove stvari koje će mi trebati za budućnost ili nešto.

PZI4: Koristiš li se školskom knjižnicom, njezinim prostorom, građom, uslugama i aktivnostima. Ako koristiš, možeš li obrazložiti zašto da, a ako ne koristiš, možeš li obrazložiti zašto ne?

I5

Da, uvijek se koristim. Dođem skoro svaki dan.

- a. Koje usluge školske knjižnice koristiš? (posuđivanje knjiga, informiranje, pretraživanje kataloga, korištenje računala)**

I5

Pa dođem, malo popričam sa knjižničarkom, ali najčešće uzmem neku knjigu da je pročitam.

PZI5: Koliko često posjećuješ knjižnicu?

I5

Pa skoro svaki dan.

- a. Što bi tebe kao korisnika privuklo da češće dolaziš učiti u knjižnicu?**

I5

Pa privlači me dragost knjižničarke i da ima jako puno knjiga koje su zanimljive i tako, da. Pa, nisam sigurna. Mislim ponekad nam knjižničarka pomaže oko učenja, ali najčešće ja kod kuće, tako da nisam sigurna.

PZI6: Možeš li mi opisati na koji način učiš?

I5

Pa (khm), kod kuće si napišem bilješke i onda ih pročitam nekoliko puta i moja mama i ja ili tata porazgovaramo prvi dan i onda me sljedeći dan pita i tako.

- a. Zašto baš na taj način učiš, jesi li probao neke druge načine?**

I5

Probala sam bez bilješka, preko knjige, da si podcrtam, ali nekad nije to, To bilo to.

b. Učiš li bolje kroz pasivno slušanje nastavnog sata ili više zapamtiš kroz aktivno sudjelovanje u nastavnom satu?

I5

Kada sudjelujemo.

PZI7: Tko ili što te može motivirati i potaknuti da učiš?

I5

Pa, najčešće mama i tata jer, ovaj, uvijek mi pomažu i, na primjer, da. Oni me najčešće pot... potaknu da učim, da.

PZI8: Nakon što si prošao/la kroz sobu za bijeg i kada znaš da je izrađena na temelju pjesme Vesne Parun *Ti koja imaš nevinije ruke*. Kako su ti se činile zagonetke?

I5

Pa neke su bile malo teže, al' neke su bile malo lakše. Bilo mi je smiješno i zabavno... i nadam se da će to još biti nekih tak'ih stvari.

a. Što bi posebno izdvojio kao dobro, a što bi poboljšao?

I5

Pa, najviše mi se svidilo kad smo tražili u knjigama to, ali i križaljka mi je bila dobra. Mislím da ne bih ništa poboljšala. Meni je bilo jako zabavno i zanimljivo.

PZI9: Možeš li mi opisati koje su za tebe prednosti provođenja školskog sata kroz Escape room?

I5

Pa prednosti su mi to što je to (hmmm) zabava, a nije kao onako učenje, malo dosadnije. To što ima tih zagonetki o kojima trebamo razmišljati i da, eto.

PZI10: Na koje načine te današnja igra motivirala za učenje obrađenih pojmova ili čitanje poezije Vesne Parun?

I5

Pa, na primjer, mogla sam, kad bi došla kući, mogla sam, na primjer, naći neke pjesničke slike i tako. Pa onda bi mi to pomogla i tako.

a. Što si novo naučio/la nakon što si prošao/la kroz Escape room?

I5

Pa, naučila sam (hmm) neke, mislim, (hmm) nisam baš sigurna, sad se ne mogu sjetiti.

Ispitanik 6 (I6)

PZI1: Možeš li opisati što je za tebe školska knjižnica?

I6

Pa, evo za mene je školska knjižnica negdje gdje možemo, u bilo koje vrijeme, doći i da pronađemo neke informacije, neke stvari koje nas zanimaju. Uvijek možemo... sve odgovore na sva naša pitanja možemo zapravo pronaći u knjižnici.

PZI2: Možeš li opisati tko je za tebe školski knjižničar?

I6

Pa evo, meni, meni evo osobno, prvo kad kažete školski knjižničar, pada na pamet naša knjižničarka. Ona nam uvijek pomaže isto kada smo, kada smo u potrazi za nekim informacijama, uvijek nam objasni, pomaže nam u učenju i tako. Uvijek joj se možemo obratiti u potrebi.

a. Sudjeluje li knjižničarka na vašim nastavnim satima?

I6

Pa inače ne. Nekad nam zna biti na zamjeni. No, većinu vremena jednostavno provodimo vrijeme s njom u knjižnici.

PZI3: Na koji način knjižnica i knjižničar utječu na tvoje obrazovanje, odnosno učenje?

I6

Pa jako pozitivno zato što, kao što sam već ranije rekla, ovdje mogu pronaći neke informacije koje su mi potrebne i volim ovdje provoditi vrijeme zato što je jednostavno toliko znanja i svega mogu pronaći.

PZI4: Koristiš li se školskom knjižnicom, njezinim prostorom, građom, uslugama i aktivnostima. Ako koristiš, možeš li obrazložiti zašto da, a ako ne koristiš, možeš li obrazložiti zašto ne?

I6

Da, često ovako. Pa evo, provodim dosta vremena ovdje sa svojim prijateljima, dođemo ovdje pa gledamo neke knjige onako, zapravo i čitam pa promatram neke knjige ponekad i sama ovako koje me zanimaju.

a. Koje usluge školske knjižnice koristiš? (posuđivanje knjiga, informiranje, pretraživanje kataloga, korištenje računala)

I6

Pa, usluge... evo opet ću ponoviti, neke informacije koje nam trebaju. Možemo u njoj pronaći knjige koje nas zanimaju, da ih čitamo i slično. Ovdje zapravo nekad sa knjižničarkom ponavljamo za školu, ovako pomaže nam s učenjem i tako jednostavno prostor za provođenje vremena s prijateljima.

PZI5: Koliko često posjećuješ knjižnicu?

I6

Pa, gotovo svaki dan, onako, mogla bi reći svaki drugi.

a. Što bi tebe kao korisnika privuklo da češće dolaziš učiti u knjižnicu?

I6

Pa evo definitivno knjižničarka sama po sebi kao osoba. Onako jako dobro društvo i općenito volim svaki dan iznova istraživati knjižnicu i neke stvari koje još nisam.

PZI16: Možeš li mi opisati na koji način učiš?

I6

Pa, većinom čitam tekst i iz njega izvlačim najbitnije informacije te ih ispišem u obliku natuknica. I onda pratim natuknice i ponavljam.

a. Zašto baš na taj način učiš, jesi li probao neke druge načine?

I6

Pa, pokušala sam jednostavno čitanje teksta bez ičega, ponavljanje. No, ovo je jednostavno način na koji sam ja vidjela da je meni najbolji i koristim se s njime u gotovo pa svakoj situaciji.

b. Učiš li bolje kroz pasivno slušanje nastavnog sata ili više zapamtiš kroz aktivno sudjelovanje u nastavnom satu?

I6

Pa, više pasivno, slušanjem nastavnice, na taj način osnovno. U tišini sjedim i slušam i naučim sve, gotovo.

PZI17: Tko ili što te može motivirati i potaknuti da učiš?

I6

Pa, definitivno želim imati dobar ocjene i dobar prosjek kako bi mogla u srednju i fakultet u koji želim upasti. Pa, to mi je definitivno velika motivacija da imam dobar uspjeh za to.

PZI8: Nakon što si prošao/la kroz sobu za bijeg i kada znaš da je izrađena na temelju pjesme Vesne Parun *Ti koja imaš nevinije ruke*. Kako su ti se činile zagonetke?

I6

Pa, zagonetke su definitivno bile jako zanimljive. Istovremeno nije bilo preteško za riješiti, a bilo je onako, nije bilo preteško, no nije bilo ni prejednostavno. Znači trebalo je razmišljanje i bilo je jako zanimljivo za rješavanje, mogu reć'.

a. Što bi posebno izdvojio kao dobro, a što bi poboljšao?

I6

Pa, ovo traženje kuverti mi je bilo jako zanimljivo. Zato što stvarno, pogubili smo se, na određenom su mjestu bili, ali evo... definitivno to traženje tragova općenito, i to samo po sebi mi je bilo zanimljivo jako. Pa iskreno, ne bi sve mi se činilo ovako dobro i nije nešto što bi promijenila.

PZI9: Možeš li mi opisati koje su za tebe prednosti provođenja školskog sata kroz Escape room?

I6

Pa, evo znači, to je učenje na novi način i definitivno potaknulo nas je na istraživanje, potaknulo nas je na razmišljanje. Zato što nekada tokom običnog školskog sata, možda ne prate svi, svatko je u svom svijetu, ajmo reći. A na ovaj način svi smo sudjelovali i svi smo, znači, baš sudjelovali, eto.

PZI10: Na koje načine te današnja igra motivirala za učenje obrađenih pojmova ili čitanje poezije Vesne Parun?

I6

Pa, ovo drugo je, znači, definitivno me sad počela zanimati Vesna Parun i razmišljam da pročitam neke njezine pjesme. Čula sam za nju i prije, no nisam zapravo istraživala o njoj, to jest čitala njezina... njezina djela. Pa, evo moguće poslije ovoga hoću.

a. Što si novo naučio/la nakon što si prošao/la kroz Escape room?

I6

Pa, evo ne znam da sam nešto naučila. No, evo baš upoznala sam se s Vesnom Parun i to me je jednostavno... to je sve, evo ne znam stvarno.

Ispitanik 7 (I7)

PZI1: Možeš li opisati što je za tebe školska knjižnica?

I7

Za mene je školska knjižnica je nešto super, jer tu mogu učiti, posuditi neke knjige i naučiti mnoštva.

PZI2: Možeš li opisati tko je za tebe školski knjižničar?

I7

Pa, evo naša školska knjižničarka je super. Jednostavno, zapam... uvijek me pozdravi, pozdravi me mojim imenom i uvijek budem presretan i kada izađem iz knjižnice (hmm) sa užitkom u srcu.

a. Sudjeluje li knjižničarka na vašim nastavnim satima?

I7

Pa, na nekim da i na nekim radionicama. No, bila nam je jednom i na zamjeni kada naša nastavnica iz hrvatskog Snježana Majsterić nije bila.

PZI3: Na koji način knjižnica i knjižničar utječu na tvoje obrazovanje, odnosno učenje?

I7

Pa, tako što mi posude knjigu, ja ju pročitam, naučim neke nove riječi, mogu, naučim više službeni hrvatski jezik i tako, tako mi pomaže u obrazovanju.

PZI4: Koristiš li se školskom knjižnicom, njezinim prostorom, građom, uslugama i aktivnostima. Ako koristiš, možeš li obrazložiti zašto da, a ako ne koristiš, možeš li obrazložiti zašto ne?

I7

Koristim se, da, svaki put.

a. Koje usluge školske knjižnice koristiš? (posuđivanje knjiga, informiranje, pretraživanje kataloga, korištenje računala)

I7

Pa, na primjer, kad trebam posuditi knjigu. Nekad kad imam razliku između sati, kad imam neku rupu, tu dođem pa ponovim neki predmet određeni. Prije sam pisao ovdje zadaće, nekad, i eto, to je to.

PZI5: Koliko često posjećuješ knjižnicu?

I7

Pa, svaka dva tjedna, na primjer.

a. Što bi tebe kao korisnika privuklo da češće dolaziš učiti u knjižnicu?

I7

Pa, ne. Mislim da ova knjižnica zadovoljava sve što je potrebno.

PZI6: Možeš li mi opisati na koji način učiš?

I7

Pa, učim tako što, na primjer, pročitam pa zatvorim knjigu pa probam sam sebi ispričati tu neku lekciju. I onda si to sve zapisujem, pa opet učim iz toga i tako dalje.

a. Zašto baš na taj način učiš, jesi li probao neke druge načine?

I7

Pa, ne znam. Volio bih probati neke metode, vidio sam na nekim društvenim mrežama pa zato, ali nisam još.

b. Učiš li bolje kroz pasivno slušanje nastavnog sata ili više zapamtiš kroz aktivno sudjelovanje u nastavnom satu

I7

Pa, kada aktivno sudjelujemo, ali mislim da ima puno lekcija u kojima se samo treba pasivno slušati.

PZI7: Tko ili što te može motivirati i potaknuti da učiš?

I7

Pa, evo, mene osobno motiviraju dobre ocjene. I tako kad imam dobre ocjene motiviraju me i roditelji i treniram rukomet, pa i to me isto motivira. Tako da, eto to. To su mi neke glavne motivacije.

PZI8: Nakon što si prošao/la kroz sobu za bijeg i kada znaš da je izrađena na temelju pjesme Vesne Parun *Ti koja imaš nevinije ruke*. Kako su ti se činile zagonetke?

I7

Pa bile su, da nije bilo sad kao grupe, ja ju ne bih sam riješio, ne znam koliko dugo. Ali svakako mi je bilo zanimljivo i čak i ne toliko teško. Timski rad je puno doprinio.

a. Što bi posebno izdvojio kao dobro, a što bi poboljšao?

I7

Pa, ne znam, kad smo... imali ono kao nauči, sljedeći trag i tako dalje. Pa, eto, to mi je bilo najzanimljivije. Pa, iskreno nemam nešto što bih poboljšao, meni je bilo super.

PZI9: Možeš li mi opisati koje su za tebe prednosti provođenja školskog sata kroz Escape room?

I7

Pa, prednosti... prednosti su to što sam nešto novo naučio.

PZI10: Na koje načine te današnja igra motivirala za učenje obrađenih pojmova ili čitanje poezije Vesne Parun?

I7

Evo, naučio sam i jednostavno mislim da bi tako mogli i kroz neke druge lekcije sa ostalim nastavnicima.

a. Što si novo naučio/la nakon što si prošao/la kroz Escape room?

I7

Evo, da vam budem iskren, mislim, nisam znao 'ko je ta spisateljica.

Ispitanik 8 (I8)

PZI1: Možeš li opisati što je za tebe školska knjižnica?

I8

Za mene je školska knjižnica mjesto gdje učenici posuđuju i vraćaju knjige te se zabavljaju čitajući ili pišući zadaću.

PZI2: Možeš li opisati tko je za tebe školski knjižničar?

I8

Za mene je školski knjižničar onaj koji zapravo radi u školskoj knjižnici, ovaj dijeli knjige, koji je zapravo pročitao puno knjiga i može nam dati neki savjet o nekoj knjizi.

a. Sudjeluje li knjižničarka na vašim nastavnim satima?

I8

Pa, to zapravo baš i ne znam, ali znam da nekad dođe na zamjenu ili vodi nekakvu aktivnost.

PZI3: Na koji način knjižnica i knjižničar utječu na tvoje obrazovanje, odnosno učenje?

I8

Pa tako što zapravo imaju nekakve časopise o prirodi, imaju enciklopedije i tako neke stvari koje im mogu zapravo pomoći u ovom, to jest, onako nekakve opće kulture im mogu...

PZI4: Koristiš li se školskom knjižnicom, njezinim prostorom, građom, uslugama i aktivnostima. Ako koristiš, možeš li obrazložiti zašto da, a ako ne koristiš, možeš li obrazložiti zašto ne?

I8

Pa, lektire, ponekad želim pročitati neku knjigu koja mi je ono, zabavna i nekako mi je onako smirujuće mjesto, nema puno buke, nema takvih stvari.

a. Koje usluge školske knjižnice koristiš? (posuđivanje knjiga, informiranje, pretraživanje kataloga, korištenje računala)

I8

Čitanje, pregledavanje knjiga i eto to.

PZI5: Koliko često posjećuješ knjižnicu?

I8

Pa, 3-4 puta mjesečno.

a. Što bi tebe kao korisnika privuklo da češće dolaziš učiti u knjižnicu?

I8

E pa ne znam. Pa da, recimo, da ima ovakve aktivnosti kao što ste Vi sad proveli.

PZI6: Možeš li mi opisati na koji način učiš?

I8

Pa sjednem, sat do sat i pol vremena, otvorim knjigu... prvo napravim plan kako ću, što ću i onda, ovaj, prvo krenem čitat' pa onda krenem napamet malo učiti, pa si pojasnim i tako.

a. Zašto baš na taj način učiš, jesi li probao neke druge načine?

I8

Jesam, ali ne ide.

b. Učiš li bolje kroz pasivno slušanje nastavnog sata ili više zapamtiš kroz aktivno sudjelovanje u nastavnom satu?

I8

Ako aktivno sudjelujem.

PZI7: Tko ili što te može motivirati i potaknuti da učiš?

I8

Pa, najviše ocjene, to jest kako ću proći, ali motivira me i to što zapravo želim, ovaj, ne znam... postići nekakav uspjeh koji će mi dalje u životu biti koristan.

PZI8: Nakon što si prošao/la kroz sobu za bijeg i kada znaš da je izrađena na temelju pjesme Vesne Parun *Ti koja imaš nevinije ruke*. Kako su ti se činile zagonetke?

I8

Pa, bile su mi, neke su mi bile onako lakše, neke su mi bile srednje teške, a neke su bile baš ono... baš ono dosta teške. (hmm) To traženje po knjižnici mi je bilo zabavno i nije bilo... proletilo mi je vrijeme jako brzo.

a. Što bi posebno izdvojio kao dobro, a što bi poboljšao?

I8

Pa, ne znam, vjerojatno... onak' sve mi je bilo jako dobro. Pogotovo ono tamo kad' smo tražili neku crnu maslinu, onu teglicu. Apsolutno ništa ne bih poboljšao.

PZI9: Možeš li mi opisati koje su za tebe prednosti provođenja školskog sata kroz Escape room?

I8

Pa, možda djeca više nauče te pojmove, uđe u glavu jer kroz zabavu to učimo i kad se nešto radi kroz zabavu onda je to zanimljivije učenicima i tako je zapravo lakše zapamtiti.

PZI10: Na koje načine te današnja igra motivirala za učenje obrađenih pojmova ili čitanje poezije Vesne Parun?

I8

Pa, ne, ne za čitanje baš poezije Vesne Parun, nego općenito, ovako, da.

a. Što si novo naučio/la nakon što si prošao/la kroz Escape room?

I8

Pa, naučio sam te, ovaj, (hmm) pojmove književnosti koji mi sad trebaju za odgovaranje.

Ispitanik 9 (I9)

PZI1: Možeš li opisati što je za tebe školska knjižnica?

I9

Kak mislite opisat'? Kao?...

IS

Što ti smatraš da je školska knjižnica? Mjesto za što?

I9

Pa, mjesto... možemo posuditi neke knjige, ako treba za lekturu, učiti. Ili ako mi trebamo negdje tiho da učimo.

PZI2: Možeš li opisati tko je za tebe školski knjižničar?

I9

Pa, mislim da je jako draga i...

a. Sudjeluje li knjižničarka na vašim nastavnim satima?

I9

Pa ne, jedino ako treba nešto podijelit' ili najavit' pa dođe samo na brzaka.

PZI3: Na koji način knjižnica i knjižničar utječu na tvoje obrazovanje, odnosno učenje?

I9

Možda ona može pomoći sa, na primjer, hrvatskim, ako trebamo nešt' pomoć' ili da nam posudi lekturu pa nam pomogne izbor za knjigu, kao.

PZI4: Koristiš li se školskom knjižnicom, njezinim prostorom, građom, uslugama i aktivnostima. Ako koristiš, možeš li obrazložiti zašto da, a ako ne koristiš, možeš li obrazložiti zašto ne?

I9

Da. Pa, ne znam, mislim...

a. Koje usluge školske knjižnice koristiš? (posuđivanje knjiga, informiranje, pretraživanje kataloga, korištenje računala)

I9

Posuđivanje lektira...

PZI5: Koliko često posjećuješ knjižnicu?

I9

Ne baš često. Ne volim baš ono čitat' knjige inače, ali ono ako mi treba za lektiru, pa posudim samo.

a. Što bi tebe kao korisnika privuklo da češće dolaziš učiti u knjižnicu?

I9

Pa, ne znam... ne znam, mislim...

PZI6: Možeš li mi opisati na koji način učiš?

I9

Pa, ponekad si volim napisati na papir kao to što trebam naučiti. Pa si pišem i učim isto vrijeme, malo to čitam i neke zadatke onda.

a. Zašto baš na taj način učiš, jesi li probao neke druge načine?

I9

To ne baš, inače tako uvijek.

b. Učiš li bolje kroz pasivno slušanje nastavnog sata ili više zapamtiš kroz aktivno sudjelovanje u nastavnom satu?

I9

Pa mislim da bi više zapamtila ako aktivno sudjelujem na nastavi.

PZI7: Tko ili što te može motivirati i potaknuti da učiš?

I9

Ocjene, ne znam....

PZI8: Nakon što si prošao/la kroz sobu za bijeg i kada znaš da je izrađena na temelju pjesme Vesne Parun *Ti koja imaš nevinije ruke*. Kako su ti se činile zagonetke?

I9

Pa, dobro. Mislim, bilo je jako zabavno, dobro ste to sve smislili onako, možda neka pitanja su bila ono zahtjevna, ali skužili smo i...

a. Što bi posebno izdvojio kao dobro, a što bi poboljšao?

I9

Pa, ne, mislim...

PZI9: Možeš li mi opisati koje su za tebe prednosti provođenja školskog sata kroz Escape room?

I9

Pa, možda bi nekako više učila pomoću zabave ili tako nekako.

PZI10: Na koje načine te današnja igra motivirala za učenje obrađenih pojmova ili čitanje poezije Vesne Parun?

I9

Pa, mislim ne baš.

a. Što si novo naučio/la nakon što si prošao/la kroz Escape room?

I9

Pa, ne znam, ne mogu se sjetit' nečeg.

Ispitanik 10 (I10)

PZI1: Možeš li opisati što je za tebe školska knjižnica?

I10

Za mene, školska knjižnica je jedna prostorija u školi gdje možemo posuditi knjige i gdje možemo naučiti puno stvari.

PZI2: Možeš li opisati tko je za tebe školski knjižničar?

I10

Za mene, školski knjižničar je osoba koja posuđuje knjige i daje djeci do znanja gdje se nalaze neke knjige i o čem' se rade.

a. Sudjeluje li knjižničarka na vašim nastavnim satima?

I10

Pa, naša knjižničarka... knjižničarka ponekad dođe na neke aktivnosti, onda nam provodi sat i nauči nas nešto novo, a ponekad je samo zamjena.

PZI3: Na koji način knjižnica i knjižničar utječu na tvoje obrazovanje, odnosno učenje?

I10

Pa, ja mislim da to utječe puno. Zato što ja ovdje mogu posuditi jako puno poučnih knjiga i ja puno učim iz tih knjiga.

PZI4: Koristiš li se školskom knjižnicom, njezinim prostorom, građom, uslugama i aktivnostima. Ako koristiš, možeš li obrazložiti zašto da, a ako ne koristiš, možeš li obrazložiti zašto ne?

I10

Da, koristim knjižnicu, pa da mogu čitati, naravno, da naučim nešto novo i ponekad dođem u ovaj prostor da se družim sa prijateljima iz razreda.

a. Koje usluge školske knjižnice koristiš? (posuđivanje knjiga, informiranje, pretraživanje kataloga, korištenje računala)

I10

Pa, ja mislim da ja u ovoj knjižnici koristim samo posuđivanje knjiga i druženje.

PZI5: Koliko često posjećuješ knjižnicu?

I10

Pa, dosta često. Onak' dva puta mjesečno najmanje.

a. Što bi tebe kao korisnika privuklo da češće dolaziš učiti u knjižnicu?

I10

Pa bi, ima jako puno poučnih knjiga, ali s obzirom da ima puno ispita, nisam u mogućnosti toliko puno dolaziti'.

PZI6: Možeš li mi opisati na koji način učiš?

I10

Način na koji ja učim. Znači uzmem građivo, što će biti u ispitu, odgovaranje što smo naučili i napišem najbitnije stvari, bilješke i to učim.

a. Zašto baš na taj način učiš, jesi li probao neke druge načine?

I10

Probala sam sa karticama, na primjer, da naučim nešto, onda da uzmem listu i da ispišem što znam i onda vidim što sam izostavila pa i to napišem pa ponovo i to je isto jako korisno.

b. Učiš li bolje kroz pasivno slušanje nastavnog sata ili više zapamtiš kroz aktivno sudjelovanje u nastavnom satu?

I10

Više naučim kad aktivno sudjelujem.

PZI7: Tko ili što te može motivirati i potaknuti da učiš?

I10

Meni je glavna motivacija... ja već imam sve što ja želim postati u budućnost i ja želim upisati Građevinsku školu i upisati fakultet i to je moj *goal*. Tako da moram neke, neke predmete baš se obazirati na njih. Na primjer, fizika, matematika, geografija, tehnički i likovni. Na njih se baš jako obazirem i na osnovne predmete.

PZI8: Nakon što si prošao/la kroz sobu za bijeg i kada znaš da je izrađena na temelju pjesme Vesne Parun *Ti koja imaš nevinije ruke*. Kako su ti se činile zagonetke?

I10

Meni su se... meni su zagonetke bile jako zanimljive i jako su nas povukle na razmišljanje. I ovo radili jako timski. Nije svako indiv... individualno radio svoj dio. I svi smo jako dobro bili radili i zagonetke su bile jako zanimljive.

a. Što bi posebno izdvojio kao dobro, a što bi poboljšao?

I10

Pa bilo mi je dobro kad smo morali tražiti tragove i kad smo svi lutali oko knjižnice, pokušali nać kartice. Ne bih ništa poboljšala, sve je bilo odlično.

PZI9: Možeš li mi opisati koje su za tebe prednosti provođenja školskog sata kroz Escape room?

I10

Aktivnosti. Znači, prvo smo dobili tri...

IS

Koje su prednosti? Šta misliš, koje su prednosti da se takav nastavni sat... da se tako inače provodi nastavni sat? Koje bi tebi bile prednosti za učenje?

I10

Pa ne znam... Ne razumijem baš pitanje.

IS

Znači, što misliš da su prednosti, koje su pogodnosti, znači da se neki školski sat provodi kroz Escape Room?

I10

Pa meni bi bile prednosti, baš ovdje sam naučila... na primjer, da su na tim karticama bile neke više poučne stvari. Na primjer, da su sad bile neke stvari koje će biti u testu, koje će nas ispitivati,

ja bih vrlo puno naučila iz tih kartica, zato što jednostavno nas dovode do nekih drugih i jednostavno sve povezujemo.

PZI10: Na koje načine te današnja igra motivirala za učenje obrađenih pojmova ili čitanje poezije Vesne Parun?

I10

Je, zato što sam ja mislila da je... da je, zato što sam ja mislila da je ona jako... jednostavno je jako književna i sviđaju mi se njeni poemi koje sam pročitala u ovoj aktivnosti.

a. Što si novo naučio/la nakon što si prošao/la kroz Escape room?

I10

Ne znam...

Ispitanik 11 (I11)

PZI1: Možeš li opisati što je za tebe školska knjižnica?

I11

Pa, za mene je školska knjižnica mjesto gdje mi možemo nešto naučiti novo, možemo doći čitati ovdje, ovaj, knjige i zabaviti sa knjižničarkom.

PZI2: Možeš li opisati tko je za tebe školski knjižničar?

I11

Za... za mene je školska knjižničarka... ona je nama super, zna... zna nas dobro zabavit' i nikad nije ovako u lošem stanju i uvijek je, kad mi dođemo, uvijek je zabavno i tak' dalje.

a. Sudjeluje li knjižničarka na vašim nastavnim satima?

I11

Pa, na primjer, kad nastavnice negdje nema, onda ona dođe nju zamijeniti ili kad nešto treba, kao nešto potpisati ili tako nešto. Onda ona dođe. Možda kad je zamjena, što učiteljica zada, a ovaj, kad... kad imamo nešto kao neke časopise dijeli ili tako nešto.

PZI3: Na koji način knjižnica i knjižničar utječu na tvoje obrazovanje, odnosno učenje?

I11

Ona utječe jako dobro na moje učenje i jako je, ovako, super.

PZI4: Koristiš li se školskom knjižnicom, njezinim prostorom, građom, uslugama i aktivnostima. Ako koristiš, možeš li obrazložiti zašto da, a ako ne koristiš, možeš li obrazložiti zašto ne?

I11

Pa, zanima me onaj rad, kako ona to umata knjige i kak' se podvlači i kak' se briše i to sve. To malo spužvicom ili tako nešto onda radi.

- a. Koje usluge školske knjižnice koristiš? (posuđivanje knjiga, informiranje, pretraživanje kataloga, korištenje računala)**

I11

Usluge? Pa, kao posuđujem knjige.

PZI5: Koliko često posjećuješ knjižnicu?

I11

Pa, kad idem po ovaj... kad vraćam knjigu ili kad idem na Knjižničare.

- a. Što bi tebe kao korisnika privuklo da češće dolaziš učiti u knjižnicu?**

I11

Pa, sad nisam nikad dolazila učiti, ali volim doći pročitati knjigu i tak'.

PZI6: Možeš li mi opisati na koji način učiš?

I11

Pa, na primjer, uzmem knjigu, pročitam jedan dio, zapišem si na papir ono što je kao važno i onda tako uz to učim.

a. Zašto baš na taj način učiš, jesi li probao neke druge načine?

I11

Pa, nisam. To mi je okej.

b. Učiš li bolje kroz pasivno slušanje nastavnog sata ili više zapamtiš kroz aktivno sudjelovanje u nastavnom satu?

I11

Pa, kad nastavnica govori.

PZI17: Tko ili što te može motivirati i potaknuti da učiš?

I11

Pa, na primjer, ako mi je dosadno, ako nemam što raditi, onda učim. Ili ako, na primjer, pred ispit ili tako nešto.

PZI18: Nakon što si prošao/la kroz sobu za bijeg i kada znaš da je izrađena na temelju pjesme Vesne Parun *Ti koja imaš nevinije ruke*. Kako su ti se činile zagonetke?

I11

Pa, bilo je zahtjevno, ali smo se mi našli i našli, ovaj... bilo je baš super, zabavno.

a. Što bi posebno izdvojio kao dobro, a što bi poboljšao?

I11

Dobro je bilo kad smo, ovaj, tražili po knjigama, te male papiriće s tragovima. Ne bi ništa poboljšala, bilo je stvarno super.

PZI9: Možeš li mi opisati koje su za tebe prednosti provođenja školskog sata kroz Escape room?

I11

Pa nemam ovako ništa. Ne znam.

PZI10: Na koje načine te današnja igra motivirala za učenje obrađenih pojmova ili čitanje poezije Vesne Parun?

I11

Pa da, kao više čitamo i kroz zabavu. Mislim, u tom smislu, kao kroz zabavu učimo pa...

a. Što si novo naučio/la nakon što si prošao/la kroz Escape room?

I11

Ovako... pa kao, bilo je onak' stvarno okej, kao kad smo malo rješavali onu križaljku kao što... I dosta toga se mora pročitati kako bi mi to mogli zapisati, moramo se snać' u biti.

Ispitanik 12 (I12)

PZI1: Možeš li opisati što je za tebe školska knjižnica?

I12

Pa, za mene je školska knjižnica neko mjesto mira gdje se mogu opustiti i nemam nikakvog, kao, stresa. Ovdje je knjižničarka koja nam pruža ljubav i ovdje uvijek posuđujem knjige i to mi, kao, daje novog znanja.

PZI2: Možeš li opisati tko je za tebe školski knjižničar?

I12

Pa, osoba koja nam daje znanje, ljubav i kao primi nas u knjižnicu i nekako se osjećamo sigurno kad smo ovdje s njom.

a. Sudjeluje li knjižničarka na vašim nastavnim satima?

I12

Pa nekad nam je zamjena i onda je baš odlično, super se snalazi na svim predmetima i odlično je, da.

PZI3: Na koji način knjižnica i knjižničar utječu na tvoje obrazovanje, odnosno učenje?

I12

Pa, knjižnica mi može puno pomoći u učenju jer tu imamo mnogo knjiga koje mi mogu proširiti znanje i pogotovo i za lektire i čitanje, moj vokabular. A knjižničarka nam može pomoći ako imamo problema, na primjer, s hrvatskim ili takvim nekim predmetima koje ona zna.

PZI4: Koristiš li se školskom knjižnicom, njezinim prostorom, građom, uslugama i aktivnostima. Ako koristiš, možeš li obrazložiti zašto da, a ako ne koristiš, možeš li obrazložiti zašto ne?

I12

Privlači me tu knjige i naša knjižničarka, ali moram dolaziti ovdje kada moramo posuditi lektiru ili jednostavno sam znatiželjna, pa želim vidjeti što ima ovdje.

- a. Koje usluge školske knjižnice koristiš? (posuđivanje knjiga, informiranje, pretraživanje kataloga, korištenje računala)**

I12

Pa, njihove knjige za posuđivanje, knjižničarku za pomoć oko mnogih stvari i eto to je to.

PZI5: Koliko često posjećuješ knjižnicu?

I12

Pa, barem jednom tjednom.

- a. Što bi tebe kao korisnika privuklo da češće dolaziš učiti u knjižnicu?**

I12

Pa, na primjer, možda taj mir jer nema nikoga. Tu je tišina i lijepo je, kao, nije loš prostor za učenje tako da bi me učenje i mir privukao lijepo.

PZI6: Možeš li mi opisati na koji način učiš?

I12

Pa ja, ovisno o predmetu, no prvo si napravim neke bilješke ili pročitam par puta u udžbeniku ili u čemu god. Onda si zapisujem neke bilješke, onda po njima zapamtim i sama sebe ispitujem.

a. Zašto baš na taj način učiš, jesi li probao neke druge načine?

I12

Pa, probavala sam tijekom godine mnoge načine, ali eto to mi je najbolji način za učenje.

b. Učiš li bolje kroz pasivno slušanje nastavnog sata ili više zapamtiš kroz aktivno sudjelovanje u nastavnom satu?

I12

Pa, definitivno više zapamtim ako sam aktivna na satu i ovako malo bi mi koncentracija otišla da samo slušam učitelja cijelo vrijeme i ne sudjelujem.

PZI7: Tko ili što te može motivirati i potaknuti da učiš?

I12

Pa, sama sebe ili jednostavno kada se sjetim. Na primjer, pogledam u e-dnevnik svoje ocjene pa vidim. To me potakne, moje ocjene i da želim biti što bolja i da više znam.

PZI8: Nakon što si prošao/la kroz sobu za bijeg i kada znaš da je izrađena na temelju pjesme Vesne Parun *Ti koja imaš nevinije ruke*. Kako su ti se činile zagonetke?

I12

Pa, zagonetke su bile vrlo dobro osmišljene, bile su mudre, ja bih rekla. Nisu bile ni prelagane, ni preteške, bilo je baš onako zanimljivo i zabavno i bilo je jako dobro.

a. Što bi posebno izdvojio kao dobro, a što bi poboljšao?

I12

Pa, bilo mi je odlično kada bi dobili trag i onda sada mi razmišljamo što bi to moglo biti i onda bi tražili po knjižnici i to bi mi je bilo najzabavnije. Da vidimo tko će prvi naći ili jesmo li na pravom tragu. Pa iskreno, ne bi ništa poboljšala, sve mi je bilo kako treba biti.

PZI9: Možeš li mi opisati koje su za tebe prednosti provođenja školskog sata kroz Escape room?

I12

Da imamo kao na satu Escape Room?

IS

Da, koje bi bile prednosti kada bi takav bio sat?

I12

Pa, to bi mi bilo puno zanimljivije. Mislim da bi više zapamtila jer bi morala više i razmišljati, ali kroz zabavan način i zabavili bi se kroz učenje.

PZI10: Na koje načine te današnja igra motivirala za učenje obrađenih pojmova ili čitanje poezije Vesne Parun?

I12

Pa, zapravo motiviralo me da pročitam nešto od nje, da vidim tko je ona i da se više zainteresiram. Da vidim što je... o čem smo mi sve radili, taj, kao, Escape room.

a. Što si novo naučio/la nakon što si prošao/la kroz Escape room?

I12

Pa, naučila sam mnogo stvari, ali ne znam sada točno nešto izdvojiti. Ali znam da sam mnogo toga novoga...

Ispitanik 13 (I13)

PZI1: Možeš li opisati što je za tebe školska knjižnica?

I13

Pa, za mene je školska knjižnica nekakvo mjesto mira i gdje mogu biti sama sa svojim mislima. I to je, da.

PZI2: Možeš li opisati tko je za tebe školski knjižničar?

I13

Pa, knjižničarka, ona je zapravo osoba koja nam pruža taj mir, koja nam omogućuje da mi zapravo razvijamo svoju maštu uz knjige i... da.

a. Sudjeluje li knjižničarka na vašim nastavnim satima?

I13

Pa da, znala nam je dolaziti nekad održati sat. Pa, zapravo nas osvješčuje o našim postupcima. Nekad nam prezentira nekakvu novu knjigu i većinom je to vezano za lektiru.

PZI3: Na koji način knjižnica i knjižničar utječu na tvoje obrazovanje, odnosno učenje?

I13

Uf. Pa, mislim da nam oni mogu nekako pomoći za više nekakvim život... da naučimo nešto o životu. A ne onako više, sad, na primjer, teorija, to, onako. Oni nas uče ja mislim o životu i tako, kako biti pravedni.

PZI4: Koristiš li se školskom knjižnicom, njezinim prostorom, građom, uslugama i aktivnostima. Ako koristiš, možeš li obrazložiti zašto da, a ako ne koristiš, možeš li obrazložiti zašto ne?

I13

Pa da, često posuđujem lektiru ovdje. Pa, zato što jednostavno imamo pristup tome i slobodno nam je, dobrodošli smo pa zašto ne.

a. Koje usluge školske knjižnice koristiš? (posuđivanje knjiga, informiranje, pretraživanje kataloga, korištenje računala)

I13

Pa, samo knjige često, ali znam da neki moji prijatelji iz razreda ovdje idu na Knjižničare, pa oni dosta pomažu i tako.

PZI5: Koliko često posjećuješ knjižnicu?

I13

Pa, ja bi rekla jedanput ili dvaput mjesečno.

a. Što bi tebe kao korisnika privuklo da češće dolaziš učiti u knjižnicu?

I13

Pa, privukao bi me mir, zato što tu je uvijek mirno i stvarno ljudi poštuju pravila mira ovdje u knjižnici, tako da je jako lijepo.

PZI6: Možeš li mi opisati na koji način učiš?

I13

Pa, mislim da učim kroz nekakav... (hmm) kako bi to rekla. Samo malo. Ne znam. Pa, većinom učim iz knjige i onda ponavljam napamet i tako dok ne zapamtim i onda me netko ispita i da provjeri moje znanje.

a. Zašto baš na taj način učiš, jesi li probao neke druge načine?

I13

Probala sam prepisivanje i onda ponavljanje, ali to nije išlo zato što jednostavno izgubim koncentraciju.

b. Učiš li bolje kroz pasivno slušanje nastavnog sata ili više zapamtiš kroz aktivno sudjelovanje u nastavnom satu?

I13

Pa, mislim da mi je i zabavnije svima, mislim i meni i svima, da je zabavnije ako igramo neku igru vezanu, onako edukativnu, onda mislim da bolje zapamtimo i nekako se više zabavimo pa nam je zanimljivije i onda pratimo. A ovako kad samo sjedimo i slušamo neko može odlutati s mislima i onako nam može biti dosadno.

PZI17: Tko ili što te može motivirati i potaknuti da učiš?

I13

Pa zapravo, ja mislim da ja sama sebe. Zato što ja jako želim znati puno i želim puno naučiti. Želim onako proći dobro školu i jednostavno si nekako zadam sat vremena do dva onako mira i onda učim i naučim.

PZI18: Nakon što si prošao/la kroz sobu za bijeg i kada znaš da je izrađena na temelju pjesme Vesne Parun *Ti koja imaš nevinije ruke*. Kako su ti se činile zagonetke?

I13

Pa, bile su jako zanimljive. Znam da sam i prije bila u Escape Room-u i ovo je stvarno bilo kao pravi Escape Room. I stvarno mi se sviđjelo zato što je bilo... i naučili smo puno iz tog i bilo je u knjižnici u nekakvom prostoru gdje sam već bila, pa sam se znala snaći.

a. Što bi posebno izdvojio kao dobro, a što bi poboljšao?

I13

Pa, mislim da je to bilo traženje, definitivno, novih kartica, mislim meni je to najzabavnije, zato što se krećemo i da. Pa ne, ne bi ništa poboljšala.

PZI9: Možeš li mi opisati koje su za tebe prednosti provođenja školskog sata kroz Escape room?

I13

Pa, prednosti bi bile to što, možda bi, ne znam... više naučili kroz to čitanje i zajedno bi sva'ko bi imao svoje ideje. I onda bi to, sva'ko bi stvorio svoju sliku o tome. A ne da je ne'ko drugi, na primjer, umjesto nas. Kada gledamo prezentaciju već je ne'ko stvorio nekakvu sliku o tome. A ovako sami imamo nešto, nekako mišljenje.

PZI10: Na koje načine te današnja igra motivirala za učenje obrađenih pojmova ili čitanje poezije Vesne Parun?

I13

Pa, motivirala me tako što, nakon toga me stvarno zanimalo tko je bila ona pa sam čak malo istražila i to.

a. Što si novo naučio/la nakon što si prošao/la kroz Escape room?

I13

(Hmm) Pa... ne znam, ne mogu stvarno.

